

Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
Nijverheidsstraat 26-38
1040 Brussel
Tel.: 02/289.76.11
Fax: 02/289.76.09

COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS

CONSULTATIEVERSLAG OVER HET ONTWERP VAN BESLUIT (Z)110915- CDC-1109

tot vaststelling van

voorlopige methoden voor het berekenen en vastleggen van de tarifaire voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot het elektriciteitsnetwerk met een transmissiefunctie

bedoeld in artikel 37, lid 6, a), juncto artikel 37, lid 10, van Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG

24 november 2011

INHOUD

INLEIDING	3
OPMERKING OVER DE VERTROUWELIJKHEID	5
PREAMBULE	6
I. DEFINITIES EN TOEPASSINGSGEBIED	32
II. ALGEMENE TARIEFSTRUCTUUR	45
III. HET DOOR DE TARIEVEN TE DEKKEN TOTAAL INKOMEN.....	78
III.1. De billijke marge en afschrijvingen	83
III.1.1. Het gereguleerd actief.....	83
III.1.2. Het rendementspercentage.....	89
III.2. Kosten.....	97
III.3. Meerwaarde	112
IV. PROCEDURE INZAKE GOEDKEURING VAN DE TARIEVEN EN HET TOTAAL INKOMEN	114
V. PROCEDURE INZAKE CONTROLE OP DE TOEPASSING VAN DE TARIEVEN ...	128
VI. BOEKHOUDKUNDIGE VERPLICHTINGEN.....	136
VII. OVERGANGSBEPALINGEN.....	139
VIII. DIVERSE BEPALINGEN.....	142
IX. OPMERKINGEN ZONDER RECHTSTREEKS VERBAND MET DE ARTIKELEN	144

INLEIDING

De COMMISSIE VOOR DE REGULERING VAN DE ELEKTRICITEIT EN HET GAS (CREG) heeft een openbare consultatie gehouden over haar Ontwerp van Besluit¹ van 15 september 2011 tot vaststelling van een tarifaire methode voor het elektriciteitsnetwerk met een transmissiefunctie.

Deze consultatie liep van 22 september tot en met 21 oktober 2011. De CREG heeft hiervan melding gemaakt op haar website, evenals in het Belgisch Staatsblad van 22 september 2011 (p. 60749). Twee informatiesessies werden gehouden op 19 oktober 2011 (in het Frans en in het Nederlands), daarnaast mocht de CREG meerdere schriftelijke reacties ontvangen.

De CREG ontving reacties van:

- Elia;
- de Commissarissen-Revisoren van Elia;
- de Minister van het Brussels Hoofdstedelijk gewest bevoegd voor energie;
- de Verenigingen van Steden en Gemeenten van de drie gewesten;
- Febeliec;
- ACV en ABVV;
- Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven (FEBEG);
- SPE-Luminus;
- Fédération de l'Energie d'Origine Renouvelable et Alternative (EDORA);
- Groupement des Autoproducteurs Belges d'Electricité (GABE);
- Lazard Asset Management.

Na een opmerking van algemene orde over de vertrouwelijkheid, herneemt het onderhavig consultatieverslag de structuur van het genoemd Ontwerp van Besluit van 15 september 2011 evenals de oorspronkelijk ontworpen bepalingen en geeft dan per onderwerp de individuele reacties weer, telkens gevolgd in een kader door het standpunt van de CREG hierover.

¹ CREG, Ontwerp van besluit (Z) 110915-CDC-109 tot vaststelling van 'methoden voor het berekenen en vastleggen van de tarifaire voorwaarden inzake de aansluiting op en toegang tot het elektriciteitsnetwerk met een transmissiefunctie, 15 september 2011.

Op het einde van dit rapport worden nog de reacties opgenomen die geen rechtstreekse betrekking hebben op de bepalingen van het Ontwerp van Methodebesluit.

De CREG wijst eveneens op de dwingende termijn die in deze materie geldt: enerzijds is de Derde Europese Elektriciteitsrichtlijn nog niet omgezet in Belgische recht en anderzijds gelden de huidige nettarieven voor het elektriciteitsnetwerk met een transmissiefunctie slechts tot het einde van 2011. Dat heeft tot gevolg dat de CREG dringende tarifaire beslissingen zal moeten nemen op basis van een voorlopige tarifaire methode, waarbij een aantal mogelijk gegronde reacties om praktische redenen nog niet het gevolg krijgen dat zij verdienen. Deze kunnen wel opnieuw aan bod komen bij het tot stand komen van definitieve tarifaire methoden. Ook de Derde Europese Elektriciteitsrichtlijn voorziet trouwens in compensatoire maatregelen indien de voorlopige tarieven onevenredig zouden zijn of een discriminatie zouden inhouden.

Diezelfde termijn, samen met het grote aantal reacties en bezwaren die betrekking hebben op zo goed als alle artikelen van het Ontwerp van Besluit van 15 september 2011 hebben als gevolg dat de CREG de toelichting van de methoden en de bespreking van de bezwaren in eenzelfde document integreert, nl. het voorliggend consultatieverslag.

Het Directiecomité van de CREG keurde onderhavig consultatieverslag goed tijdens zijn vergadering van 24 november 2011.

///

OPMERKING OVER DE VERTROUWELIJKHEID

In haar brief van 21 oktober 2011 waarin zij reageert op het ontwerp van de methodes, vroeg Elia om haar opmerkingen vertrouwelijk te behandelen.

Elia heeft deelgenomen aan een openbare raadplegingsprocedure, waardoor haar verzoek om vertrouwelijkheid met zichzelf in tegenspraak lijkt te zijn.

Zoals Elia zelf in haar opmerkingen aangeeft, is de elektriciteitstransmissie een zaak van alle elektriciteitsverbruikers in België. De commentaren van Elia zijn belangrijk voor alle marktspelers, in die zin dat ze uitgaan van de beheerder die een monopolie kreeg voor het netbeheer en in die zin dat ze een invloed willen uitoefenen op de methode waarmee de door iedereen betaalde tarieven worden vastgelegd.

Op juridisch vlak stemt het verzoek om de opmerkingen van Elia vertrouwelijk te behandelen overeen met de vraag aan de CREG om haar motivatieplicht te schenden (of zelfs gegevens te vervalsen). De CREG moet immers rekening houden met de opmerkingen van Elia. De derde elektriciteitsrichtlijn voorziet bovendien een transparantieplicht, zowel voor de regulator als voor de netbeheerder. Verder moet rekening worden gehouden met de plichten van intern recht op het gebied van openbaarheid van bestuur.

Wat de feiten betreft, stelt de CREG voor de rest vast dat de opmerkingen van Elia geen enkel bedrijfsgeheim bevatten of een gegeven dat op zich vertrouwelijk is.

De CREG heeft daarom het eenzijdig geformuleerde verzoek betreffende de vertrouwelijkheid verworpen.

////

PREAMBULE

De preambule bevat de verantwoording om binnen de bijzondere wettelijke context, een procedure te starten die na openbare consultatie moet leiden tot een eigen tarifaire methodologie. Op die methodologie kan de CREG zich dan steunen om een beslissing te kunnen nemen over de nettarieven voor elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie.

De lezer moet beseffen dat Elia System Operator N.V (Elia) op 30 juni 2011 al een tariefvoorstel heeft ingediend met het oog op transmissienettarieven vanaf 1 januari 2012.

Het consultatieverslag geldt als verklarende nota bij de Voorlopige Tarifaire Methoden.

ELIA

Reactie met betrekking tot inleiding

Onder deze hoofding benadrukt Elia het belang van de elementen die ter raadpleging worden voorgelegd, o.a. voor zichzelf en voor de werking van de markt. Hij meldt dat zijn beoordeling van het reguleringsmechanisme dat wordt onderzocht, niet uitputtend is omdat de methodes waarover de raadpleging handelt, geen kritische beoordeling bevatten van de in het verleden toegepaste praktijken, van de mogelijke opties, van de afweging in het licht van het energiebeleid, van de doelstellingen die de CREG nastreeft en van de motivaties voor de wijzigingen aan de huidige methode.

De CREG neemt akte van de opmerkingen van Elia. De raadpleging in kwestie beperkt zich tot de tariefmethodes.

Opties of wijzigingen rechtvaardigen zonder de opmerkingen van de marktspelers ontvangen te hebben, zou kunnen worden gezien als een manier om vooruit te lopen op de definitieve inhoud van de methodes.

Op basis van zijn eigen ervaring als netbeheerder kan Elia de draagwijdte beoordelen van de bepalingen waarover de raadpleging gaat. Zijn opmerkingen bevestigen dat. Indien bepaalde bepalingen niet duidelijk zouden zijn, heeft Elia de kans gehad om dat te melden. Als dat gebeurd is, wordt er verder op gereageerd.

De methodes die worden bestudeerd, worden bij hun invoering trouwens aangevuld met een verklarende nota.

Elia lijkt ten slotte de motivatieplichten van een individuele administratieve handeling te verwarren met een overlegprocedure in het kader van de invoering van een algemene norm.

Reactie met betrekking tot context

Onder deze hoofding herhaalt Elia feitelijke elementen, met name de neerlegging van een tariefvoorstel 2012-2015 op 30 juni 2011, gebaseerd op de vigerende wetgeving. Hij zegt verrast te zijn door de ontdekking dat de CREG, parallel hiermee, tariefmethodes aan een raadpleging onderwerpt, uit hoofde waarvan Elia tegen 30 juni 2011 een tariefvoorstel moest neerleggen. Hij verduidelijkt dat zijn tariefvoorstel geen rekening heeft kunnen houden met de nieuwe methodes en dat hij over een redelijke termijn voor 30 juni 2011 had moeten beschikken om ze in aanmerking te nemen. Nadat hij heeft gemeld dat de betekenis van bepaalde bepalingen van de methode die wordt onderzocht, niet duidelijk lijken, concludeert Elia dat "het initiatief van de CREG hem in een zee van onzekerheid zou onderdompelen en op die manier de stabiliteit van het kader rond de activiteiten van Elia in gevaar zou brengen, in het nadeel uiteraard van de belangen van Elia, maar vooral van alle gebruikers van het transmissienet en van de investeerders die het risico nemen om in de TNB te investeren".

Elia doet overwegingen gelden die in een theoretisch kader worden uiteengezet. De derde elektriciteitsrichtlijn werd ingevoerd in juli 2009. Ze werd gepubliceerd en vormde het onderwerp van heel wat commentaar in verschillende kringen. Elia heeft kennis kunnen nemen van de nieuwe tariefbepalingen en kunnen vaststellen dat het vastleggen van de tariefmethodes vanaf nu een exclusieve minimale bevoegdheid

van de regulator is. Die principes werden meer bepaald erkend in het arrest van het Grondwettelijk Hof 97/2011 van 31 mei 2011 en in het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State naar aanleiding van een voorontwerp van wet ter omzetting van de derde gas- en elektriciteitsrichtlijnen. Het is ook niet mogelijk dat Elia niet op de hoogte is van het gemeenschapsrecht dat elke overheidsinstantie verplicht om de toepassing van interne rechtsbepalingen te weigeren die ermee in tegenstrijd zijn. Op die basis moest Elia weten dat het tariefbesluit van 8 juni 2007 niet de roeping had om te worden toegepast op zijn tariefvoorstel van 30 juni 2011.

Elia kan trouwens niet simultaan kritiek leveren op de bevoegdheid van de CREG om tariefmethodes in te voeren én een lange termijn eisen om een tariefvoorstel op te stellen en een gebrek aan rechtszekerheid betreuren.

De concrete situatie is de volgende: (1°) de termijn voor de omzetting van de derde richtlijn is verstreken sinds 3 maart 2011 zonder dat er een wet ter omzetting werd aangenomen, (2°) de vigerende tariefbepalingen zijn in tegenstrijd met het Europees recht en kunnen niet meer worden toegepast en (3°) de tarieven van het transmissienet die nu van kracht zijn, vervallen op 31 december 2011. Bovendien hebben (4°) gebruikers van het net in het kader van de raadpleging rond de methodes doen gelden dat ze de tarieven van het transmissienet van 2012 zo snel mogelijk en in elk geval tegen begin december 2011 wilden kennen, in functie van hun commerciële noden.

De invoeringsprocedure van de methodes moet in dit concrete en veelzijdige kader worden beoordeeld en niet in het kader van een individueel theoretisch ideaal.

Door zo goed mogelijk rekening te houden met de verschillende bestaande belangen moet de invoering van de methodes waarover wordt overlegd, een einde maken aan het vacuüm dat is ontstaan omdat de richtlijn niet is omgezet bij het verstrijken van de omzettingstermijn op 3 maart 2011.

Naast dat voorbehoud is het feit dat het tariefvoorstel 2012-2015 van Elia werd ingediend rekening houdend met een ander juridisch kader, niet problematisch. Op juridisch niveau en, in tegenstelling tot dat wat Elia in de bijlage bij zijn opmerkingen aangeeft, is het niet alleen toegelaten, maar zelfs verplicht om het verzoek van een rechtzoekende te beoordelen in functie van het recht zoals het bestaat op het moment van de beslissing en niet op het moment waarop het verzoek werd

ingediend (zie bijv. Cass., 25 november 1991, *Pas. I*, 228 en RvSt. nr. 2.932 van 20 november 1953, *Mathys*). Op materieel vlak wordt niet verwacht dat Elia een ander budget indient in functie van de toegepaste tariefmethode. Het budget moet worden opgesteld in functie van de beste raming van de objectieve behoeften van het net. Wat de procedure betreft, begrijpt de CREG dat Elia geen rekening kon houden met een methode die niet bestond op het moment van de neerlegging van het tariefvoorstel. Ze houdt hier uiteraard rekening mee bij de beoordeling van dat voorstel. Het is wel zo dat de methodes die worden bestudeerd, in grote mate steunen op deze die werden vastgelegd door het koninklijk besluit van 8 juni 2007.

De invoering van een methode is geen element dat Elia in een zee van onzekerheid onderdompelt. De onzekerheid vloeit voort uit het feit dat de tarieven van Elia op 31 december 2011 vervallen, zoals Elia zelf aangeeft (p. --). De goedkeuring van meerjarentarieven is een werk van lange adem en tot op heden (ongeveer 8 maanden na het verstrijken van de omzettingstermijn voor de derde elektriciteitsrichtlijn en een maand voor de datum waarop meerdere marktspelers de nieuwe tarieven wensen te kennen die van toepassing zullen zijn vanaf 1 januari 2012) heeft nog steeds geen enkele wet de derde elektriciteitsrichtlijn omgezet en is er dus a priori geen enkele tariefregeling van toepassing. In die context zal de invoering van methodes, die de goedkeuring van tarieven toelaat, Elia zeker niet onderdompelen in een zee van onzekerheid, maar integendeel de onzekerheden betreffende de tarieven opheffen, ten voordele van Elia, van de gebruikers van het net en van de verbruikers.

De aandeelhouders van Elia, die zouden oordelen dat ze rechtstreeks betrokken zijn bij de modaliteiten van de tariefcontrole, kunnen opmerkingen neerleggen. In rechte blijkt uit een convergerende rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie en de Raad van State dat het belang van een rechtspersoon niet mag worden verward met dat van zijn aandeelhouders (G.H. nr. 49/92 van 18 juni 1992, 1.B.3; Cass., 19 september 1996, *R.C.J.B.*, 1997, p. 105; RvSt. nr. 108.501 van 26 juni 2002, p. 6). Uit de commentaar bij de modaliteiten die werden gekozen voor de berekening van het rendementspercentage dat op het gereguleerd actief van Elia wordt toegepast, gelezen in samenhang met de toepassingsmodaliteiten van de tarieven en het wettelijke monopoliestatuut van Elia, blijkt in elk geval dat hun investeringsrisico eigenlijk heel beperkt is en dat hun belangen dus niet bedreigd worden.

De wijziging van het regelgevende kader kan niet worden beschouwd als een inbreuk op de stabiliteit van het kader rond de activiteiten van Elia, vermits de tariefmethodes waarover de raadpleging gaat, in ruime mate steunen op de methodes die reeds werden toegepast. De wijziging is in elk geval een noodzakelijk gevolg van de invoering van de derde richtlijn, die in 2009 werd gepubliceerd.

Reactie met betrekking tot methode

Onder deze hoofding geeft Elia naast beschrijvende elementen beoordelingen over de organisatie van een raadpleging en is benieuwd naar het aantal reacties dat in dat kader werd geformuleerd.

De beschrijvingen of waardeoordelen van Elia geven geen aanleiding tot een antwoord. De CREG ontving de reacties van 14 belanghebbenden, gespreid over 11 afzonderlijke antwoorden, ingediend in het kader van het overleg over de elektriciteitstransmissie.

Reactie met betrekking tot procedure

Onder deze hoofding vindt Elia dat hem op dezelfde wijze raadplegen als de andere betrokken spelers uit de sector indruist tegen de wet. Hij vraagt zich af welk type advies de CREG verwacht in het kader van de raadpleging en hoe daarmee rekening zal worden gehouden. Elia wil dat de CREG op elk van zijn opmerkingen reageert en betreurt het feit dat de informatievergadering slechts twee dagen voor het einde van de raadplegingsperiode werd gepland.

Vermits er daadwerkelijk werd overlegd met Elia, heeft deze geen belang (noch in rechte, noch in feite) om te betwisten dat het overleg ook werd gevoerd met alle betrokken derden. Zoals hij zelf op pagina 5 van zijn opmerkingen schrijft, heeft de elektriciteitstransmissie betrekking op meer dan tien miljoen inwoners en honderdduizenden ondernemingen of organisaties in België. Elia heeft een monopolie voor het beheer van het net, maar geen monopolie voor het overleg dat

voorafgaat aan de vastlegging van de gebruikstarieven voor dat net. Elia is rechtstreeks betrokken als begunstigde van die tarieven, net als de gebruikers van het net rechtstreeks betrokken zijn als betalers van diezelfde tarieven. Er is geen enkele wettelijke bepaling die een breder overleg dan enkel met de netbeheerder verbiedt. De aangehaalde tegenstrijdigheid met de wet bestaat dus niet. In tegendeel, artikel 35(4) van de derde elektriciteitsrichtlijn verwijst naar de eis inzake transparantie bij de uitvoering van de opdrachten van de regulator. In haar interpretatieve nota van 22 januari 2010 betreffende de regulatoren (p. 5) heeft de Europese Commissie geoordeeld dat die bepaling eist dat de regulator de “*stakeholders*”, d.w.z. de verschillende betrokken markspelers en niet enkel de transmissienetbeheerder raadpleegt voor hij belangrijke beslissingen neemt.

Onder voorbehoud van de enkele modaliteiten die de overlegprocedure bepalen (meer bepaald zijn duur en de aanwezigheid op de hoorzitting), heeft de CREG geen enkele bijzondere verwachting betreffende de vorm of de inhoud van de opmerkingen van Elia of elke andere betrokken derde. Elia mag de mogelijkheid die hij heeft om zijn standpunt te doen gelden, naar eigen goeddunken gebruiken. Onderhavig document geeft een antwoord op de opmerkingen die werden geformuleerd. Wat de datum van de informatievergadering betreft, deze moet voldoende laat worden ingepland om alle betrokken partijen de tijd te geven om de onderzochte methode grondig te bestuderen. Het is trouwens zo dat de invoeringsprocedure van de methodes binnen een heel korte termijn moet plaatsvinden om rekening te houden met de concrete gegevens van toepassing op de tarieven van het transmissienet (zie *supra* het antwoord op de geformuleerde opmerkingen in het deel met de titel “context”).

Reactie met betrekking tot rechtvaardiging

Onder deze hoofding zet Elia uitvoerig uiteen dat de tariefmethodes op een hele reeks keuzes steunen die niet gerechtvaardigd zijn. De CREG dient haar voorstellen te motiveren.

Er wordt verwezen naar het antwoord op een gelijkaardige opmerking die in het deel “Inleiding” werd geformuleerd.

Reactie met betrekking tot wettelijke basis

Onder deze hoofding formuleert Elia een voorbehoud betreffende de juridische basis voor de invoering van de tariefmethodes en verwijst naar een bijlage over dat onderwerp. Hij hoopt echter bij te dragen tot een afdoende juridische basis voor het ontwerp van tariefmethode waarvan zijn eigen goede werking en deze van een wezenlijk deel van het Belgische elektriciteitssysteem afhangt.

De CREG neemt akte van dit voorbehoud en van de erkenning van Elia. Ze verwijst voor het overige naar het antwoord op de bijlage bij de nota van Elia (verder binnen deze preambule geformuleerd, *in fine*).

Reactie met betrekking tot ontwerp van TM

Eerste vaststelling: gebrek aan duidelijkheid

Onder deze hoofding levert Elia algemene kritiek op het gebrek aan duidelijkheid van de tekst die wordt bestudeerd en het feit dat die “zelfdragend” zou zijn. Elia schijnt met die uitdrukking te wijzen op het feit dat bepaalde bepalingen niet uitputtend alle gevallen opsommen en/of de CREG een beoordelingsmarge geven die verder gaat dan een principiële standpunt. Hij formuleert als voorbeeld vragen betreffende artikel 31, § 1, 31, § 3 en 38, al. 4. Hij benadrukt een aantal onduidelijkheden in de formulering van de teksten.

Onderhavige nota geeft een antwoord op het gebrek aan duidelijkheid van specifieke bepalingen dat Elia inroept. Wat het “zelfdragende” karakter betreft, heeft het Europees Hof van Justitie al geoordeeld dat een tariefmethode niet zo precies en uitputtend moest zijn dat ze alle elementen bevat die de netbeheerder toelaten om zijn tarieven zelf te berekenen (HJEU C-274/08 van 29 oktober 2009, *Commissie vs. Koninkrijk Zweden*). Het is trouwens de bedoeling van de methodes om de manier waarop de tarieven worden vastgelegd, openbaar te maken. Het is helemaal niet de bedoeling om het beoordelingsvermogen van de regulator te verlammen door hem te vragen om, vooraf, alle mogelijke gevallen en al zijn

reacties erop te bedenken. Dergelijke “methodes” zouden niet enkel onmogelijk te bepalen zijn in de praktijk, ze zouden bovendien illegaal zijn omdat ze de regulator zouden verhinderen om zijn bevoegdheden uit te oefenen, al was het maar door zelfbeperking. De regulator moet immers rekening houden met een reeks elementen of criteria waarvan sommige een beoordeling geval per geval vereisen. De regeling van tariefregulering die de derde elektriciteitsrichtlijn invoert, is niet verenigbaar met een dergelijk vast en uitputtend regelgevend keurslijf. Voorbeeld: artikel 37(10) DER voorziet de mogelijkheid voor de regulator om op elk moment de wijziging van de toegepaste tarieven of methodes te vragen, terwijl artikel 37(2), al. 3 bepaalt dat een goedkeuring van de regulator geen afbreuk doet aan de toekomstige uitoefening van zijn bevoegdheden.

Niettegenstaande die duidelijke voorbehouden denkt de CREG dat ze duidelijk heeft gedefinieerd (in de tariefmethodes zoals aangevuld op basis van de reacties die in de raadplegingsfase werden geformuleerd) hoe ze de tarieven van het transmissienet zou berekenen. De graad van precisie van deze methodes lijkt trouwens niet lager dan deze van de methodes die tot op heden in tariefbesluiten werden vastgesteld, tot voldoening van Elia.

Artikel 31, § 1, heeft betrekking op de mogelijkheden om voorlopige tarieven toe te passen. De term “met name” toont overigens aan dat het niet om een uitputtende lijst gaat.

De CREG heeft de meest evidente gevallen vermeld. Indien ze allemaal vooraf konden worden vastgelegd, zou de CREG een uitputtende lijst hebben gegeven. Een uitputtende opsomming zou overigens indruisen tegen artikel 37(10) DER.

Artikel 31, § 3 heeft betrekking op de mogelijkheid van de CREG om gepaste compensatiemaatregelen in te voeren naar aanleiding van de toepassing van voorlopige tarieven. De formulering verwijst opzettelijk naar een mogelijkheid en niet naar het automatische karakter ervan. De CREG moet in functie van de omstandigheden kunnen oordelen of er al dan niet compensatiemaatregelen dienen te worden toegepast. Die tekst stemt overeen met de regeling voorzien in artikel 37(10) DER.

Artikel 38, al. 4, heeft betrekking op de bestemmingsmogelijkheden van de saldi. De lijst van omstandigheden en bestemmingen is niet uitputtend om een zeker beoordelingsvermogen voor de regulator te handhaven over de bestemming van de

saldi. De CREG heeft tijdens de eerste meerjarige regelgevende periode kunnen vaststellen dat de netbeheerders geneigd konden zijn om te speculeren rond de verschillende saldi, in functie van de bestemming die ze kregen. Er moet een evenwicht worden bewaard tussen het stimulerende karakter van de regulering en het risico op speculatie, rekening houdend met de verschillende bestaande belangen. Deze regeling sluit niet uit dat bestemmingen het onderwerp kunnen uitmaken van gedeeltelijke akkoorden, in een stimulerend perspectief. In dergelijk geval wordt dat wat *ex ante* wordt aangenomen, uiteraard *ex post* gerespecteerd.

De CREG erkent het bestaan van enkele vormelijke onduidelijkheden in de tekst die werd voorgelegd, met name betreffende de overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse versie. Dat moet worden gezien in het kader van de concrete omstandigheden waarin de methodes in kwestie worden aangenomen, meer bepaald wat de *timing* betreft. De CREG neemt nota van de aangehaalde drukfouten en heeft de tekst aangepast waar concrete elementen werden gemeld of geïdentificeerd.

Algemeen beeld: “reguleringsmodel”?

Onder deze hoofding benadrukt Elia dat hij meent te begrijpen, ondanks de onduidelijkheden in de tekst waarover de raadpleging gaat, dat de methodes enkel de doelstelling van kostenverlaging volgens een model “CPI-X” zouden nastreven. Elia leidt daaruit af dat, indien die hypothese correct is, er op die manier geen gunstige voorwaarden worden gecreëerd voor de uitoefening van zijn opdrachten en dat de CREG haar verplichtingen niet nakomt. Indien hij het verkeerd begrepen heeft, roept Elia de CREG op om zijn bedoeling te verduidelijken. Elia besluit met te zeggen dat het jammer is dat er geen open debat werd gevoerd met de CREG over haar doelstellingen en de teksten waarover de raadpleging gaat.

Wat de onduidelijkheden in de tekst betreft, wordt verwezen naar het antwoord in het deel “Eerste vaststelling: gebrek aan duidelijkheid”.

De reguleringsdoelstellingen zijn vastgelegd in de derde elektriciteitsrichtlijn. Dat element laat dus geen ruimte voor debat. De voorgelegde tariefmethode (net als deze die voordien bestond en waarop ze zich in zeer grote mate gebaseerd heeft)

beantwoordt aan een geheel van overwegingen en omvat bepalingen van uiteenlopende aard. Het is dus ongegrond om deze methode te willen indelen in functie van een academische typologie. De twee hypothesen van Elia hebben bijgevolg geen voorwerp. De CREG kan, indien nodig, echter bevestigen dat ze natuurlijk niet als enige doel heeft de kosten van Elia te verlagen. Zoals gezegd, zijn de reguleringsdoelstellingen vastgelegd op Europees niveau en zorgt de CREG enkel voor hun uitvoering. In dat kader en rekening houdend met de verschillende eisen, wil de regelgevende controle het meest billijke evenwicht tussen de verschillende bestaande belangen handhaven. Dat is het streefdoel van de CREG wanneer zij tariefmethodes goedkeurt na inzage van de opmerkingen die tijdens de raadpleging werden geformuleerd. Voor de rest kan uit de hoger vermelde elementen, uiteengezet in het kader van het antwoord op de opmerkingen over de kosten en het rendement, worden afgeleid dat de bezorgdheid van Elia over zijn eigen situatie of deze van zijn aandeelhouders, ongegrond blijkt te zijn.

De CREG wijst de idee van de hand dat er geen open debat is geweest over de teksten. Ze organiseerde een raadplegingsprocedure die quasi ongeëvenaard is in de praktijk van onafhankelijke administratieve instanties. Elia heeft aan die procedure deelgenomen door overvloedig vragen te stellen en evenveel antwoorden te krijgen tijdens twee informatievergaderingen op 19 oktober 2011. Elia heeft trouwens niet minder dan 32 pagina's uitgebreide opmerkingen neergelegd, waarop punt per punt wordt gereageerd in dit document en waarmee rekening werd gehouden in de goedgekeurde versie van de tariefmethodes, voor zover ze relevant waren. We stellen dus vast dat er wel degelijk een open debat geweest is.

Het is inderdaad zo dat de raadplegingsprocedure verschilt van deze die er in het verleden mogelijk zijn geweest. De versterking van de onafhankelijkheid van de regulator ten opzichte van elke andere publieke of particuliere entiteit (art. 35(4), a), DER) is een van de pijlers van deze richtlijn. Diezelfde richtlijn heeft trouwens een exclusieve bevoegdheid toevertrouwd aan de regulator en heeft eisen betreffende de transparantie van zijn handelingen ingevoerd. Die nieuwe bepalingen impliceren dat de uitwerking van de nieuwe tariefmethode een zekere breuk maakt met de praktijken uit het verleden en meer geïnstitutionaliseerd is. Wat niet wegneemt dat het overleg open en reëel is, zoals bevestigd door de feiten die in de vorige paragraaf werden aangehaald.

Reactie met betrekking tot de wettelijke basis die werd ingeroepen in de inleiding van het ontwerp

Mag de CREG richtlijn 2009/72 rechtstreeks toepassen op Elia?

Onder deze hoofding benadrukt Elia dat de CREG schijnt af te wijken van de tariefbepalingen van intern recht om de richtlijn 2009/72/EG toe te passen. Elia oordeelt dat niet aan de voorwaarden voor toepassing van een richtlijn zou zijn voldaan. De richtlijn zou geen rechtstreekse werking hebben vermits “de bepaling die de regulator bevoegdheid verleent voor de tarieven, op vier verschillende manieren geldig kan worden omgezet in nationaal recht: 1° de regulator legt de methode vast; 2° de regulator keurt de methode goed; 3° de regulator legt de tarieven vast; of 4° de regulator keurt de tarieven goed”. Die vier keuzemogelijkheden zouden het beoordelingsvermogen impliceren in hoofde van de instantie die de omzetting moet verzekeren, zodat er geen sprake kan zijn van rechtstreekse werking. De CREG zou de richtlijn bovendien niet kunnen inroepen tegenover een particulier zoals Elia. Elia stelt zich vragen bij het bestaan van het recht van een particulier dat de tussenkomst van de CREG zou verantwoorden. Elia verduidelijkt dat de voorrang van het Europees recht veronderstelt dat het recht in kwestie rechtstreekse werking heeft. Elia voegt er ten slotte aan toe dat afwijken van de vigerende bepalingen van de Elektriciteitswet en het tariefbesluit evenmin mogelijk zou zijn omdat ook dat een rechtstreekse toepassing van een richtlijn in het interne recht zou zijn.

De betwisting door Elia van de rechtstreekse werking steunt op de vier mogelijke alternatieven voor de vastlegging van de tarieven, zoals vermeld in de interpretatieve nota van de Europese Commissie van 22 januari 2010 (p. 14). Hiermee verwijst Elia naar artikel 37(6) DER. De richtlijn bevat echter ook een andere bepaling in verband met de bevoegdheid van de regulator op het vlak van de tarieven, namelijk artikel 37(10). Die bepaling voorziet de mogelijkheid voor de regulator om de toegepaste methodes en tarieven te wijzigen en om voorlopige methodes en tarieven vast te leggen:

“De regulerende instanties zijn bevoegd om zo nodig van de transmissie- en distributiesysteembeheerders te verlangen dat zij de voorwaarden wijzigen, met inbegrip van de in dit artikel bedoelde tarieven of methoden, om ervoor te zorgen dat deze evenredig zijn en op niet-discriminerende wijze worden toegepast. In geval van vertraging bij de vaststelling van transmissie- en distributietarieven hebben de

regulerende instanties de bevoegdheid om transmissie- en distributietarieven en de berekeningswijzen hiervan voorlopig vast te stellen of goed te keuren en een besluit te nemen over passende compensatiemaatregelen indien de definitieve transmissie- en distributietarieven of berekeningswijzen afwijken van deze voorlopige tarieven of berekeningswijzen.”

Artikel 37(10) van de richtlijn is duidelijk en precies: het laat de regulator toe om van de netbeheerder om bepaalde redenen te verlangen dat hij methodes of tarieven wijzigt. Die mogelijkheid wordt bovendien onvoorwaardelijk geformuleerd: de lidstaten hebben geen enkele manoeuvreerruimte om deze bepaling, die een bevoegdheid van de regulator vastlegt, te beperken.

Er wordt benadrukt dat de uitvoering van deze bepaling geen keuze impliceert uit de vier alternatieven voor de lidstaten, zoals benadrukt door Elia. Inderdaad, de mogelijkheid om de tarieven of methodes te wijzigen geldt voor de vier opties van de tariefregeling. Verder heeft de wijziging van de toegepaste methodes of tarieven hypothetisch gesproken betrekking op de reeds geldende methodes of tarieven. Die methodes of tarieven werden vastgelegd in uitvoering van de keuzes die de wetgever uiteenzette in het kader van de wetgeving die van kracht was bij de vastlegging van de tarieven of methodes. Met de wijziging van de lopende methodes of tarieven maakt de regulator dus geen enkele keuze wat betreft het geldende type goedkeuring en stelt hij zich dus niet in de plaats van de omzettingsbevoegdheid van de wetgever. Een wijziging van de tarieven op basis van artikel 37(10) vereist bovendien geen uitvoeringsmaatregel van een andere instantie van intern recht om te kunnen worden toegepast.

Uit het voorgaande blijkt dat artikel 37(10) DER rechtstreekse werking heeft en op zichzelf volstaat als grondslag voor de bevoegdheid van de CREG ten deze (niettegenstaande de kwestie van de rechtstreekse werking van artikel 37(6) DER). De momenteel van kracht zijnde methodes, die door de politici in overleg met Elia werden aangepast in verhouding tot het voorstel van koninklijk besluit van de CREG en waarvan de toepassing het bestaan van belangrijke overschotten heeft aangetoond, zijn niet langer in verhouding. Zoals vermeld in het voorwoord, wil de CREG het evenwicht herstellen tussen het belang van de netbeheerder en dat van de gebruikers van het net en de verbruikers.

Artikel 37(10) DER is dus een bepaling met rechtstreekse werking.

Ten overvloede wordt benadrukt dat de feiten bevestigen dat de CREG met de invoering van de onderzochte methodes geen enkele keuze maakt wat de tariefregeling betreft. De toegepaste regeling is de reeds bestaande regeling, dat wil zeggen dat de regulator de methodes vastlegt en de tarieven simultaan goedkeurt. Het enige verschil met de huidige regeling is dat de methode die de CREG vastlegt, niet langer ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Koning. De derde elektriciteitsrichtlijn laat deze goedkeuringsbevoegdheid immers niet meer toe. Ze moet dus zonder toepassing blijven.

De CREG wil er ook aan herinneren dat het Hof van Beroep van Brussel herhaaldelijk heeft geoordeeld dat de CREG de uitoefening van zijn tariefbevoegdheid moest vervolgen op basis van de principes die op Europees niveau zijn vastgelegd, ongeacht de wettigheid of het bestaan van tariefnormen van intern recht. Zie bijv. Brussel, 15 juni 2011, 2008/AR/142 (Stad Waver/CREG):

“Het is trouwens onmogelijk om uit de onwettigheid van een tariefbesluit of de tegenspraak tussen een bekrachtigingswet en een internationale rechtsnorm, lees de eventuele vernietiging van een bekrachtigingswet van een tariefbesluit door het Grondwettelijk Hof, af te leiden dat de CREG niet meer in staat zou zijn om tarieven vast te leggen, zoals de communautaire rechtsnormen eisen”.

In andere arresten heeft datzelfde Hof de CREG gedwongen om opnieuw uitspraak te doen in tariefzaken, met name “gelet op de Europese normen”, terwijl het de CREG tegelijk verbood om een Tariefbesluit toe te passen en erkende dat er geen enkele andere norm van intern recht bestond waarmee de CREG rekening kon houden (Brussel, 7 januari 2010, 2009/AR/2261, TECTEO/CREG; Brussel, 7 januari 2010, 2009/AR/2257 (Stad Waver/CREG).

De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft geoordeeld dat het sinds het verstrijken van de omzettingstermijn van de richtlijn op 3 maart 2011 aan de CREG is om een voorlopige tariefreglementering vast te stellen om het bestaande juridische vacuüm op te vullen:

“Het gegeven dat er door de opheffing van de twee aangehaalde koninklijke besluiten een juridisch vacuüm ontstaat, neemt immers niet weg dat het sinds het

verstrijken van de uiterste omzettingsdatum van richtlijn 2009/72/EG aan de CREG is om dit vacuüm op te vullen en zelf de nodige voorlopige maatregelen vast te stellen indien het vaststellen van de tarieven vertraging oploopt, hetzij door te beslissen om (bepaalde aspecten van) de oude tariefmethodologie te handhaven, hetzij door meteen te voorzien in een tijdelijke regeling of overgangsregeling, in afwachting van een definitieve, door haar vast te stellen regeling” (Parl. Doc. Kamer, g.z. 2010-2011, 1725/001, p. 289).

Deze standpunten schijnen dus overeen te stemmen met het interpretatieprincipe van het Europees recht, en met het principe van de continuïteit van de openbare dienstverlening.

Zoals hoger aangegeven, moet de CREG rekening houden met de volgende concrete situatie:

- de derde elektriciteitsrichtlijn is niet omgezet ondanks het verstrijken van de omzettingstermijn in maart 2011;
- de tarieven van het transmissienet vervallen op 31 december 2011;
- de gebruikers van het net en Elia zelf hebben er belang bij om voldoende lang op voorhand de tarieven te kennen die weldra worden toegepast.

Het zou voor de CREG handig zijn om genoeg te nemen met de vaststelling dat het vigerende interne recht indruist tegen het Europese recht en dat geen enkele andere bepaling haar machtigt om methodes en tarieven vast te stellen. In dat geval zou ze het tariefvoorstel van Elia integraal moeten afwijzen, met een veel grotere “zee van onzekerheid” tot gevolg dan deze die Elia meent te kunnen vaststellen ondanks het overleg waaraan hij heeft deelgenomen. Het Hof van Beroep van Brussel heeft deze werkwijze overigens al herhaaldelijk bekrachtigd (zie de twee arresten van 7 januari 2010 (Tecteo/CREG en Stad Waver/ CREG), hoger vermeld.

Gelet op de voorgaande elementen is er nood aan een eensluidende interpretatie die het gewenste effect toekent aan de bepalingen van intern recht en Europees recht, om de regulator in staat te stellen de uitoefening van zijn bevoegdheden te vervolgen, in het belang van de markt en van Elia zelf. Elia schijnt dezelfde mening toegedaan als het Hof van Beroep en de Raad van State wanneer hij aangeeft (opmerkingen, p. 8) te willen bijdragen tot de bepaling van een juridische basis die de CREG toelaat om de uitvoering van haar tariefbevoegdheid te vervolgen omdat de goede werking van Elia en van de markt ervan afhangt.

Wat betreft de mogelijkheid, voor een instantie als de CREG, om de richtlijn toe te passen jegens particulieren (met name Elia), benadrukt de CREG twee feitelijke elementen die haar toelaten te veronderstellen dat deze toepassing door particulieren wordt gevraagd.

Enerzijds heeft Elia met de indiening van een tariefvoorstel voor de regelgevende periode 2012-2015 op 30 juni 2011 een verzoek tot de vaststelling van de tarieven ingediend bij de CREG. Op die datum was de omzettingstermijn voor de derde elektriciteitsrichtlijn al verstreken en kon de methode die het Tariefbesluit had vastgelegd, niet meer worden toegepast omdat deze indruist tegen de richtlijn. Het tariefvoorstel van Elia kan dus worden geïnterpreteerd als een verzoek van Elia (meer bepaald een “particulier” in de zin van de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie inzake de verticale rechtstreekse werking van richtlijnen) om de tariefbepalingen van de derde elektriciteitsrichtlijn toe te passen om zijn recht op het verkrijgen van de tarieven vanaf 1 januari 2012 te vrijwaren. Gelet op de verplichting tot conforme uitlegging en het doeltreffendheidsbeginsel van het Europees recht is deze interpretatie zelfs de enige mogelijke.

Anderzijds hebben [verschillende leveranciers] dringend verzocht dat de CREG de tarieven van het transmissienet zou vastleggen die van toepassing zijn vanaf 1 januari 2012, en dat zo snel mogelijk en in elk geval tegen 1 december 2011. Ook dat kan worden beschouwd als het verzoek van particulieren aan de regulator om hun recht op de rechtstreekse werking van de tariefbepalingen van de derde elektriciteitsrichtlijn te beschermen.

Gelet op die twee elementen is er geen sprake van het opleggen van een richtlijn door een instantie aan een particulier, maar van de bescherming van het recht op de rechtstreekse werking van de bepalingen van een richtlijn, op verzoek van particulieren.

Het feit dat de erkenning van het recht van een particulier om de rechtstreekse werking van een richtlijn in te roepen, onrechtstreeks dwingende – of zelfs negatieve – gevolgen kan hebben voor een andere particulier (of die ene particulier zelf) wordt aanvaard door de rechtsleer en de rechtspraak. Er is geen sprake van de oplegging van een richtlijn door een instantie aan een particulier zelfs als het concrete effect ervan dicht in de buurt komt (zie met name HJEU C-201/02 van 7

januari 2004, *Wells*; K. LENAERTS en P. VAN NUFFEL, *Europees recht*, Antwerpen, Intersentia, 2011, p. 600; K. PLATTEAU, “Gevolgen van niet-implementatie van het derde liberaliseringspakket”, in K. Deketelaere en B. Delvaux (ed.), *Jaarboek Energierecht 2010*, Antwerpen, Intersentia, 2011 p. 417, nr. 25 en de aangehaalde rechtspraak).

Elia vergist zich trouwens wanneer hij aangeeft dat de voorrang van het Europees recht zou veronderstellen dat het recht in kwestie rechtstreekse werking heeft. Dat standpunt wordt geopperd door enkele alleenstaande auteurs, maar wordt verworpen door de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie en door de grote meerderheid van de auteurs (zie met name, in de rechtspraak, HJEU 14/83 van 10 april 1984, *Von Colson*, § 26, en HJEU C-72/95 van 24 oktober 1996, *Kraaijeveld*, nr. 59-61; C-435/97 van 16 september 1999, *WWF*, nr. 69-71 en C-287/98 van 19 september 2000, *Linster*; zie ook, in de rechtsleer, K. LENAERTS en P. VAN NUFFEL, *Europees recht*, Antwerpen, Intersentia, 2011, p. 605; K. LENAERTS and T. CORTHAUD, “Of birds and hedges: the role of primacy in invoking norms of EU law”, *ELRev.*, 2006-31, blz. 287; P. CRAIG and G. DE BURCA, *EU Law - Texts, Cases and Materials*, London, Oxford University Press, 2007, blz. 352; P. VAN NUFFEL, “Doorwerking van Europees gemeenschapsrecht in de Belgische rechtsorde”, in J. Wouters en D. Van Eeckhoutte (ed.), *Doorwerking van internationaal recht in de Belgische rechtsorde – recente ontwikkelingen in een rechtstakoverschrijdend perspectief*, Antwerpen, Intersentia, 2006, blz. 365, etc.).

Op dezelfde wijze verdedigt Elia een standpunt dat in rechte duidelijk ongegrond is, wanneer hij beweert dat het niet mogelijk zou zijn om af te wijken van de vigerende bepalingen van de Elektriciteitswet en het Tariefbesluit omdat ook dat een rechtstreekse toepassing van een richtlijn in de Belgische rechtsorde zou betekenen.

De huidige tariefbepalingen druisen in tegen de derde elektriciteitsrichtlijn. Dat werd erkend, voor zover dat nodig was, zowel door het Grondwettelijk Hof (arrest 97/2011 van 31 mei 2011) als door de afdeling wetgeving van de Raad van State (in een advies betreffende een voorontwerp van omzetting van de richtlijn in het Belgische recht, zoals hoger aangehaald). Deze eenvoudige vaststelling verplicht de regulator om de toepassing ervan te weigeren (zie o.a. HJEU 103/88 van 22 juni 1989, *Fratelli Costanzo*). Dat is een gevolg van de voorrang van het Europees recht. Ook hier beperkt dit effect zich niet tot de bepalingen van een richtlijn die

rechtstreekse werking zouden hebben (zie hoger aangehaalde rechtsleer en rechtspraak).

Elia heeft in elk geval recht op overleg

Onder deze hoofding contesteert Elia het feit dat het gevoerde overleg niet enkel plaatshad met de netbeheerder. Hij vindt verder dat hij niet voldoende tijd gekregen heeft om zijn opmerkingen te doen gelden of nog dat de CREG over onvoldoende tijd zou beschikken om er rekening mee te houden.

De CREG verwijst in de eerste plaats naar het antwoord op de opmerkingen van het deel "3.1. Procedure".

Elia heeft een monopolie voor het beheer van het transmissienet, maar geen monopolie voor het overleg over de wijze waarop de tarieven die hij geniet, zullen worden vastgelegd. Een dergelijk overlegmonopolie is niet voorzien in het toepasselijke recht en zou zelfs indruisen tegen de verplichtingen tot transparantie van de regulator.

Wat de termijnen betreft, redeneert Elia opnieuw in een ideaal theoretisch schema. Alle marktspelers zouden ongetwijfeld liever gezien hebben dat de omzetting van de derde elektriciteitsrichtlijn vlotter verliep. De CREG heeft sinds 3 maart 2011 gewacht op deze omzetting, nadat ze haar voorstellen ter zake al in de maand november 2010 had geformaliseerd en bekendgemaakt. Gelet op de verzoeken van de sector (met inbegrip van Elia), moeten de nieuwe tarieven worden ingevoerd binnen de beperkte periode die overblijft tot het verstrijken van de vigerende tarieven (*a fortiori* wanneer ze lang genoeg op voorhand moeten worden meegedeeld). Zoals Elia zelf erkent in zijn opmerkingen (p. 3), is de invoering van meerjarentarieven een werk van lange adem. In deze concrete omstandigheden lijkt de toekenning van een overlegtermijn van 30 dagen ruim te volstaan, lees zelfs genereus te zijn. De informatievergadering werd vastgelegd op een datum die een nuttig effect verzekerde, na een grondige studie van de methodes die ter onderzoek werden voorgelegd. De omvang en de aard van de opmerkingen die Elia heeft neergelegd, tonen aan dat deze raadpleging nuttig was. Onderhavige antwoorden en de aanpassing van het ontwerp van methode in functie van bepaalde

opmerkingen van Elia bevestigen dat eveneens.

Het ontwerp en de rechtszekerheid

Onder deze hoofding benadrukt Elia dat de methodes die aan openbaar onderzoek worden onderworpen, meerdere bepalingen bevatten die een beoordelingsvermogen toekennen aan de regulator. Dat zou indruisen tegen het rechtszekerheidsbeginsel omdat Elia niet zou kunnen weten welke rechtsregel wordt toegepast. Het zou bovendien de uitoefening van een rechterlijke controle onmogelijk maken, terwijl die controle essentieel is gelet op de onafhankelijkheid van de regulator. Het feit dat een instantie (ten deze de CREG) een rechtsregel die nog niet gekend was op de dag van een verzoek, kan toepassen op dat verzoek (ten deze het tariefvoorstel 2012-2015 van Elia), zou verder indruisen tegen het rechtszekerheidsbeginsel.

Elia lijkt het bestaan van een beoordelingsvrijheid in de uitoefening van de tariefcontrole niet te aanvaarden. Zoals hoger vermeld in antwoord op het deel "5.1. Eerste vaststelling: gebrek aan duidelijkheid", impliceert de vaststelling van de tariefmethode niet dat alle elementen van de berekening van de tarieven gekend zijn, zodat de netbeheerder zelf zou kunnen berekenen welke tarieven op hem zullen worden toegepast (HJEU C-274/08 van 29 oktober 2009, *Commissie vs. Koninkrijk Zweden*). Een methode die in dergelijke mate precies zou zijn en de regulator geen enkele manoeuvreerruimte meer zou geven, zou indruisen tegen de derde elektriciteitsrichtlijn (met name tegen artikels 37(2), al. 3 en 37(10)). De uitoefening van een beoordelingsvrijheid, binnen de grenzen die het toepasselijke kader heeft vastgelegd en met rechterlijke controle op de wettigheid, waaronder ook de uitsluiting van kennelijke beoordelingsfouten, vormt de essentie zelf van een regelgevende controle. Het is dus perfect normaal dat de tariefmethodes de regulator op al die punten geen vooraf omljnd keurslijf opleggen, zonder de mogelijkheid om rekening te houden met feitelijke omstandigheden die niet op uitputtende wijze kunnen worden voorzien. Dat kan overigens zowel in het voordeel als in het nadeel van Elia spelen. Elia schijnt dat te beseffen vermits een van de bezwaren tegen het ontwerp van methodes is dat hij niet zelf kan vragen om de tarieven te wijzigen in functie van onvoorziene gebeurtenissen.

We benadrukken, ter informatie, dat de tariefmethode sinds het begin van de regelgevende controle steeds bepalingen inhield die een beoordelingsvrijheid toekennen aan de regulator.

Het bestaan van enkele bepalingen die een beoordelingsvrijheid handhaven, maakt geenszins de rechterlijke controle onmogelijk. Die vrijheid heeft ten hoogste een invloed op de draagwijdte van de controle. Behoudens duidelijke beoordelingsfout is de beoordelingsvrijheid net dat element dat een administratieve instantie onderscheidt van een rechterlijke instantie (zie P. LEWALLE, *Contentieux administratif*, 3e ed., Brussel, Larcier, 2008, p. 530-532). In haar interpretatieve nota van de derde richtlijnen betreffende de reguleringsinstanties (*in fine*), heeft de Europese Commissie eraan herinnerd dat de controle op de aansprakelijkheid van de regulator (met inbegrip van de rechterlijke controle) geen voorwendsel is om afbreuk te doen aan de eisen inzake onafhankelijkheid van de regulator. In zijn advies over een voorontwerp van wet ter omzetting van de richtlijn in het Belgisch recht, meer bepaald wat betreft een bepaling die de rechterlijke controle op de CREG zou uitbreiden tot de beoordeling van het algemene belang, heeft de Raad van State in feite eraan herinnerd dat een rechter zich niet mag uitspreken over de opportuniteit, en op die manier de keuzevrijheid van de CREG in vraag mag stellen (*Parl. Doc. Kamer*, g.z. 2010-2011, 1725/001, p. 319 , nr. 81):

“Het opdragen aan een rechtscollege van de toetsing van beslissingen aan “het algemeen belang”, aan “richtsnoeren” en aan “doelstellingen van de regering” is bezwaarlijk in overeenstemming te brengen met het beginsel dat rechtscolleges zich niet uitspreken over de opportuniteit van een bepaalde overheidsbeslissing en dat zij die beslissing enkel toetsen op haar verenigbaarheid met rechtsregels en algemene rechtsbeginselen. De voormelde toetsingsgronden zijn dan wel gebruikelijk binnen het kader van een administratief beroep tegen de betrokken beslissing bij een bepaald overheidsorgaan, dat op grond van andere beleidsinzichten een nieuwe beslissing kan nemen, maar zij zijn niet op hun plaats binnen een jurisdictioneel beroep bij een rechtscollege zoals het hof van beroep. Een jurisdictioneel beroep tegen beslissingen van de CREG in de vorm van een wettigheidstoetsing is aannemelijk en zelfs noodzakelijk. De door de ontworpen bepaling ingestelde toetsing van beslissingen van de CREG aan “het algemeen belang”, aan “richtsnoeren” en aan “doelstellingen van de regering”, of die nu plaatsvindt in het kader van een administratief of jurisdictioneel beroep, is evenwel

onverenigbaar met het beginsel dat er voor elke lidstaat slechts één enkele nationale regulerende instantie bestaat (zie artikel 35, lid 1, van richtlijn 2009/72/EG). Het instellen van een instantie die na de beslissing van de CREG haar beslissingen kan herzien op opportuiniteitsgronden, komt immers neer op het splitsen van de beslissingsmacht van de nationale regulerende instantie over twee instanties. De ontworpen regeling miskent bovendien artikel 35, leden 4 en 5, van de richtlijn, die de onafhankelijkheid van de regulerende instantie waarborgen.”

Het Hof van Beroep van Brussel had dit feit, dat voortvloeit uit het principe van de scheiding der machten, al herhaald (Brussel, 27 oktober 2006, 2006/AR/543 (ALG/CREG), p. 45, nr. 54).

Onverminderd het voorgaande, heeft Elia de mogelijkheid om de tariefmethodes die zullen worden aangenomen en de tariefbeslissingen die op basis daarvan zullen worden genomen, in rechte te betwisten. Zijn recht op een jurisdictioneel beroep is dus intact.

Elia kan niet worden gevolgd wanneer hij een vermeende inbreuk op zijn rechtszekerheid inroept.

Richtlijn 2009/72/EG werd immers openbaar gemaakt in 2009. Elia moest weten dat deze bepaling van toepassing zou zijn op zijn volgende meerjarentarieven, waarvan de vervaldatum (31 december 2011) was vastgelegd na de uiterste datum voor de omzetting van de richtlijn (3 maart 2011). Elia kan in elk geval geen wettig vertrouwen hebben t.a.v. het feit dat tariefbepalingen die tegen deze richtlijn indruisen op hem zouden worden toegepast. In de veronderstelling dat dit element relevant is, heeft de CREG nooit de indruk gewekt dat ze deze bepalingen nog op zijn tarieven 2012-2015 zou toepassen.

Verder en zoals hoger vermeld, impliceert een tariefmethode geen graad van precisie en uitgebreidheid die de netbeheerder toelaat om zelf zijn tarieven vast te stellen. De tariefmethodes van de CREG zullen op haar website worden gepubliceerd.

Ten overvloede moet worden opgemerkt dat het rechtszekerheidsbeginsel in rechte niet de draagwijdte heeft die Elia er impliciet aan lijkt toe te kennen. Het belang dat

Elia heeft bij de rechtszekerheid wat de voorspelbaarheid van zijn tarieven betreft, heeft geen voorrang op de bepalingen van de reguleringsregeling voorzien op Europees niveau. Het Europees Hof van Justitie heeft er herhaaldelijk op gewezen dat de rechtszekerheid geen geldig voorwendsel is om het Europees recht niet integraal toe te passen (zie HJEU C-409/06 van 8 september 2010, *Winner Wetten*, nr. 67; C-224/97 van 29 april 1999, *Ciola*; zie ook M. LEROY, *Contentieux administratif*, 4e ed., Brussel, Bruylant, 2008, p. 481). De Raad van State heeft in zijn hoger aangehaald advies ook herhaald dat de rechtszekerheid geen afdoende reden is om de toepasbaarheid op Elia te verlengen van de regeling van het Tariefbesluit van 8 juni 2007 dat indruist tegen de derde richtlijn (*Parl. Doc. Kamer*, g.z. 2010-2011, 1725/001, p. 289, nr. 38.1). Zelfs in intern recht oordeelt het Hof van Cassatie in het algemeen dat het rechtszekerheidsbeginsel niet voorgaat op het wettigheidsbeginsel (V. SCORIELS, "Le principe de confiance légitime en matière fiscale et la jurisprudence de la Cour de cassation", *J.T.*, 2003, p. 308, nr. 34, en p. 310, nr. 43). Deze principes werden al herhaald door het Hof van Beroep van Brussel, in het kader van de betwisting van een beslissing van de CREG tegenover Elia (Brussel, 16 november 2006, 2006/AR/402, SOLVIC/CREG: "*De principes van rechtszekerheid en gewettigd vertrouwen staan niet in de weg voor het recht van de bevoegde instantie om een rechtsregel te wijzigen (not. EG, nr. 74.111 van 4 juni 1998). De 'wet van de verandering' laat de administratieve handeling toe te evolueren in functie van het algemene belang*"). Het Hof van Beroep van Brussel heeft ook al geoordeeld, in antwoord op een middel van Elia, dat de principes van behoorlijk bestuur, met name het rechtszekerheidsbeginsel en het beginsel van gewettigd vertrouwen, geen juridisch geldig motief kunnen zijn om de CREG te dwingen tot het nemen van een beslissing *contra legem* (Brussel, 31 mei 2011, 2010/AR/2103 (Elia/ CREG), p. 34).

Zoals hoger aangegeven, is het ten slotte onjuist te beweren dat een instantie (ten deze de CREG) een rechtsregel die nog niet gekend was op de dag van een verzoek, niet op dat verzoek (ten deze het tariefvoorstel 2012-2015 van Elia) mag toepassen. Zowel het Hof van Cassatie als de Raad van State hebben de geldigheid van een dergelijk geval erkend (zie, in heel vergelijkbare omstandigheden, Cass., 25 november 1991, *Pas.* I, 228 en RvSt. nr. 2.932 van 20 november 1953, *Mathys*; zie ook, meer algemeen, Cass., 24 april 2008, *A.C.*, 2008, 248; Cass., 7 oktober 2008, *A.C.*, 2008, 527; Cass., 22 februari 1988, *Pas.*, 1988, I, 742 en de conclusies van Advocaat-generaal Liekendael, alsook P. POPELIER, *Toepassing van de wet in de tijd*, APR, Antwerpen, Story-Scientia, 1990, 34). Een

andersluidende oplossing zou elke administratieve handeling trouwens onmogelijk maken of op zijn minst bijzonder zwaar voor zowel de instantie als de betrokken partij vermits het verzoek bij elke wetswijziging zou moeten worden geweigerd en er bijgevolg een nieuw verzoek zou moeten worden ingediend.

Ter illustratie: in een domein zoals het leefmilieu, waarin de procedures lang zijn (vooral in het geval van milieueffectenstudies) en de wetgeving voortdurend verandert – met name om deze aan nieuwe Europese richtlijnen aan te passen – gebeurt het zeer vaak dat een verzoek wordt beoordeeld op basis van een andere wetgeving dan deze die bestond op het moment van de indiening.

Ten deze is de situatie enkel het gevolg van het verstrijken van de omzettingstermijn van de derde richtlijn op 3 maart 2011, in combinatie met het verzoek van Elia aan de CREG om zijn tarieven 2012-2015 goed te keuren.

Het ontwerp impliceert een inmenging van de regulator in het beheer van het net

Onder deze hoofding wijst Elia erop dat de onderzochte methodes herhaaldelijk een inmenging van de CREG in het beheer van het net voorzien, via de plicht om het voorafgaande advies van de CREG in te winnen. Dat zou indruisen tegen het Europees en het Belgisch recht, dat het netbeheer aan Elia toevertrouwt.

De opmerking van Elia verduidelijkt niet welke bepaling van de methodes hij bedoelt, noch op welke juridische regel dit feit betrekking heeft. Gelet op deze onduidelijkheid kan er dus geen antwoord worden gegeven op de opmerking van Elia.

De CREG ziet geen enkele bepaling in het ontwerp van methode waarmee ze zich zou inmengen in het beheer van het net.

Het feit dat de CREG een advies zou moeten geven aan Elia, kan niet worden verward met een daad van beheer. Zowel het Europees recht als het Belgisch recht voorzien dat de regulator belast is met de controle op de naleving door de TNB van

de bepalingen die op hem van toepassing zijn. Die controle kan via verschillende modaliteiten worden uitgevoerd, met name via een voorafgaand advies.

Het ontwerp kent de CREG een bevoegdheid toe waarvan niet zeker is of ze die heeft

Onder deze hoofding werpt Elia ten slotte op dat artikel 22 van de methodes waarover de raadpleging gaat, verwijst naar een normatieve bevoegdheid wat de kosten betreft. Elia benadrukt dat hij geen weet heeft van een wettekst (in Europees recht of intern recht) waarop deze bevoegdheid kan steunen.

De bevoegdheid om normen inzake kosten vast te leggen, is slechts het vereiste gevolg van de bevoegdheid van de regulator om de tariefmethode vast te leggen of te wijzigen (art. 37(6) en 37(10) DER). Die bevoegdheid is trouwens in het Belgisch recht bekrachtigd sinds het begin van de regelgevende controle (zie o.a.. artikel 32, § 3, van het Tariefbesluit van 8 juni 2007, dat de CREG de bevoegdheid geeft om de normen en criteria voor de beoordeling van het redelijke karakter van de kosten vast te leggen).

FEDERATION DE L'ENERGIE D'ORIGINE RENOUVELABLE ET ALTERNATIVE (EDORA)

EDORA wijst op de wettelijke onzekerheid die een negatieve invloed heeft op het investeringsklimaat, in het bijzonder voor eenheden op basis van energie uit hernieuwbare bronnen. EDORA vraagt om zo snel mogelijk een einde te stellen aan deze juridische onzekerheid.

Met deze consultatie en haar eigen tarifaire methodes beoogt de CREG net een uitweg te vinden uit deze onzekerheid.

BEVOEGDE MINISTER UIT HET BRUSSELS HOOFSTEDELIJK GEWEST

De bevoegde minister wijst op de raakvlakken van deze consultatie met een aantal gewestelijke opdrachten. De methode raakt de kost van de openbare dienstverlening en heeft ook een invloed via de beperking van de te activeren kosten. De minister acht een consultatie met de regionale regulatoren nuttig.

Het betrof een openbare consultatie die zich dus ook tot de regionale regulatoren (zoals de andere gewestelijke overheden) richtte. De regulator voor het Brussels Hoofdstedelijk gewest heeft inderdaad gereageerd, doch enkel in het kader van de openbare consultatie over de distributienetten.

ACV en ABVV

De vakbonden stellen met ontzetting vast dat **het einde van de juridische strijd niet in zicht lijkt**. Het voorstel van de CREG is niet compatibel met het wetsontwerp van de federale regering (omzetting 3de EU pakket) dat ingediend werd in het Parlement. Tijdens de hoorzitting gaf de bevoegde directeur van de CREG aan dat ze dit wetsontwerp (indien het ongewijzigd gestemd wordt) zullen aanvechten bij het Grondwettelijk Hof. De vakbonden betreuren ten zeerste dat het blijkbaar onmogelijk is om tot een eensgezind standpunt over dit thema te komen.

De vakbonden spreken zich niet uit over de details van de tariefmethode die voor consultatie voorgelegd werd door de CREG. Deze methode heeft alvast het voordeel dat ze duidelijk is wat de transparantie aanzienlijk kan vergroten. Ook de sterke focus op “werkelijkheid” en “redelijkheid” van de kosten is van het grootste belang. Dit moet het mogelijk maken om kosten voor elektriciteitstransport onder controle te houden. Op die manier worden de belangen van de consumenten, maar ook van de netbeheerder, het best gediend.

De vakbonden wijzen op het belangrijke onderscheid tussen controle van de tarieven en sturing van de werking van de elektriciteitsmarkt. Een transparante methode voor de vaststelling van de tarieven moet het volgens de vakbonden mogelijk maken dat de CREG op een efficiënte manier toezicht kan houden op de tarieven. De rol van de CREG beperkt zich daarbij strikt tot het toezicht op de toepassing van het regulerend kader, dat door de bevoegde overheden vastgesteld wordt. De CREG heeft daarbij geen interpretatieruimte, de CREG kan daarbij de beleidskeuzes niet in vraag stellen.

Volgens de vakbonden behoren verdelingsaspecten ten gevolge van de tarifiering van het transportnet tot (de bescherming van) het algemeen belang. Alle maatregelen die een impact hebben op de verdeling van kosten tussen de verschillende soorten gebruikers zijn in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de politieke beleidsverantwoordelijken. In dit opzicht vragen de vakbonden dan ook dat bv. de toepassing van het cascadeprincipe gebeurt met de grootst mogelijke transparantie.

De CREG neemt akte van deze uitspraken. De voorliggende procedure beperkt zich tot de tariefmethodes.

VERENIGINGEN VAN STEDEN EN GEMEENTEN VAN DE DRIE GEWESTEN

De verenigingen van steden en gemeenten van de drie gewesten zouden een afzonderlijke consultatie met hen normaal geacht hebben.

Niet in het minst omdat de waardering van de transacties waarbij zij aandelen van Electrabel overgenomen hebben, gebaseerd was op de vroegere tarifaire methoden uit de opeenvolgende koninklijke besluiten, kanten zij zich hevig tegen het ontwerp van besluit van 15 september 2011.

Ze kunnen evenmin enige vorm van terugwerkende kracht aanvaarden. De Verenigingen van Steden en Gemeenten van de drie Gewesten evalueren de voorliggende methoden als een reëel gevaar voor de investeringen en voor het aantrekken van investeerders.

Ze rekenen erop dat bij een eventuele decentralisatie van de bevoegdheden met betrekking tot nettarieven er automatisch een einde zou komen aan de thans ingevoerde wijzigingen van het regulatorisch kader.

Het betrof een publieke consultatie die aangekondigd werd in het Belgisch Staatsblad en waarvoor alle *stakeholders* en geïnteresseerden uitgenodigd werden om aan deel te nemen.

Ter zake werden er geen uitzonderingen gemaakt en werden er geen pre-consultatievergaderingen gehouden. De CREG heeft in haar streven naar objectiviteit de netbeheerder(s), hun aandeelhouders en de gewestelijke regulatoren op dezelfde wijze behandeld als de overige geïnteresseerden. Dit is in lijn met de nieuwe Europese regels die verplichten dat de regulator o.a. “functioneel onafhankelijk is van enige andere publieke of particuliere entiteit” moet zijn (art. 35(4), a), DER).

Als regulator is de CREG in hoofdzaak belast met het toezicht op de marktwerking. Die marktwerking was vanaf het begin het instrument om via de liberalisering ervan, de competitiviteit van de Europese ondernemingen te verbeteren. De ontvlechting van de segmenten van de bedrijfskolom vond plaats tegen de achtergrond van strikt zakelijke objectieven, het respect voor het *at arm's length* principe en de onafhankelijkheid van de netbeheerders. Een aantal argumenten die hier worden aangevoerd, vallen buiten de *scope* van de voornoemde elementen en dus ook buiten het toepassingsgebied van deze consultatieprocedure.

I. DEFINITIES EN TOEPASSINGSGBIED

Art 1.

Voor de toepassing van deze methoden zijn de definities in artikel 2 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt van toepassing.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die tekst vraagt ook geen toelichting.

Art 2.

Tevens zijn de volgende definities van toepassing:

- 1° « wet » : de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt;*
- 2° « commissie » : de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas aangewezen in toepassing van artikel 35, lid 1, van Richtlijn 2009/72/EG;*
- 3° « rapporteringsmodel » : het geheel van documenten, tabellen en gegevens;*
- 4° « netwerk met een transmissiefunctie » : het transmissienet enerzijds en de distributienetten of de lokale of regionale transmissienetten met een spanningsniveau tussen 30kV en 70kV die hoofdzakelijk dienen voor het vervoer van elektriciteit voor niet-huishoudelijke afnemers en andere netten in België alsook de wisselwerking tussen installaties voor productie van elektriciteit en tussen elektrische netten met een transmissiefunctie anderzijds;*
- 5° « infrastructuurdeel » : elk deel van een net dat overeenstemt met één van de volgende spanningsniveaus:*
 - a) het netwerk met een nominale spanning van 380/220/150 kV;*
 - b) de transformatoren waarvan de uitgang een nominale spanning heeft van 70/36/30 kV;*
 - c) het netwerk met een nominale spanning van 70/36/30 kV;*

- d) *de transformatoren waarvan de uitgang op middenspanning werkt en de accessoria ervan die deel uitmaken van de infrastructuur vereist voor de uitvoering van de wettelijke en reglementaire taken van de netbeheerder.*
- 6° *« klantengroep » : elke groep van netgebruikers die elektriciteit uitwisselen (injecteren en/of afnemen) en/of vermogen behoeven via één van de onder 5° bedoelde infrastructuurdelen, met dien verstande dat een netgebruiker die meer dan één infrastructuurdeel behoeft, tot de verschillende betrokken klantengroepen behoort;*
- 7° *« overige klanten » : de groep van marktpartijen die gebruik maken van één of meerdere diensten van de netbeheerder en die niet behoren tot één van de klantengroepen gedefinieerd onder 6°;*
- 8° *« gesloten industrieel net » : een net binnen een geografisch afgebakende industriële, commerciële locatie of een locatie met gedeelde diensten dat in de eerste plaats bestemd is om eindafnemers te bedienen die op deze site zijn gevestigd, dat geen huishoudelijke afnemers van elektriciteit voorziet en waarin :*
- a) *om specifieke technische en veiligheidsredenen, de werking of het productieproces van de gebruikers van dit net is geïntegreerd; of*
 - b) *de elektriciteit in hoofdzaak aan de eigenaar of de beheerder van het gesloten industriële net of aan de daarmee verwante bedrijven wordt geleverd;*
- 9° *« dienst » : een geheel van werkzaamheden die ten behoeve van een netgebruiker verricht worden tegen een bepaald gereguleerd tarief;*
- 10° *« directe kosten » : de kosten waarvoor bij de toerekening een direct verband kan gelegd worden met een dienst van de netbeheerder;*
- 11° *« indirecte kosten » : de kosten waarvoor bij de toerekening geen direct verband kan gelegd worden met de dienst van de netbeheerder en die verdeeld worden met een verdeelsleutel op basis van activiteiten en kostenplaatsen;*
- 12° *« kostenveroorzakende factor » : parameter die gebruikt wordt in Activity Based Costing systemen waarbij kosten gekoppeld worden aan uitgevoerde activiteiten;*
- 13° *« kostenplaats » : organisatorische of andere eenheden in de onderneming waar de verdeling van de kosten zich op richten kan;*

14° « kostensoort » : een verzameling van kosten gespecificeerd naar ontstaansbron in het bedrijfsproces;

15° « commissaris » : de rechtspersoon of natuurlijke persoon aan wie de controle van de jaarrekening werd toevertrouwd in overeenstemming met artikel 130 (en volgende) van het Wetboek van Vennootschappen;

16° « onderschrijvingsformule » : elke formule onderschreven door de netgebruiker in termen van tijdsperioden, vermogens en ondersteunende diensten;

17° « systeembeheer » : de dienst van het beheer van het elektrisch systeem, die verplicht waargenomen wordt door de netbeheerder en die bestaat uit:

- a) het commercieel beheer van de contracten betreffende de toegang tot het transmissienet en de ondersteunende diensten, namelijk het beheer van de aanvragen tot toegang, van de toegangscontracten en van de aankoop en de inrichting van ondersteunende diensten;
- b) de programmering van de energie-uitwisselingen, onder meer het beheer van de nominaties, de voorbereiding van het exploitatieprogramma en de voorbereiding van het exploitatieprogramma dat in werking kan worden gesteld na een incident;
- c) het besturen van het transmissienet en het bewaken van de energie-uitwisselingen hoofdzakelijk gericht op de exploitatie in reële tijd van het transmissienet, die bestaat uit :
 - het uitvoeren van de exploitatieprogramma's die aanvaard zijn bij de programmering van de energie-uitwisselingen;
 - het bewaken, handhaven dan wel herstellen van de veiligheid, betrouwbaarheid en efficiëntie van het transmissienet;
 - het coördineren en het uitvoeren of laten uitvoeren van de schakelingen in het transmissienet die noodzakelijk zijn bij werken aan de installaties.
- d) het verzamelen door de netbeheerder en de behandeling van de nodige metingen en tellingen voor zijn eigen taken, wat het beheer van de uitrustingen en procédés inzake meting en tellinging omvat, alsook het verwerven, valideren en behandelen van de meet- en telgegevens;
- e) de controle op de kwaliteit van de bevoorrading en op de stabiliteit van het transmissienet, die bestaat uit :
 - het verzamelen van gegevens met betrekking tot de kwaliteit van de bevoorrading en de stabiliteit van het transmissienet;

- *het opvolgen van de kwaliteit van de bevoorrading en de stabiliteit van het transmissienet.*

18° « ondersteunende diensten » : het geheel van diensten bestaande uit het geheel van de diensten bedoeld in 19°, 20°, 21°, 22°, 23°, 24° en 25° van dit artikel en van de dienst voor de compensatie van de verliezen aan actieve energie in het net, voor zover deze van toepassing is in de technische reglementen;

19° « primaire regeling van de frequentie »: de dienst geleverd door de netbeheerder om de automatische frequentieregeling binnen het Europese koppelnet te verzekeren;

20° « secundaire regeling van het evenwicht in de Belgische regelzone »: de dienst geleverd door de netbeheerder met het oog op het voortdurend herstellen van het evenwicht in de Belgische regelzone enerzijds en het voortdurend regelen van de frequentieschommelingen regelen op een niveau rond 50Hz.;

21° « black-start-dienst »: de dienst geleverd door de netbeheerder waarbij deze, ingeval van een totale black-out van zijn net een procedure uitvoert om de voeding ervan geleidelijk te herstellen.

22° « handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken »: de dienst geleverd door de netbeheerder om elk onevenwicht in het elektrisch systeem op kwartierbasis te compenseren;

23° « tertiaire reserve »: de dienst geleverd door de netbeheerder om ernstige onevenwichts- en congestieproblemen op te lossen;

24° « regeling van de spanning en van het reactief vermogen »: de dienst geleverd door de netbeheerder om de elektrische spanning op een adequaat en stabiel niveau te behouden;

25° « congestiebeheer »: de dienst geleverd door de netbeheerder die erop gericht is om een zo groot mogelijke capaciteit van verbindingen ter beschikking te stellen en dit op een transparante en niet discriminerende wijze, en waarbij de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net worden gewaarborgd.

26° « aansluiting van een netgebruiker »: het geheel van de installaties die de uitrustingen van de netgebruiker verbinden met het net van de netbeheerder en dat tenminste uit een aansluitingsveld bestaat;

27° « toegangspunt »: een injectie- en/of een afnamepunt;

28° « koppelpunt »: het contactpunt tussen de netten beheerd door de netbeheerder en de netten beheerd door een distributienetbeheerder;

29° « (netto) afgenomen vermogen »: het verschil op een toegangspunt voor een gegeven kwartier, tussen het afgenomen vermogen door de netgebruiker(s) aangesloten in een toegangspunt of door een distributienetbeheerder aangesloten in een koppelpunt en het geïnjecteerde vermogen door de lokale productie(s) in verband met dit toegangspunt of koppelpunt. Ingeval dit verschil leidt tot een negatieve waarde, is het afgenomen vermogen gelijk aan nul;

30° « (netto) afgenomen energie »: de integraal van het afgenomen vermogen in een toegangspunt voor de gegeven periode;

31° « afgenomen bruto begrensde vermogen »: het verschil op een toegangspunt voor een gegeven kwartier, indien positief, tussen het afgenomen vermogen door de belasting(en) geassocieerd aan dit toegangspunt en het geïnjecteerde vermogen door de lokale productie(s) geassocieerd aan dit toegangspunt, en dit voor het gedeelte van het door deze lokale productie(s) geïnjecteerde vermogen dat kleiner dan of gelijk is aan de drempel van 25 MW;

32° « afgenomen bruto begrensde energie »: de integraal van het afgenomen bruto begrensde vermogen in een toegangspunt voor een gegeven periode;

33° « bijkomend vermogen op jaarbasis »: de jaarpiek van het afgenomen vermogen. Deze komt overeen met het maximale kwartiervermogen dat afgenomen werd in een toegangspunt;

34° « bijkomend vermogen op maandbasis » het verschil, voor zover positief, tussen de piek van vermogen dat in een bepaalde maand afgenomen of geïnjecteerd is en het geldig onderschreven vermogen;

35° « *onderschreven vermogen* »: *het vermogen zoals aangekondigd door de netgebruiker aan de netbeheerder in het kader van het onderschrijvingsformule.*

36° « *(netto) geïnjecteerd vermogen* »: *het verschil op een toegangspunt voor een gegeven kwartier, tussen het geïnjecteerde vermogen door de productie(s) geassocieerd aan dit toegangspunt en het afgenomen vermogen door de belasting(en) die geassocieerd zijn aan dit toegangspunt.. Ingeval dit verschil leidt tot een negatieve waarde, is het (netto) geïnjecteerd vermogen gelijk aan nul;*

37° « *(netto) geïnjecteerde energie* »: *(op een toegangspunt voor een bepaalde periode) de integraal van het (netto) geïnjecteerd vermogen op dit toegangspunt voor de gegeven periode;*

38° « *geïnjecteerd bruto begrensde vermogen* »: *het verschil op een toegangspunt voor een gegeven kwartier, indien positief, tussen het geïnjecteerd vermogen door de productie(s) geassocieerd aan dit toegangspunt en het afgenomen vermogen door de belasting(en) geassocieerd aan dit toegangspunt, en dit voor het gedeelte van het afgenomen vermogen door deze belasting(en) dat kleiner dan of gelijk is aan 25 MW; Ingeval dit verschil leidt tot een negatieve waarde, is het geïnjecteerd bruto begrensde vermogen gelijk aan nul.*

39° « *geïnjecteerde bruto begrensde energie* »: *de integraal van het geïnjecteerd bruto begrensde vermogen in een toegangspunt voor een gegeven periode;*

40° « *exploitatiejaar* » : *één kalenderjaar;*

41° « *regulatoire periode* » : *een periode van vier aaneensluitende exploitatiejaren;*

42° « *tariefperiode* » : *periode waarin het algemeen netgebruik systematisch betrekkelijk hoog (piekuren) dan wel betrekkelijk laag (daluren, zoals tijdens de nacht en het weekend) is;*

43° « *marktkoppeling* »: *de koppeling van day-ahead elektriciteitsbeurzen met het oog op een gecoördineerde prijs- en volumebepaling voor deze elektriciteitsbeurzen op basis van de beschikbare dagcapaciteit op de betrokken grenzen zoals meegedeeld door de betrokken transmissienetbeheerders;*

44° « mobiele belasting »: elk elektrisch verbruik door de spoorwegmaatschappij waarvan de nuttige functie erin bestaat zich zonder ontkoppeling van afnamepunt naar afnamepunt te verplaatsen;

45° « technisch reglement transmissie »: de inhoud van het koninklijk besluit van 19 december 2002 houdende een technisch reglement voor het beheer van het transmissienet van elektriciteit en de toegang ertoe, onder voorbehoud van de formele totstandkoming ervan.

ELIA

Reactie met betrekking tot de aangepaste definities in het algemeen

Elia vraagt zich af welk het uitgangspunt van de CREG is om een aantal bestaande definities te wijzigen en andere ongewijzigde te behouden. Elia wijst daarbij bijvoorbeeld op “directe kosten” en “ondersteunende diensten”.

De CREG heeft definities aangepast aan de ontwikkelingen van boekhoudwetgeving en -terminologie. Wat de ondersteunende diensten betreft, heeft de CREG de definities willen onafhankelijk maken van deze in het Technisch Reglement (Koninklijk Besluit van 19 december 2002). Zie ook verder onder “Technisch Reglement”.

Elia vraagt zich af waarom de CREG de definitie “handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken” heeft behouden als een element van de “ondersteunende diensten”.

In het artikel 4, §1 van haar tarifaire methodes voorziet de CREG een afzonderlijk tarief voor het “handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken”. Gevolg gevend aan deze opmerking van Elia schrapt de CREG de diensten bedoeld in 22° uit de definitie 18° van de “ondersteunende diensten”.

Elia vraagt om in de lijst van definities eveneens een definitie op te nemen van “het ter beschikking gesteld vermogen”.

De CREG heeft in haar voorlopige tarifaire methodes deze definities opgenomen onder artikel 2, 46°.

FEBELIEC

Reactie met betrekking tot 5°

Febeliec vindt het aangewezen dat een 30-70kV netwerk van eenzelfde netbeheerder steeds integraal ofwel onder transmissie- ofwel onder distributienettarieven zou ressorteren, maar niet onder beide.

De CREG gaat er van uit dat alle 30-70kV netten die Elia beheert een transmissiefunctie hebben: op die manier bestaan er geen dergelijke netten met een distributiefunctie. Zo kan er geen misverstand bestaan en wordt aan de suggestie van Febeliec voldaan.

Reactie met betrekking tot 8°

Febeliec vraagt een aanpassing van deze definitie omdat volgens hen occasioneel een huishoudelijke gebruiker aangesloten mag zijn op een gesloten industrieel net.

De CREG past de definitie onder artikel 2, 8° haar Voorlopige Tarifaire Methoden aan in de zin van de Richtlijn, maar merkt wel op dat het Wetsontwerp dat thans in de Kamer in behandeling is de strengere definitie uit het Ontwerp van Besluit van de CREG van 15 september 2011 bevat.

Reactie met betrekking tot 29°-32°

Febeliec beweert dat definities over netto vermogens en bruto beperkte vermogens abnormaal zijn omdat ze toelaten dat een zuivere verbruikssite of een distributienetbeheerder zou kunnen genieten van beperkte vermogens die, totaal onafhankelijk, op dezelfde post van Elia geïnjecteerd worden.

Febeliec dringt erop aan deze definities te wijzigen

De CREG heeft reeds in 2005 vastgesteld dat een passend tarifaire antwoord moest geboden worden aan de sterke groei van decentrale productie: het gevolg daarvan is dat gemiddeld steeds minder energie via de openbare netten werd vervoerd. Omdat op een aantal momenten in het jaar toch de piekenergie en de piekvermogens beschikbaar moesten blijven omdat er daadwerkelijk gebruik werd van gemaakt, verminderden die capaciteitskosten niet, zodat de tarieven zouden stijgen voor de regelmatige netgebruikers. Om ervoor zorgen dat ook de netgebruikers die weliswaar voor een groot gedeelte van de tijd van decentrale productie kunnen genieten, maar af en toe toch de piekcapaciteit als een vorm van 'verzekeringspremie' gebruikten, toch een billijke premie zouden betalen voor die verzekerde piekcapaciteit, werden de genoemde begrippen in het leven geroepen. De CREG wenst daarom deze begrippen te behouden, die overigens ook een rol zullen spelen bij de toepassing van de nettarieven naar gesloten industriële netten.

GROUPEMENT DES AUTOPRODUCTEURS BELGES D'ÉLECTRICITÉ (GABE)

Reactie met betrekking tot 29°-32°

GABE beweert dat definities over netto vermogens en bruto beperkte vermogens abnormaal zijn omdat ze toelaten dat een zuivere verbruikssite of een distributienetbeheerder zou kunnen genieten van beperkte vermogens die, totaal onafhankelijk, op dezelfde post van Elia geïnjecteerd worden.

GABE dringt erop aan deze definities te wijzigen.

De CREG verwijst naar haar antwoord op de reactie van Febeliec in dezelfde materie.

Art 3.

Deze methoden zijn van toepassing op de beheerders van een netwerk voor elektriciteit met een transmissiefunctie.

Een aangewezen beheerder van een gesloten industrieel net kan aan de commissie ontheffing vragen van de onderwerping van zijn tarieven aan deze methoden.

Indien een ontheffing wordt toegestaan, dienen de door de beheerder van een gesloten industrieel net toegepaste tarieven en de voor de berekening daarvan gebruikte methoden transparant, niet-discriminerend, voldoende gedetailleerd te zijn en, een afspiegeling te vormen van de werkelijke en redelijke kosten en een billijke marge te bevatten. De beheerder van een gesloten industrieel net betekent zijn tarieven en berekeningsmethoden voor hun inwerkingtreding aan de personen die op zijn net aangesloten zijn.

Op verzoek van een gebruiker van een gesloten industrieel net verifieert de commissie de tarieven en de methoden voor de berekening ervan. Bij weigering door de commissie om de tarieven of methoden goed te keuren, trachten de beheerder en de gebruikers van het gesloten industrieel net tot een akkoord te komen over de punten waarop de tarieven of de berekeningsmethoden door de commissie werden afgewezen, binnen de twee maanden na ontvangst van de beslissing van de commissie door de beheerder van een gesloten industrieel net. Bij gebreke aan akkoord richt de beheerder van een gesloten industrieel net een tariefvoorstel aan de commissie binnen een termijn van drie maanden na ontvangst van de beslissing van de commissie conform de bepalingen van onderhavige methoden.

ELIA

Elia vraagt zich af of er geen problemen zullen ontstaan indien haar tarifaire regelgeving voor netten met een transmissiefunctie ook gehanteerd wordt voor gesloten industriële netten. Houdt dit bijvoorbeeld in dat voor elk gesloten industrieel net er een gelijkaardige “meerwaarde” bestaat?

Omdat de toepassing van de nettarieven ingeval, van de zogenaamde ‘lokale productie’ enkel geldt binnen de netten met een transmissiefunctie en dat mag verwacht worden dat de nettarieven van Elia ten aanzien van de gesloten industriële netten datzelfde regime zullen volgen, wenst de CREG de samenhang met de transmissienettarieven ook bij die gesloten industriële netten maximaal gewaarborgd te zien. Vanzelfsprekend is de meerwaarde die specifiek het gevolg was van de inbreng van de bedrijfstak ‘transmissie’ in Elia een uitzonderlijk geval voor Elia.

De CREG wijst erop dat de huidige consultering in essentie gericht was op het vastleggen van een methodologie die toelaat transmissienettarieven te bepalen die gelden met ingang van 1 januari 2012. Zonodig zullen de eventuele afwijkende tarifaire toepassingsmodaliteiten voor de gesloten industriële netten verder het voorwerp uitmaken van ‘definitieve’ tarifaire methoden van de CREG.

FEBELIEC

Febeliec vindt de gefaseerde aanpak van de CREG zeer positief. De laatste stap is echter de integrale toepassing van de methodologie die op de publieke netbeheerders van toepassing is. Er zou moeten voorzien worden dat mits motivatie van deze methoden kan worden afgeweken. Aangezien de CREG het tarief moet goedkeuren, is de eindverbruiker voldoende beschermd.

Een aantal van de principes voor het publieke transmissienet lijken volgens Febeliec niet toepasbaar op industriële netten. Daarbij gaat het bijvoorbeeld over:

- de splitsing tussen aansluitingsinvesteringen en gesocialiseerde exploitatiekosten;
- afschrijvingstermijnen tot 50 jaar voor een site die slechts ontworpen is voor een gebruiksduur van 20 jaar;
- constante tarieven voor 4 jaar terwijl het industriële ritme anders is;
- het gebruik van energie als kostendrager, terwijl de werkelijke vermogens gekend zijn en beter bruikbaar zijn.

Febeliec vraagt om eveneens een eventueel tariefvoorstel, bedoeld in het 4de lid, op een meer passende wijze te kunnen opvatten dan dit van de publieke netbeheerder.

De CREG verwijst naar het tweede lid van haar antwoord aan Elia over dezelfde materie.

GABE

Een aantal van de principes voor het publieke transmissienet lijken volgens GABE niet toepasbaar op industriële netten. Daarbij gaat het bijvoorbeeld over:

- de splitsing tussen aansluitingsinvesteringen en gesocialiseerde exploitatiekosten;
- afschrijvingstermijnen tot 50 jaar voor een site die slechts ontworpen is voor een gebruiksduur van 20 jaar;
- constante tarieven voor 4 jaar terwijl het industriële ritme anders is;
- het gebruik van energie als kostendrager, terwijl de werkelijke vermogens gekend zijn en beter bruikbaar zijn.

GABE vraagt om eveneens een eventueel tariefvoorstel, bedoeld in het 4de lid, op een meer passende wijze te kunnen opvatten dan dit van de publieke netbeheerder.

De CREG verwijst naar het tweede lid van haar antwoord aan Elia over dezelfde materie.

GABE wijst erop dat de industriële productie, die zo conjunctuurgevoelig is, een erg grote invloed heeft op de afgenomen energie en afgenomen vermogens.

De CREG verwijst naar het tweede lid van haar antwoord aan Elia over dezelfde materie.

II. ALGEMENE TARIEFSTRUCTUUR

Art 4.

§1. De tariefstructuur onderscheidt volgende tarieven:

1° de tarieven voor de aansluiting op het net, bedoeld in artikel 5;

2° de tarieven voor het gebruik van het net, bedoeld in artikel 6;

3° de tarieven voor de ondersteunende diensten, bedoeld in artikel 7;

4° de tarieven voor het handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken. bedoeld in artikel 8;

5° het tarief voor openbare dienstverplichtingen, bedoeld in artikel 9;

6° het tarief voor de toepassing van heffingen en toeslagen die door een bevoegde overheid zijn opgelegd, zoals bedoel in artikel 10.

ELIA

Reactie met betrekking tot de tarieven voor het handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken. bedoeld in artikel 8

Elia stelt vast dat, mogelijk omwille van een materiële vergissing, de bepalingen van artikel 8 in het oorspronkelijke “ontwerp van besluit” ontbreken. Elia vraagt naar de inzichten van de CREG hierover.

Tijdens de informatiesessies van 19 oktober 2011 heeft de CREG de ontbrekende tekst als een *erratum* aan de deelnemers overhandigd en tegelijkertijd op haar website gepubliceerd. De regulator heeft tevens via haar nieuwsbrief de abonnees op haar nieuwsbrief geïnformeerd en heeft deze nieuwsbrief eveneens naar alle *Access Responsible Parties* gestuurd.

Het betreffende artikel maakt deel uit van het “Besluit tot vaststelling van voorlopige tarifaire methodes”. Dit heeft wel een aanpassing van de daaropvolgende nummering tot gevolg.

Reactie met betrekking tot afzonderlijke tarieven voor openbare dienstverplichtingen en voor de toepassing van heffingen en toeslagen

Elia vraagt zich af waarom de CREG voor beide genoemde elementen tarieven in het leven roept. Tot nog toe heeft Elia daar afzonderlijke toeslagen voor gehanteerd. Elia vraagt zich af of dergelijke werkwijze verzoenbaar is met het streefdoel van stabiele tarieven.

Elia is gekant tegen de nieuwe aanpak omdat:

- tarieven uniform moeten zijn over het Belgische grondgebied, wat niet kan voor verplichtingen opgelegd door gewesten;
- dit tegenstrijdig is met de standpunten die de CREG heeft ingenomen in haar studies 1111 en 1112 over de omzetting van de 3de Europese richtlijnen;
- het voor Elia moeilijk lijkt vast vierjarentarieven hiervoor vast te leggen;
- dat laatste moeilijk te verzoenen is met de vraag van de CREG naar vaste, constante tarieven voor de volledige regulatoire periode.

Elia vraagt zich af of dergelijke tarieven (openbare dienstverplichtingen en toeslagen) zullen onderworpen zijn aan een factor voor de verbetering van productiviteit en efficiëntie. Dat laatste lijkt volgens Elia niet mogelijk (bijvoorbeeld: federale bijdragen).

De CREG hecht er belang aan dat de kostprijs van openbare dienstverplichtingen die per gewest verschillen duidelijk gemaakt wordt aan de netgebruikers.

Het is duidelijk dat de tarieven voor ODV en voor de doorrekening van toeslagen uniform zullen zijn voor het volledige grondgebied waarover de instantie die de

verplichting oplegt of de toeslag creëert bevoegd is. Dat kan het Belgische grondgebied zijn.

De methode is van toepassing op alle openbare dienstverplichtingen (dus ook buiten de strikt tarifaire artikelen uit de elektriciteitswet) en op de heffingen en toeslagen zoals toegelicht in artikel 9 (*obligatio* duidelijk te voldoen voor Elia, *contributio* duidelijk te leveren door de gebruikers).

Op die manier kan de CREG de concrete werkwijze van de netbeheerders daadwerkelijk legitimeren, zonder zich over de verplichting of de toeslag zelf uit te spreken.

Zo zou de CREG bvb een ‘tarief voor de doorberekening van de federale bijdrage’ kunnen goedkeuren dat zowel de vastgestelde federale bijdrage bevat als de toegestane administratieve en financiële kosten van Elia’ of voor de Distributienetbeheerders dezelfde facturatie, maar verhoogd voor hun respectieve volumes aan netverliezen.

De CREG gaat er van uit dat een uniforme tariefstructuur voldoende is.

Wat de tarieven betreft voor de toepassing van heffingen en toeslagen blijft de CREG voorstander van een aanpassing zodra een nieuwe toeslag of heffing zich voordoet, voor de openbare dienstverplichtingen is de CREG voorstander van een budget op basis van een betrouwbare raming ex-ante.

De CREG bevestigt haar voorkeur voor vaste, constante tarieven. Deze vindt zijn oorsprong in het artikel 12^{quater}, § 1 van de Elektriciteitswet dat bepaalt dat de tarieven stabiel moeten zijn gedurende een periode van 4 jaar (volgens *van Dale* betekent “stabiel”: duurzaam, bestendig, vast liggend, vast van grootte, niet aan veranderingen onderhevig, constant).

Daarenboven heeft de CREG geen weet van uitdrukkelijke vragen van netgebruikers naar een aanpassing van dit principe dat volgens de CREG in de periode 2008-2011 succesvol is toegepast.

De tarieven voor de toepassing van heffingen en toeslagen zijn niet onderworpen aan een incitatieve regulering. Deze voor openbare dienstverplichtingen kunnen het

voorwerp uitmaken van een *benchmark* tussen netbeheerders binnen hetzelfde gewest.

Reactie met betrekking tot de uitwerking van de tariefstructuur

Elia stelt vast dat de ontworpen bepalingen variëren van zeer algemeen tot zeer gedetailleerd. Een voorbeeld van dat laatste is de toevoeging dat de coëfficiënt voor “mobiele belasting” gebaseerd is op een voorstel van Elia van oktober 2007.

De CREG heeft in het algemeen de bestaande granulariteit van de tariefstructuur behouden en heeft enkel willen vermijden dat de oorsprong van de coëfficiënt voor “mobiele belasting” verloren zou gaan.

GROUPEMENT DES AUTOPRODUCTEURS BELGES D'ÉLECTRICITÉ (GABE)

GABE stelt vast dat het ontwerpbesluit weinig wijzigt aan de bestaande tariefstructuur en dus de problemen ervan behoudt in plaats van gebruik te maken van deze gelegenheid om ze op te lossen.

De CREG stelt vast dat GABE met deze uitspraak geen bewijs ervan en dus de nood aan dergelijke hervormingen niet aantoonde. Ook het belang voor GABE is niet helemaal duidelijk.

SPE-LUMINUS

Inspraak in de tariefstructuur en het vastleggen van de tarieven en internationale Benchmarking

Het ontwerp van besluit voorziet niet in de mogelijkheid voor de netgebruikers om inspraak te hebben in het opstellen van standaardregels voor de tariefstructuur en het vastleggen van de tarieven. Het besluit moet minstens voorzien in een evenwichtige procedure om te vermijden dat:

- de netbeheerder onevenwichtige en/of concurrentieverstorende tariefstructuren en tarieven hanteert;
- de tarieven, en eventuele wijzigingen ervan, een te grote impact hebben op de factureringssystemen.

In het overleg tussen de belanghebbenden moet de netbeheerder de verplichting krijgen om zijn voorstellen voldoende transparant te maken en te motiveren. SPE-Luminus verwijst hiervoor naar de werkwijze van de Nederlandse Regulator (NMa)

De tariefstructuren en tarieven moeten tevens vergeleken worden met de tariefstructuren en tarieven die toegepast worden door de netbeheerders in de Europese Unie, inzonderheid de netbeheerders in de naburige landen (CWE). De impact van de toepassing van sterk afwijkende tariefelementen in deze regionale markt kan immers concurrentieverstorend zijn en moet daarop gecontroleerd worden. Zij kunnen tevens een belemmering zijn voor de verdere integratie van de regionale markten.

De CREG neemt nota van de suggestie van SPE-Luminus.

In afwachting van concrete Europese initiatieven terzake, zijn de bevoegdheden van een nationale regulator beperkt tot deze binnen het Belgisch grondgebied.

De CREG is van oordeel dat zij met de huidige consultatieprocedure als administratieve overheid een grote stap in de goede richting zet.

Reactie met betrekking tot de differentiatie van de tarieven

De tarieven dienen volgens SPE-Luminus de reële directe kosten te reflecteren en kunnen gedifferentieerd worden in functie van technische criteria, maar niet in functie van het type onderstation, de technologie, de datum van indienststelling of de lokalisatie ervan.

Lokalisatieprikkelers in het uitgebreide Belgische net zijn volgens SPE-Luminus niet aangewezen. Integendeel, de netbeheerder zou gestimuleerd moeten worden om de nodige netversterkingen uit te voeren (SPE pleit daarom voor de invoering van een marktgebaseerd congestiebeheersysteem).

De ondersteuning van de eenheden op hernieuwbare energie of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling moet volgens SPE-Luminus niet via een differentiatie van de nettarieven gebeuren.

De CREG heeft in het voorliggende besluit de bestaande bepalingen behouden, niet in het minst omdat Elia reeds op 30 juni 2011 haar tariefvoorstel heeft ingediend.

De CREG geeft voorrang aan een zekere mate van continuïteit in haar tariefbeleid, rekening houdend met rechtspraak zoals over de ondersteunende maatregelen met betrekking tot energie uit hernieuwbare bronnen.

Art 5.

§ 1. De tarieven voor de aansluiting van afnemers en producenten op het net omvatten:

- 1° het eenmalige tarief met betrekking tot de oriëntatiestudie voor een nieuwe aansluiting of voor de aanpassing van een bestaande aansluiting;*
- 2° het eenmalig tarief met betrekking tot de detailstudie voor een nieuwe aansluiting of voor de aanpassing van een bestaande aansluiting, of voor een bijkomende studie op het gebied van 'power quality';*
- 3° het periodieke tarief met betrekking tot het tot stand brengen of het aanbrengen van een substantiële wijziging aan het eerste aansluitingsveld;*
- 4° het periodieke tarief voor het beheer door de netbeheerder van het eerste aansluitingsveld;*

5° het periodieke of éénmalige tarief met betrekking tot het tot stand brengen of het aanbrengen van een substantiële wijziging aan de overige aansluitingsuitrustingen, te weten:

- een boven- of ondergrondse aansluitingsverbinding en de eventuele benodigdheden hiervoor;
- de uitrustingen voor transformatie of voor het compenseren van reactieve energie of voor het filtreren van de spanninggolf;
- andere aansluitingsvelden dan het eerste aansluitingsveld, bijkomende beveiligingsuitrustingen, bijkomende uitrustingen voor alarmsignalisaties, metingen en tellingen, bijkomende uitrustingen voor gecentraliseerde tele-acties en/of telebedieningen.

6° het periodieke tarief voor het beheer van de onder 5° bedoelde uitrustingen.

§ 2. Het tarief bedoeld in § 1, 1°, is functie van de exploitatiespanning, van het nominale vermogen en van de bestemming (injectie of afname).

Het tarief bedoeld in § 1, 2°, is functie van de door de netbeheerder geschatte kosten voor het tot stand brengen of het aanpassen van de aansluiting.

De tarieven bedoeld in § 1, 3° en 4°, zijn functie van de exploitatiespanning, het nominale vermogen, het kortsluitvermogen, het type van het onderstation, en de technologische parameters gedefinieerd in de technische reglementen. Daarbij kan de tarifiering verschillen naargelang het de aansluiting betreft van distributienetbeheerders of van de andere, rechtstreeks op het net aangesloten afnemers.

De tarieven bedoeld in § 1, 5° en 6°, zijn functie van de exploitatiespanning, de lengte van de aansluiting, het nominaal vermogen en de technologische parameters gedefinieerd in de technische reglementen en desgevallend van de datum van de indienststelling van de betreffende uitrustingen. Daarbij kan een verschillende tariefbenadering toegepast worden naargelang het de aansluiting betreft van distributienetbeheerders of van de andere, rechtstreeks op het net aangesloten afnemers.

§ 3. De tarieven bedoeld in § 1, 3° tot en met 6°, bevatten een vermenigvuldigings- of reductiecoëfficiënt die functie is van de complexiteit van het aansluitingscircuit.

In de gevallen waarbij meerdere netgebruikers gezamenlijk gebruikmaken van dezelfde aansluitingsuitrustingen, zullen verdelingsregels op de in § 1, 3° tot en met 6° bedoelde tarieven toegepast worden. Deze verdelingsregels zijn gebaseerd op het

proportionaliteitsprincipe. Zij kunnen leiden tot terugbetalingen ten voordele van eerder aangesloten netgebruiker.

De tarieven bedoeld in § 1, 4° en 6° kunnen nader gespecificeerd worden in functie van bepaalde taken en verantwoordelijkheden die in het kader van het beheer van deze installaties door de netbeheerder worden opgenomen, overeenkomstig de aansluitingsovereenkomst.

Tarieven bedoeld in §1, 3° tot en met 6° met betrekking tot productie-eenheden, gebaseerd op hernieuwbare energie of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling, kunnen een reductiecoëfficiënt bevatten overeenkomstig de bepalingen van de toepasselijke wetten, technische reglementen, decreten en ordonnanties.

§ 4. De netbeheerder stelt standaardregels op, legt ze aan de commissie ter goedkeuring voor, en maakt ze vervolgens bekend betreffende het dragen en verdelen van de kosten van de technische aanpassingen, zoals netaansluitingen en -verzwaringen, die nodig zijn om nieuwe producenten die elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen aan het net leveren, op het net aan te sluiten.

Deze regels zijn gebaseerd op objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria, waarbij met name rekening wordt gehouden met alle kosten en baten van de aansluiting van deze producenten op het net en met de bijzondere omstandigheden van producenten in perifere gebieden en gebieden met een lage bevolkingsdichtheid. Die regels mogen voorzien in verschillende aansluitingstypen.

ELIA

Reactie met betrekking tot de onderscheiden categorieën van netgebruikers die de tarieven verschuldigd zijn

Elia suggereert om in deze context reeds melding te maken van de aansluitingstarieven die in een overgangsfase zullen gehanteerd worden tussen haar en de distributienetbeheerders.

De CREG heeft in artikel 5 van de Voorlopige Tarifaire Methoden meermaals vermeld dat voor de distributienetbeheerders een specifieke vorm van tarifiering mogelijk is.

FEBELIEC

Reactie met betrekking tot artikel 5, § 2, eerste lid

Deze bepaling betreft het tarief voor een oriëntatiestudie. Voor Febeliec dient het tarief zoals vandaag reeds het geval is, bepaald te worden door het gevraagd aansluitingsvermogen. De spanning is geen goede parameter omdat in de oriëntatiestudie juist moet uitmaken op welke spanningsniveau kan worden aangesloten. Er is ook geen reden waarom voor injectie of afname een ander tarief wordt aangerekend. En wat als een aansluiting ook lokale productie omvat?

In haar streven naar continuïteit in het tarifair beleid heeft de CREG de voorliggende bepaling integraal uit de vroeger regulatoire bepalingen overgenomen.

Voor een eventuele lokale productie brengt deze bepaling volgens de CREG geen specifieke moeilijkheden met zich mee.

Reactie met betrekking tot artikel 5, § 2, derde lid

Febeliec is tevreden dat deze bepaling geen verwijzing meer bevat naar de datum van indienstelling als mogelijkheid om de tarieven te differentiëren. Concreet betekent dit volgens Febeliec dat Elia 33 jaar na de periode van indienstname plots het tarief voor het eerste aansluitingsveld gaat aanrekenen in geval klanten deze investeringen gefinancierd hebben. Deze huidige bepaling is volgens Febeliec volstrekt onlogisch. Netgebruikers moesten op die manier voor een aansluitingsveld 70 kV dat ze zelf volledig gefinancierd hadden, na 33 jaar plots 40.000 euro CAPEX-vergoeding betalen voor verouderde installaties.

Het artikel voorziet volgens Febeliec een verschillende tariefbenadering tussen netgebruikers en distributienetbeheerders. Aangezien dit tarief gesteund is op het doorrekenen van reëel gemaakte kosten, ziet Febeliec niet in waarom dit onderscheid gemaakt wordt. Indien Elia deze kosten maakt, dient ze die volgens Febeliec door te rekenen, ofwel via het aansluitingstarief ofwel via het toegangstarief. Overigens stelt Febeliec de vraag waarom de grens tussen net en aansluiting anders ligt bij een netgebruiker dan bij een distributienetbeheerder.

Wat het eerste gedeelte van de reactie betreft, is er geen verschil tussen de nu voorliggende tekst en deze uit het vroegere tarievenbesluit van 8 juni 2007.

In afwachting van vernieuwde afspraken over de hoedanigheid van de investeerders in infrastructuur op de grenzen van de distributienetten en het transmissienet, worden in een overgangsfase bijzondere tarieven gehanteerd tussen Elia en de distributienetbeheerders. De voorliggende bepaling dient enkel om die tijdelijke 'aansluitingstarieven' van distributienetbeheerders in die overgangsfase mogelijk te maken en zal dus behouden blijven.

Reactie met betrekking tot artikel 5, § 2, vierde lid

Dit lid bepaalt de wijze waarop de tarieven voor de overige aansluitingsuitrustingen bepaald worden. Daarbij kan een onderscheid gemaakt worden op basis van de datum van indienstelling. Febeliec ziet geen reden waarom de datum van indienstelling als basis zou kunnen dienen voor een verschillend tarief te vragen

De CREG verwijst naar het eerste lid van haar antwoord op de reactie van FEBELIEC met betrekking tot artikel 5, § 2, derde lid.

Reactie met betrekking tot artikel 5, § 3

Dit artikel bevat de mogelijkheid tot invoering van een vermenigvuldigings- of reductiecoëfficiënt in functie van de complexiteit van het aansluitingscircuit. Deze bepaling stond reeds in het KB Transmissietarieven maar is nooit toegepast geweest. Febeliec stelt voor de bepaling te schrappen wegens onnodig. De complexiteit van het aansluitingscircuit heeft volgens Febeliec geen invloed op de verwezenlijking of beheer van een aansluitingsveld. Zij kan wel leiden tot bijkomende aansluitingsuitrustingen maar deze worden elk afzonderlijk aangerekend op basis van een eigen tarief.

In haar streven naar continuïteit van het tariefbeleid heeft de CREG de voorliggende bepaling uit de vroegere regulering ongewijzigd behouden.

Reactie met betrekking tot artikel 5, § 4

Dit artikel geeft de netbeheerder de mogelijkheid regels op te leggen voor de berekening en verdeling van de kosten voor nieuwe producenten hernieuwbare energie. Dit artikel is volgens Febeliec overlappend met de voorgaande alinea waarin staat dat de netbeheerder voor aansluitingstarieven voor hernieuwbare energie en WKK een korting kan toestaan op basis van de bevoegde wetgeving. Er is volgens Febeliec dan ook geen nood om aan de netbeheerder een eigen discretionaire bevoegdheid te geven. Tevens wijst Febeliec erop dat het doel van het systeem van groenestroomcertificaten dient om alle kosten verbonden aan hernieuwbare energie te dekken. Tevens stelt Febeliec de vraag hoe deze bepaling zich verhoudt tot het algemene principe dat de kosten moeten gedragen worden door diegene die ze veroorzaakt.

Deze laatste opmerking geldt ook ten aanzien van de tweede bepaling van deze alinea, met de name de steunverlening voor aansluiting van producenten in perifere gebieden en gebieden met een lage bevolkingsdichtheid.

Het is volgens Febeliec niet de taak van een netbeheerder om specifieke steunmechanismen op te stellen. Dit is de taak van het beleid. Indien de TNB hiervoor toch verantwoordelijk wordt gestel, dient hij de buurlandentoets doen m.b.t. bescherming van

level playing field.

Zoals voor vele andere bepalingen uit het Ontwerp van tarifaire methode valt het op dat voor productie-eenheden op basis van hernieuwbare energiebronnen er nogal uitdrukkelijke bepalingen zijn voorzien. De adequate beheersing van de injectiefluxen met een per definitie intermitterend karakter vormt dan ook één van de grote uitdagingen voor de beheerder van het transmissienet. Voor vele aspecten daarvan voldoen de klassieke regels niet meer. De netbeheerder is de voor de hand liggende *actor* om de technische gevolgen daarvan in kaart te brengen. Bedoeld wordt dat de netbeheerder de regels voorbereidt en aan de CREG voorlegt, die de coherentie bewaakt. Dat geeft de netbeheerder enkel een initiatiefrecht en geen specifieke discretionaire bevoegdheid.

De CREG wijzigt de eerste zin in de lijn van dit antwoord.

SPE-LUMINUS

Reactie met betrekking tot de aansluiting van productie-installaties

SPE-Luminus is van oordeel dat de tarieven aan de volgende voorwaarden moeten voldoen:

1. de netbeheerder moet tijdig kunnen zorgen voor voldoende netcapaciteit voor aansluiting van nieuwe productie-installaties. Dit betekent *de facto* een aansluitverplichting voor vergunde projecten in hoofde van de netbeheerder;
2. enkel direct toewijsbare aansluitingskosten, en niet de kosten voor uitbreiding of versterking van het net, mogen worden aangerekend (*shallow costs*). Dit vermijdt hoge opstartkosten voor projecten en discriminatie tussen producenten;

3. de aansluitingstarieven reflecteren de directe kosten en kunnen gedifferentieerd worden in functie van technische criteria, maar niet in functie van lokalisatie, technologie en datum van indienststelling.

De eerste voorwaarde valt duidelijk buiten de *scope* van deze consultatie die enkel gericht was op de tarifaire methode. De datum van indiensttreding is enkel van belang voor de injectietarieven voor gebruik van het net, de CREG schrapt deze bepaling in haar Voorlopige tarifaire methoden.

GROUPEMENT DES AUTOPRODUCTEURS BELGES D'ÉLECTRICITÉ (GABE)

Reactie met betrekking tot artikel 5, § 1, 5°

GABE stelt voor om de laatste zin te wijzigen tot: “ andere velden dan het eerste aansluitingsveld... “.

De CREG wijzigt haar voorlopige tarifaire Methoden in de zin zoals GABE voorstelt.

Reactie met betrekking tot artikel 5, § 2

Omdat de vereniging vreest voor een discriminatie tussen netgebruikers, vraagt GABE om in de leden 3 en 4 geen onderscheid te maken tussen distributienetbeheerders en andere netgebruikers.

In afwachting van vernieuwde afspraken over de hoedanigheid van de investeerders in infrastructuur op de grenzen van de distributienetten en het

transmissienet, worden in een overgangsfase bijzondere tarieven gehanteerd tussen Elia en de distributienetbeheerders. De voorliggende bepaling dient enkel om die tijdelijke 'aansluitingstarieven' van distributienetbeheerders in die overgangsfase mogelijk te maken en blijft daarom behouden.

FEDERATION DE L'ENERGIE D'ORIGINE RENOUVELABLE ET ALTERNATIVE (EDORA)

Reactie met betrekking tot artikel 5, § 2, 3de en 4de lid

EDORA stelt voor om de formulering 'andere, op het net aangesloten afnemers' te vervangen door 'andere netgebruikers'

De CREG past haar Voorlopige Tarifaire Methodes in die zin aan.

Reactie met betrekking tot artikel 5, § 4

EDORA vraagt om de paragrafen 3 en 4 te herformuleren omdat de huidige bewoordingen volgens haar niet neutraal zijn ten aanzien van producenten op basis van hernieuwbare energiebronnen.

De CREG heeft in dit verband enkel de bepalingen uit het bestaande Koninklijk Besluit hernomen. Op basis van de niet toegelichte stelling van EDORA en binnen de korte onderzoekstermijn die terzake van toepassing is, heeft de CREG geen reden gevonden om die bepalingen te veranderen. De CREG neemt echter zich voor om bij een volgende aanpassing dit element van dichterbij te screenen.

FEDERATIE VAN DE BELGISCHE ELEKTRICITEITS- EN GASBEDRIJVEN (FEBEG)

Reactie met betrekking tot netcapaciteit

FEBEG verwijst naar Artikel 23, 2 en 3 van de EU Richtlijn 2009/72/EG van 13 juli 2009: de transmissienetbeheerder mag geen aansluiting weigeren op grond van mogelijke toekomstige beperkingen van de capaciteit of op grond van het feit dat er extra kosten verbonden zijn aan de noodzakelijke capaciteitsvergroting van systeemonderdelen.

FEBEG vraagt dat, om een voldoende productiecapaciteit in België te verzekeren - wat noodzakelijk is voor een competitieve en bedrijfszekere elektriciteitsvoorziening - en met het oog op het bereiken van de doelstellingen voor hernieuwbare energie en WKK, de netbeheerders proactief in hun investeringsbeleid zouden zorgen voor voldoende netcapaciteit om alle nieuwe productieprojecten tijdig te kunnen aansluiten, tegen een aanvaardbare kost en tegen niet-discriminatoire voorwaarden.

FEBEG pleit daarom voor een collectieve aansluitingsverplichting in hoofde van transmissie- en distributienetbeheerders om alle vergunde productieprojecten tijdig tegen een redelijke kost aan te sluiten: een solidaire en gecoördineerde aanpak tussen netbeheerders is noodzakelijk zodat voor elk project de meest aangewezen aansluitingsoplossing (plaats, spanningsniveau) geïmplementeerd wordt.

De CREG neemt nota van deze opmerking van FEBEG. Omdat deze consultatie enkel de tarifaire methode betreft, kan de CREG hier thans niet verder op ingaan.

Reactie met betrekking tot de aanrekening van aansluitingskosten

FEBEG gaat akkoord dat de aansluitingskosten voor productie-installaties aangerekend worden aan de betrokken investeerder. Deze aansluitingskosten mogen alleen de *shallow costs* dekken, dit wil zeggen de direct toewijsbare kosten verbonden aan de aansluiting, en dus niet de *upstream* kosten voor uitbreiding of versterking van het net. Het beperken van de aansluitingskosten tot de *shallow costs* heeft volgende voordelen:

- het vermijdt hoge kosten bij de start van een project wat nieuwe projecten voor productie zou ontmoedigen;
- er is geen discriminatie tussen producenten naargelang de situatie van het net;
- de kosten zijn relatief eenvoudig te berekenen omdat ze onmiddellijk verband houden met de aansluiting en dus geen kostenramingen voor de toekomst vereisen;
- de kosten zijn transparant en daarom een belangrijk instrument om een eerlijke en niet-discriminatoire toegang tot het net te verzekeren voor alle installaties, inclusies installaties voor elektriciteitsproductie op basis van hernieuwbare energie en WKK;
- het vermijdt dat een netgebruiker op een welbepaalde locatie de volledige kost van de eventuele netuitbreiding draagt, terwijl vorige netgebruikers dit niet moesten doen en ook toekomstige netgebruikers dit niet moeten doen.

DE CREG verwijst naar haar antwoord op de reactie van SPE Luminus bij ditzelfde artikel.

Reactie met betrekking tot een gematigde differentiatie

De aansluitingstarieven dienen volgens FEBEG de reële directe kosten te reflecteren en kunnen gedifferentieerd worden in functie van technische criteria zoals spanningsniveau, lengte van de aansluiting en technische aansluitingsparameters, maar een verdere differentiatie, bijvoorbeeld in functie van het type onderstation, de aard/technologie van de productie-installatie, de datum van indienststelling (cfr. verwijzing in art. 5, §2 ontwerpbesluit elektriciteit) en/of de lokalisatie ervan (cfr. verwijzing in art. 5, §4 ontwerpbesluit elektriciteit, naar perifere gebieden en gebieden met lage bevolkingsdichtheid) is niet verantwoord.

Ook mogen volgens FEBEG enkel kosten aangerekend worden met betrekking tot installaties die eigendom zijn van en onderhouden worden door de netbeheerder. Als installaties voor elektriciteitsproductie aangesloten worden op de meest - technisch en economisch - geschikte wijze (spanningsniveau, plaats, ...) en de direct toewijsbare kosten van de aansluiting voor rekening zijn van de betrokken netgebruiker, is er impliciet al een lokalisatieprikkel.

Gezien de dichtheid van ons land en de structuur van het net acht FEBEG het niet aangewezen dat via de aansluitingskosten een bijkomende lokalisatieprikkel wordt gegeven. Integendeel, FEBEG pleit eerder voor de invoering van een marktgebaseerd congestiebeheersysteem dat de netbeheerders stimuleert om de nodige netversterkingen uit te voeren.

In afwachting van een marktgebaseerd congestiebeheerssysteem en in afwachting van de nodige netversterkingen op Europees vlak oordeelt de CREG dat een lokalisatieprikkel nuttig is.

Art 6.

§ 1. De tarieven voor het gebruik van het net omvatten :

1° de tarieven voor het onderschreven vermogen

2° de tarieven voor het bijkomend vermogen;

3° het tarief voor het systeembeheer;

§ 2. De tarieven bedoeld in § 1, 1° en 2°, vergoeden de netstudies, de algemene beheerskosten, de afschrijvingen, de financieringskosten en de onderhoudskosten, voor wat betreft infrastructuur.

Het tarief bedoeld in § 1, 1°, is functie van de klantengroep, het onderschreven vermogen, de gebruiksduur ervan, de onderschrijvingsformule en/of de tariefperiode. Dit tarief is per toegangspunt van toepassing op het door de houder van het toegangscontract onderschreven vermogen of, wat de distributienetbeheerders betreft, op de combinatie van hun afgenomen vermogen en het vermogen dat hun ter beschikkingstaat .

Dit tarief bevat een vermenigvuldigings- of reductiecoëfficiënt die functie is van de betrouwbaarheidscriteria van het transmissienet (standaard, versterkt, beperkt, andere) , van de geografische zone waarin de netgebruiker aangesloten is, van de al dan niet mobiele belasting bedoeld in artikel 1, 45° en van de aanwezigheid van lokale productie om aanspraak te kunnen maken op het transmissienet voor het transport van elektriciteit voor de noodreserve van de productie. De commissie bepaalt deze coëfficiënt op voorstel van de netbeheerder. Op basis van het voorstel van Elia van 31 oktober 2007, behoudt de commissie de waarde voor de 'coëfficiënt voor mobiele belasting' op 7%

De netgebruikers worden vrijgesteld van het deel van dit tarief met betrekking tot de injectie voor een periode van maximum 20 jaar voor de betreffende productie-eenheid aangesloten na 1 oktober 2002.

§ 3. Het tarief bedoeld in § 1, 2°, is functie van het bijkomend vermogen op jaarbasis, het bijkomend vermogen op maandbasis, van de klantengroep, de grootte, de gebruiksduur, de tariefperiode en/of het recurrente karakter van het vastgestelde bijkomend vermogen in een injectie- of een afnamepunt van het transmissienet.

Dit tarief is van toepassing op het vastgestelde bijkomend vermogen in een injectie- of een afnamepunt van het transmissienet

De netgebruikers worden vrijgesteld van het deel van dit tarief met betrekking tot de injectie voor een periode van maximum 20 jaar voor de betreffende productie-eenheid aangesloten na 1 oktober 2002.

§ 4. Het tarief bedoeld in § 1, 3°, vergoedt het systeembeheer, de afschrijvingen en de financiering van de activa voor het beheer van het systeem.

Dit tarief is functie van de op kwartuurbasis door een netgebruiker afgenomen actieve bruto begrensde energie en van de klantengroep.

Dit tarief kan een bijkomend tarief voor het niet respecteren van een aanvaard injectie- of afnameprogramma omvatten, welke de functie is van de bestemming (injectie of afname), de grootte en het recurrente karakter van het verschil tussen de vastgestelde injectie of afname en het aanvaard programma. In plaats van dit bijkomend tarief is een speciaal tarief van toepassing wanneer de betrokken injectie of afname bijdraagt tot het opheffen van de congesties.

FEBELIEC

Zoals reeds gesteld bij art 2 33° bestaat er volgens Febeliec momenteel enige onduidelijkheid over de toepassing van de tarieven voor het gebruik van het net. In de praktijk past Elia volgende tarieven toe:

- tarieven voor het onderschreven vermogen;
- tarieven voor het bijkomend vermogen
- tarief voor de jaarpiek
- tarief voor systeembeheer.

Het zou volgens Febeliec logisch zijn om dit onderscheid ook een reglementaire basis te geven.

Febeliec ziet geen reden waarom de basis van tarifiering voor het onderschreven vermogen, het bijkomend vermogen en de jaarpiek verschillend zou zijn. Zij moeten als een geheel bekeken worden. Paragrafen 2 en 3 kunnen best worden samengevoegd.

Uit de tekst is het volgens Febeliec niet duidelijk of de coëfficiënt voor mobiele belasting enkel van toepassing is op het onderschreven vermogen of ook op het bijkomend vermogen. Op basis van het huidig KB transmissietarieven is dit op beide. De tekst dient dan ook verduidelijkt te worden. Mocht er een afzonderlijk tarief op de jaarpiek worden ingevoerd, dient de korting ook hierop te worden verleend. Het concept van de mobiele belasting geldt immers voor alle vermogensaspecten.

Febeliec is voorstander dat elke netgebruiker die aangesloten is op het transmissienet, ongeacht of hij producent of afnemer is, mede betaalt voor het gebruik van deze infrastructuur. Door de komst van lokale productie is het onderscheid tussen injectie en afname overigens niet meer duidelijk te maken. Daarbij dient wel opgepast te worden dat voor een zelfde aansluiting geen twee keer een vermogensonderschrijving moet betaald worden. Op federaal niveau is er één toegangspunt dat zowel voor injectie als afname kan gebruikt worden. Op regionaal niveau is er een afzonderlijk toegangspunt voor injectie en voor afname. In dit laatste geval dient volgens Febeliec slechts één vermogensonderschrijving te gebeuren die dient voor zowel de afname als voor de injectie.

Febeliec kan aanvaarden dat nieuwe productie-eenheden kunnen worden vrijgesteld voor dit deel van het tarief, maar stelt zich vragen bij de maximumtermijn van 20 jaar voor productie-eenheden die zich na 1 oktober 2002 in België hebben gevestigd. Waarop is de datum van 1 oktober 2002 gebaseerd? Waarom 20 jaar? Waarom de keuzevrijheid aan de netbeheerder voor een termijn tussen 0 en 20 jaar? Febeliec vraagt naar de zin van een beoordeling per productie-eenheid. Een vermogensonderschrijving wordt immers gedaan op het toegangspunt en geldt voor de gehele site, waarbij de aanwezige productie- en verbruiksinstallaties geglobaliseerd worden.

Febeliec pleit voor een specifiek benadering voor hulpvoedingen (die op een ander spanningsniveau kan liggen). Tarifair dienen deze volgens Febeliec samen te worden bekeken met de hoofdvoeding. Voor vermogenstermen dient de hulpvoeding dan niet afzonderlijk te worden getarifieerd. Zij valt onder de vermogensonderschrijving en de aanrekening van de jaarpiek die gebeurt voor het hoofdtoegangspunt.

Tevens dienen volgens Febeliec vermogensafnamen die veroorzaakt worden door de netbeheerder als gevolg van werken of incidenten te worden geneutraliseerd voor de berekening van de factuur.

In haar streven om enkel fundamenteel noodzakelijke elementen te wijzigen ten aanzien van de overeenstemmende bepalingen uit het vroegere tarievenbesluit van 8 juni 2007, heeft de CREG het grootste gedeelte van de voorliggende bepaling daaruit integraal overgenomen.

Wat de geboden ruimte voor injectietarieven voor het gebruik van het net betreft, is de CREG in eerste instantie van oordeel dat het streven naar een zo groot mogelijke kostenreflectiviteit in de tarificatie het gebruik van een nieuwe *cost driver* wettigt, nl. het 'geïnjecteerd onderschreven vermogen'. De productie-eenheden die reeds aangesloten waren op het transmissienet vóór de datum van de aanduiding van de transmissienetbeheerder (1/10/2002) genoten nog van een principe: '*het net komt naar de producenten en verbindt ze ermee*'. Vanaf die datum hebben de nieuw aangesloten productie-eenheden zelf de belangrijke kosten die samenhangen met de aansluiting(sverbindingen) zelf betaald [principe: *de producent staat zelf in voor zijn verbinding met net*].

De CREG wil door het invoeren van de bijkomende *cost driver* de kostenreflectiviteit van de nettarieven verbeteren. De genoemde vrijstelling moet ook in die context gezien worden.

GROUPEMENT DES AUTOPRODUCTEURS BELGES D'ÉLECTRICITÉ (GABE)

Reactie met betrekking tot de huidige tariefstructuur

GABE stelt vast dat de netbeheerder enerzijds onderhevig is aan financieringsrisico ,omdat een aantal van zijn vaste kosten (bvb gecontracteerde reservevermogens) gerecupeerd worden op basis van de verbruikte energie en anderzijds dat hij onderhevig is aan een tekort aan vermogensonderschrijvingen omdat de penaliteit voor dergelijk tekort niet hoog genoeg. Daarenboven zijn volgens GABE zowel het begrip 'bruto beperkte energie' als de limiet ervan(25MW) te virtueel (niet fysisch) en arbitrair gekozen.

GABE stelt daarom voor om de vaste kosten in de toekomst dus te laten dekken door vermogenstermen en enkel de variabele kosten via energietermen. Daarbij is volgens GABE één tarief aan bijkomend vermogen als penaliteit voldoende, mits dat maar hoog genoeg is.

GABE heeft dit in zijn reactie verder uitgewerkt en aangegeven welke van de huidige tarieven een structurele aanpassing, vooral dan wat betreft de kostendrager (energie of vermogen)

De voorstellen van de GABE zijn volgens de CREG waardevol en verdienen verder onderzoek. Een en ander moet wel onderzocht worden tegen de achtergrond van de voorstellen over een Europese Richtlijn over energie-efficiëntie. Dergelijke richtlijn is evenwel nog niet goedgekeurd. Die (ontwerp)richtlijn bevat de concrete richting die, ondermeer op gebied van kostendragers en differentiatie ervan, moet gekozen worden om tot efficiënte energiekeuzes te komen.

De realisatie van deze aanbevelingen is (in het kader van voorlopige methoden die tarieven op 1 januari 2012 mogelijk moeten maken) niet haalbaar: een belangrijk aantal systeemwijzigingen die op korte termijn niet gerealiseerd en geïmplementeerd kunnen worden.

Reactie met betrekking tot injectietarieven

GABE vraagt zich af waarom het Ontwerp van tarifaire methode gekozen heeft voor de limiet van 25 MW voor bruto begrensde geïnjecteerde energie en voor de datum van 1 oktober 2002 als spildatum voor het toepassingsgebied van de injectietarieven voor gebruik van het net.

GABE is enkel voorstander van injectietarieven wanneer het gaat om zeer specifieke kosten, maar niet voor de verdeling van kosten tussen injectie en afname

GABE vreest dat de netgebruikers die kunnen genieten van een lokale productie nu 2 maal moeten betalen voor dezelfde productiecapaciteit, een eerste maal langs de kant van afname en een tweede keer via har injectie. GABE dringt er sterk op aan dat de CREG die dubbele facturatie niet zou toelaten.

De concepten van bruto beperkte geïnjecteerde energie of vermogen en bruto beperkte afgenomen energie of vermogen zijn net op elkaar afgestemd om de aangehaalde dubbeltelling of dubbele facturatie te vermijden, daarom is dezelfde grens van 25MW gekozen die geldt voor alle vormen van lokale productie.

Voor verdere toelichting bij het concept en de datum van 1 oktober 2002 verwijst de CREG naar haar antwoord op de reactie van FEBELIEC en van FEBEG bij ditzelfde artikel

FEDERATIE VAN DE BELGISCHE ELEKTRICITEITS- EN GASBEDRIJVEN (FEBEG)

Reactie met betrekking tot injectietarieven

EEN INJECTIETARIEF LEIDT VOLGENS FEBEG TOT CONCURRENTIEVERSTORING

FEBEG verzet zich tegen een algemeen tarief voor gebruik van het net door producenten omdat dit concurrentieverstoring veroorzaakt en investeringen in nieuwe productiecapaciteit in België afremt. Door deze maatregel wordt import immers bevoordeeld in de mate dat injectie van geïmporteerde elektriciteit in het Belgische net niet op dezelfde wijze wordt belast.

Grootschalige productie-installaties concurreren op de regionale markt (Centraal-West Europese markt) en op dit ogenblik is in deze markt geen veralgemeend injectietarief van toepassing:

- In Nederland was een zogenaamd Landelijk Uniform Producententarief (LUP) van toepassing, maar dit is in 2004 op nul gebracht om de concurrentiepositie van Nederlandse productie-installaties op de internationale markt te versterken.
- In Duitsland wordt eveneens geen injectietarief aangerekend.
- In Frankrijk wordt een lage vergoeding (0.19 €/MWh) aangerekend voor injectie op transmissieniveau: deze regeling werd destijds ingevoerd om de bijdrage van de Franse transmissie-netbeheerder in het ITC (*Inter TSO Compensation*)-mechanisme te dekken. Frankrijk was op dat ogenblik netto-exporteur en men wenste door deze regeling een gedeelte van de kost van het gebruik van de buitenlandse netten te verhalen op de betrokken producenten/uitvoerders.

EEN GEDIFFERENTIEERD INJECTIETARIEF IN FUNCTIE VAN DE AANSLUITINGSDATUM IS VOLGENS FEBEG ARBITRAIR EN DISCRIMINEREND

FEBEG acht het voorstel van de CREG om een injectietarief aan te rekenen voor installaties aangesloten voor 1 oktober 2002 arbitrair en discriminerend. Ook de keuze van deze datum is volgens FEBEG arbitrair en niet verantwoord in de voorstellen.

Reactie met betrekking tot de aanrekening op basis van energie en/of vermogen

FEBEG is van oordeel dat de globale netkosten op een evenwichtige wijze moeten aangerekend worden aan de eindafnemers in functie van hun afgenomen energie en hun aansluitings- of piekvermogen. Aangezien de netkosten globaal verder stijgen - netversterkingen met het oog op aansluiting van hernieuwbare energie en WKK, invoering van 'slimme' technologieën, ... - maar de getransporteerde volumes dalen - energie-efficiëntie, lokale productie, ... - is FEBEG van oordeel dat een verschuiving naar een hoger vermogen-gerelateerd aandeel aangewezen is, ook om een meer kostenreflectieve en transparante vergoeding aan te rekenen aan afnemers met eigen productie-installaties die het net occasioneel gebruiken.

De CREG is van mening dat een injectietarief voor het gebruik van het net waarvan het bedrag binnen de grenzen valt van de Europese Verordening 838/2010 van 23 september 2010 (deel B) aanvaardbaar is.

De CREG is daar nog meer van overtuigd omdat dit tarief, mede door zijn nog verbeterde kostenreflectiviteit, net beoogt de concurrentie tussen binnenlandse leveranciers te bevorderen. Dat argument weegt dan voor de CREG minstens even zwaar dan het argument van vermeende concurrentieverstoring naar buitenlandse leveranciers toe.

De verschillende behandeling is net het gevolg van de verschillende toestanden voor en na de datum van 1 oktober 2002, de datum van de erkenning van Elia als TSO en de invoering van haar nettarieven. De datum is dus allesbehalve arbitrair gekozen.

SPE-LUMINUS

Reactie met betrekking tot injectietarieven

SPE verzet zich krachtig tegen de verdere toepassing van injectietarieven, omdat deze, in een regionale markt, finaal concurrentieverstorend werken en investeringen in nieuwe, zowel groene als klassieke, productiecapaciteit afremt.

Zie het voorgaand antwoord van de CREG op de gelijkaardige reactie van FEBEG.

FÉDÉRATION DE L'ENERGIE D'ORIGINE RENOUVELABLE ET ALTERNATIVE (EDORA)

Reactie met betrekking tot injectietarieven

Edora kant zich tegen mogelijke injectietarieven voor gebruik van het net, ook ná een periode van 20 jaar voor de producenten aangesloten na 1 oktober 2002 en dit omwille van de concurrentievervalsing ten overstaan van buitenlandse producenten, die zij waarschijnlijk acht. Ze gaat ervan uit dat dergelijk tarief toch onmiddellijk aan de afnemers zal doorberekend worden en wijst op het respect van beperkingen van het bedrag met toepassing van de Europese Verordening 838/2010 van 23 september 2010

Edora pleit voor andere mechanismen om nieuwe producenten tot de markt uit te nodigen zoals een pooling van aansluitingskosten met een standaardprijs voor aansluitingen als gevolg.

EDORA dringt in elk geval aan op een duidelijke toepassing van het Ontwerpbesluit ('*ook een vrijstelling van 1 jaar beantwoordt aan het criterium van een vrijstelling van maximum 20 jaar*')

Zie het voorgaand antwoord van de CREG op de gelijkaardige reactie van FEBEG.
De voorliggende bepaling was er vooral op gericht om een einde te stellen aan de vastgestelde verschillende behandeling tussen aangesloten eenheden vóór en ná 1 oktober 2002.

Art 7.

§ 1. De tarieven voor de ondersteunende diensten omvatten:

- 1° het tarief voor de reservering van de primaire regeling van de frequentie, voor de reservering van de secundaire regeling van het evenwicht in de Belgische regelzone, voor de reservering van de tertiaire reserve en voor de black-start-dienst;*
- 2° het tarief voor de regeling van de spanning en van het reactief vermogen;*
- 3° het tarief voor het congestiebeheer.*
- 4° het tarief voor het compenseren van de verliezen aan actieve energie in het net.*

§ 2. Het tarief bedoeld in § 1, 1°, vergoedt de dienst voor de beschikbaarheid van de primaire regeling van de frequentie, voor de beschikbaarheid van de secundaire regeling van het evenwicht in de Belgische regelzone, voor de beschikbaarheid van de tertiaire reserve en voor de black-start-dienst.

Dit tarief is functie van de afgenomen of geïnjecteerde bruto begrensde energie op kwartuurbasis per toegangspunt, van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode.

§ 3. De tarieven bedoeld in § 1, 2°, vergoeden de dienst van de regeling van de spanning en van het reactief vermogen.

Het tarief voor het recht op een forfaitaire afname van reactieve energie, zoals bedoeld in artikel 209, §§ 4 en 5, van het technisch reglement transmissie, is functie van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode. Het tarief is van toepassing op de actieve bruto begrensde energie op kwartuurbasis per toegangspunt.

Het tarief voor de overschrijding van reactieve energie ten opzichte van het forfait is functie van het regime (inductief of capacitef), van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode.

Het tarief is van toepassing op het verschil op kwartuurbasis tussen de afname van reactieve energie en de in artikel 209, §4, van het technisch reglement transmissie bedoelde forfaitaire hoeveelheid, voor zover dit verschil positief is. Voor de telling komen niet in aanmerking de uitwisselingen van reactieve energie door productie-installaties die deze dienst leveren overeenkomstig artikel 257 van het technisch reglement transmissie.

§ 4. Het tarief bedoeld in § 1, 3°, vergoedt de kosten van de dienst van het congestiebeheer.

Dit tarief is functie van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode.

Het is van toepassing op de door een netgebruiker op kwartuurbasis geïnjecteerde of afgenomen actieve energie.

§ 5. Het tarief bedoeld in §1, 4°, vergoedt de dienst van de compensatie van de verliezen aan actieve energie in het net. In zoverre de netbeheerder, afhankelijk van de geldende technische reglementen die zelf uitvoert. Dit tarief is functie van de klantengroep en desgevallend van de tariefperiode.

Het is van toepassing op de door een netgebruiker op kwartuurbasis geïnjecteerde of afgenomen actieve energie.

§ 6. Voor wat betreft de eenheden gebaseerd op hernieuwbare energie of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling, kunnen de tarieven bedoeld in § 1, 2° en 3° een reductiecoëfficiënt bevatten overeenkomstig de bepalingen van de toepasselijke wetten, technische reglementen, decreten en ordonnanties.

§ 7. De tarieven bedoeld in § 1, 2°, 3° en 4° kunnen een vermenigvuldigings- of reductiecoëfficiënt bevatten bepaald door de geografische zone waarin de netgebruiker aangesloten is.

FEBELIEC

Febeliec vindt dat de kosten van reservatie van reservevermogens (R1, R2, R3) best verlopen via de ARP volume balancing fee, aangezien de 3 types van reserve allemaal te maken hebben met het evenwicht van het net en dus met balancing en ARP.

De CREG neemt akte van de suggestie van FEBELIEC. Gezien de toename van decentrale productie en het gebruik van intermitterende energiebronnen deelt de CREG deze mening.

GROUPEMENT DES AUTOPRODUCTEURS BELGES D'ÉLECTRICITÉ (GABE)

Reactie met betrekking tot tarieven in functie van de geografische zone

GABE merkt op dat een aantal nettarieven de mogelijkheid voorzien van vermenigvuldiging met een coëfficiënt die afhankelijk is van de geografische zone van de netgebruikers. GABE is van oordeel dat dergelijke werkwijze in strijd is met de keuzes van Europa en van België voor een “postzegeltarief” en beoordeelt dergelijke methode als discriminerend tussen netgebruikers.

GABE vraagt de opheffing van die “geografische coëfficiënten”.

De CREG verwijst naar haar antwoord aan SPE Luminus onder artikel 5

Art 8.

§ 1. De tarieven voor het handhaven en herstellen van het individueel evenwicht van de toegangsverantwoordelijken omvatten:

1° het tarief voor de evenwichtsenergie;

2° de volume fee.

§ 2. Het tariefmechanisme bedoeld in § 1, 1° is functie van de concrete onevenwichtspositie van de individuele toegangsverantwoordelijke, van de directe kosten of opbrengsten van de netbeheerder voor de aankoop of de verkoop van de energie om het onevenwicht te compenseren, van het teken van het totale netto regelvolume en van de tariefparameters die de individuele toegangsverantwoordelijke moeten aanzetten tot de zorg voor een permanent evenwicht.

§ 3. Het tarief bedoeld in § 1, 2° is een homogeen tarief dat toegepast wordt op de volumes aan geïnjecteerde en aan afgenomen energie.

FEBELIEC

Reactie met betrekking tot de volume fee

Febeliec kan zich akkoord verklaren met de invoering van een volume fee die dient om een aantal kosten verbonden aan het behoud van het evenwicht te dekken (bv reserveringskosten reservevermogens).

Omdat de term "homogeen" tarief volgens FEBELIEC nietszeggend is, dient deze ofwel gespecificeerd ofwel weggelaten te worden.

Als basis van de *volume fee* wordt gewezen naar de volumes geïnjecteerde en/of afgenomen energie. De berekening dient te gebeuren op basis van de gegevens die momenteel aan de netbeheerder worden overgemaakt om het evenwicht van elke ARP te berekenen. De netgebruiker mag niet verplicht worden om elke lokale productie-installatie toe te wijzen aan een ARP.

De CREG neemt akte van de suggesties van FEBELIEC. De materie zal het voorwerp uitmaken van de procedure over de behandeling van het tariefvoorstel van Elia voor de regulatoire periode 2012-2015.

Federatie van de Belgische Elektriciteits- en Gasbedrijven (FEBEG)

Reactie met betrekking tot de *volume fee*

FEBEG kant zich tegen het voorstel om een *balancing volume fee* (art. 8 ontwerpbesluit elektriciteit) in te voeren, en wel om de volgende redenen:

- de *balancing volume fee* staat niet in relatie tot het gedrag van de betrokken toegangsverantwoordelijken en draagt dan ook op geen enkele manier bij tot het herstellen van het individueel evenwicht: het objectief van het invoeren van een *balancing volume fee* is dan ook absoluut niet duidelijk;
- door het invoeren van een *balancing volume fee* wordt een nieuwe prijscomponent gecreëerd die de Belgische groothandelsprijzen voor elektriciteit – én de prijzen voor de eindverbruiker – duurder zal maken dan in andere landen;
- de bijkomende kost van een *balancing volume fee* ontmoedigt industriële verbruikers om deel te nemen aan de *balancing*;
- de *balancing volume fee* is een bijkomende kost die door de toegangsverantwoordelijken zal moeten doorgerekend worden naar de eindverbruiker, met alle problemen van dien (bestaande wetgeving, bestaande contracten, transparantie, kost is niet bekend op het ogenblik van het afsluiten van de contracten met de eindverbruiker, ...).

Balancing is een element van systeembeheer voor alle netgebruikers: FEBEG stelt dan ook voor de kosten van deze dienst – zoals in de naburige landen – door te rekenen in de tarieven voor systeembeheer.

De tekst van art. 8 ontwerpbesluit elektriciteit is volgens FEBEG daarenboven eerder vaag en onduidelijk:

- wat wordt precies bedoeld met een 'homogeen tarief' (deze term is niet gedefinieerd)?
- welke volumes worden precies bedoeld?

De CREG neemt akte van de opmerkingen van FEBELIEC. Met homogeen werd enkel bedoeld dat er geen verschillende modaliteiten zouden zijn voor verschillende tarifaire periodes of spanningniveau's.

De CREG blijft principieel voorstander van het gebruik van een volume fee, maar beraadt zich nog over de hoogte

SPE-LUMINUS

SPE wenst dat de netbeheerder, voor de volgende regulatoire periode, opteert voor vrije biedingen voor het activeren van de op- en neerwaartse secundaire reserve.

SPE kant zich tegen de invoering van een volume fee die aangerekend wordt aan de evenwichtsverantwoordelijke op basis van de geïnjecteerde en afgenomen energie. Deze nieuwe prijscomponent zal de Belgische groothandelsprijzen duurder maken dan in andere landen. SPE-Luminus stelt voor, om zoals in onze naburige landen, de kosten van deze systeemdienst door te rekenen in de tarieven.

SPE stelt zich tevens de vraag wat bedoeld wordt met een 'homogeen' tarief en wat de exacte invulling is van volumes aan geïnjecteerde en aan afgenomen energie.

Zie het antwoord aan de CREG op de gelijkaardige vraag van FEBEG.

Art 9.

§ 1. De tarieven voor de openbare dienstverplichtingen dekken de kosten van verplichtingen van openbare dienst die bevoegde overheden aan de netbeheerder, de beheerders van netten voor lokale of gewestelijke transmissie en de distributienetbeheerders opleggen en die geen rechtstreeks verband houden met de activiteit van netbeheer of er niet strikt noodzakelijk voor zijn;

§ 2 Dit tarief is functie van de klantengroep die geniet van de verplichting.

SPE-LUMINUS

De opname in de tarieven van eventuele tariefaanpassingen voor de openbare dienstverplichtingen moet onderworpen worden aan een procedure waarbij een retroactieve toepassing wordt uitgesloten en eenzelfde tijdige bekendmaking (zes weken) wordt gerespecteerd.

De CREG wenst eveneens een retroactieve toepassing van nettarieven te vermijden.

De voorliggende Voorlopige Tarifaire Methodes voor elektriciteitsnetten met een transmissiefunctie heeft tot doel om tegen 1 december van het exploitatiejaar de nettarieven voor het volgende jaar bekend te maken.

De bijzondere omstandigheden waarin de Derde Europese Richtlijn minstens 8 maanden te laat naar Belgisch recht zal omgezet zijn en waaraan de CREG geen deel heeft, laten deze procedure niet toe bij de overgang van 2011 naar 2012.

Art 10.

§ 1. Het tarief voor de toepassing van heffingen en toeslagen dekt de belastingen of andere bedragen die geheven worden door publieke overheden en die door de betrokken netbeheerder verschuldigd zijn (obligatio), maar waarvan een derde de belasting draagt (contributio).

§ 2. Zodra de netbeheerder kennis krijgt van een nieuwe heffing of toeslag, informeert hij de commissie hiervan per aangetekend schrijven tegen ontvangstbewijs. De commissie en de netbeheerder overleggen ten einde de toeslag in de tarieven op te nemen. Bij gebrek aan akkoord neemt de commissie een beslissing hierover.

SPE-LUMINUS

De opname in de tarieven van nieuwe toeslagen moet onderworpen worden aan een procedure waarbij een retroactieve toepassing wordt uitgesloten en eenzelfde tijdige bekendmaking (zes weken) wordt gerespecteerd.

Zie het antwoord van de CREG op de gelijkaardige vraag met betrekking tot artikel 9.

III. HET DOOR DE TARIEVEN TE DEKKEN TOTAAL INKOMEN

Art 11.

De netbeheerder stelt het totaal inkomen voor dat nodig is voor de vervulling van de door de geldende regelgeving aan hem opgelegde taken. Dit totaal inkomen bevat:

- 1° een billijke marge en afschrijvingen ter vergoeding van het kapitaal geïnvesteerd in het net om de optimale werking ervan op lange termijn te waarborgen;*
- 2° een dekking van de kosten van de netbeheerder;*
- 3° desgevallend, met betrekking tot gereguleerde materiële vaste activa die buiten gebruik worden gesteld, het deel van de meerwaarde bedoeld in artikel 25 dat op de betreffende activa betrekking heeft*

ELIA

Reactie met betrekking tot totaal inkomen en redelijkheidstoets CREG

Elia wijst erop dat de bepalingen van dit derde hoofdstuk samen moeten gelezen worden met de bijlage 1 aan het ontwerp van besluit, die de criteria bevat waarop de CREG de redelijkheid van de samenstellende delen zal beoordelen.

De huidige teksten zijn volgens Elia niet voldoende duidelijk. Daarenboven betreft de netbeheerder dat de genoemde criteria eerder bestraffend van aard zijn.

Elia vraagt zich vooral af op welke wijze de tariefmethodologie voor haar de nodige incentives bevat tot efficiëntieverhoging, marktintegratie en bevoorradingszekerheid.

De criteria opgesomd in bijlage 1 aan de Voorlopige Tarifaire Methodes komen voor het grootste gedeelte overeen met deze die de CREG reeds aan Elia had meegegeeld vóór de aanvang van de regulatoire periode 2008-2011.

Omdat het geen criteria zijn om de kwaliteit van de werking van de netbeheerder te stimuleren, maar louter ontworpen zijn om de redelijkheidstoets van de CREG te verduidelijken waar het om het aanvaarden van de elementen van het totaal inkopen gaat, betreft het hier inderdaad eerder strikte elementen. Deze moeten het kader aangeven waarbinnen een monopolist als Elia gehouden is om de kosten (en zo de nettarieven) in het belang van haar netgebruikers te beheersen.

De *incentives* voor efficiëntieverhoging blijven voorhanden omdat voor een aantal inkomenselementen de verschillen tussen budget en werkelijke waarde aan de netbeheerder blijven toevallen.

Incentives voor marktintegratie blijven zoals voorheen voorhanden omdat er in de *transfer pricing policy* specifieke clausules bevatten waar het gaat om participaties in ondernemingen die een verbeterde marktwerking beogen.

Voor eventuele *incentives* voor het verbeteren van de bevoorradingszekerheid lijkt het opportuun een beroep te doen op de Federale Overheidsdienst Energie die deze bevoegdheid tot de hare rekent.

Reactie met betrekking tot constante tarieven

Elia herhaalt haar bezorgdheid over de keuze van de CREG voor constante tarieven gedurende de volledige regulatoire periode. Zij illustreert dit door te verwijzen naar tarificatie op basis van “ter beschikking gesteld vermogen” die pas vanaf 2013 zou ingaan. Daarom is er vanaf 2013 een tarief nodig dat verschilt van dat van 2012.

De CREG verwijst hier andermaal naar haar antwoord hierover bij het artikel 4 van de Voorlopige Tarifaire Methodes. De voorziene tarificatie, mede op basis van 'ter beschikking gesteld vermogen' kan inderdaad in 2012 niet aanvangen. Die uitzondering bevestigt daarom de regel.

Reactie met betrekking tot de ongelijkheid tussen de behoefte aan financieringsmiddelen van de TSO en de elementen die de CREG voorstelt

Elia stelt een structurele ongelijkheid vast tussen de elementen die de CREG voorstelt en de noden van de TSO op gebied van de financiering van nieuwe investeringen. Elia stelt vast dat het ontwerp van besluit voor het vervoer van aardgas wel bijzondere bepalingen bevat om de ontwikkeling van de vervoerscapaciteit te stimuleren zodat die beantwoordt aan de integratie van nationale markten. Dergelijke bepaling ontbreekt in het ontwerp van besluit voor Elia.

Elia herhaalt dat ook de Europese Commissie wijst op het belang van maatregelen gericht op investeringen van nationaal of Europees belang.

De CREG blijft de bepaling van het mechanisme van gereguleerde winst, in het bijzonder de billijke winstmarge integraal afstemmen op het risicoprofiel van de ondernemingsactiviteiten van Elia, zoals dat werktuiglijk en volledig onafhankelijk van zowel CREG als Elia geregistreerd wordt in de wegingsfactor bèta in samenhang met de risicopremie van de Belgische markt. Voor investeringen waarvoor Elia de garantie heeft dat zij het volledige investeringsbedrag ten laste van de nettarieven zal kunnen leggen en zo recupereren, gekoppeld aan de gewaarborgde terugbetaling van alle financieringskosten, is het ondernemingsrisico voor een monopolist niet groot.

De CREG waarborgt dat de lasten van vreemd vermogen integraal in de nettarieven kunnen opgenomen worden mits aan de redelijkheidstoets qua behoeften en voorwaarden wordt voldaan; dit differentieert België van de overige Europese landen.

Dit werd nogmaals uitdrukkelijk bevestigd tijdens de 'Third *Energy Infrastructure package*'-workshop van 29 maart 2011, georganiseerd door het Directoraat Energie van de Europese Commissie en de Council of European Energy Regulators (CEER): de aanwezige bankiers hebben daar, mede ten overstaan van o.m. afgevaardigden van de Europese Commissie, de regulatoren en het ratingbureau Moody's Investors service bevestigd dat zij klaar stonden om te reageren op vragen naar financiering, zeker ingeval de dekking van de financieringskosten gewaarborgd is.

In haar uitgave '*CEER Weekly*' van 1 april 2011 noteerde CEER hierover het volgende:

"It was pointed out that there are investors who are keen to invest with appropriate transparency; there is no capital issue on the debt or equity side"

Het grote succes van en haar beursgang, en haar kapitaalsverhogingen en de uitgifte van obligaties sterken de CREG in haar overtuiging dat het huidig stelsel toereikend en marktconform is.

Indien Elia voor bepaalde investeringsprojecten bereid is een groter risico te lopen, zal de CREG daar zeker rekening mee houden: voor de CREG lijkt het alleszins zo dat het nationale transmissienet in zijn geheel van nationaal belang is voor de nationale netbeheerder ervan.

FÉDÉRATION DE L'ENERGIE D'ORIGINE RENOUELABLE ET ALTERNATIVE (EDORA)

Edora vraagt dat het besluit expliciet melding zou maken van de mogelijkheid voor de TSO om zowel te investeren in netversterkingen gericht op de aansluiting van producenten van hernieuwbare energie als in innovatie (bijvoorbeeld *smart grids*).

Edora stelt ook voor om te voorzien in een aanpassing van het artikel 12*novies* van de

Elektriciteitswet om investeringen van nationaal en Europees belang te stimuleren.

Voor zover dat al tot haar bevoegdheid zou behoren heeft de CREG sinds de aanvang van de regulering nog geen enkel investeringsbudget van Elia geweigerd, noch *ex ante*, noch *ex post*.

Voor het antwoord op het tweede lid van de vraag verwijst de CREG naar haar antwoord op de gelijkaardige opmerking van Elia bij ditzelfde artikel.

Art 12.

De netbeheerder stelt voor elke dienst een tarief voor door het totaal inkomen te verdelen over de diensten en te delen door de geraamde verkoopshoeveelheden per dienst, rekening houdende met het cascade principe inzake elektriciteit van hogere naar lagere spanning.

De tarieven zijn constant en worden niet geïndexeerd tijdens de regulatoire periode.

Op het eerste lid over de tariefbepaling heeft de CREG geen specifieke reacties ontvangen en vraagt dit geen verdere toelichting.

Wat betreft het tweede lid (constante tarieven) wordt verwezen naar het antwoord van de CREG aan Elia bij het hogervermelde artikel 4.

III.1. De billijke marge en afschrijvingen

Art 13.

De billijke marge wordt jaarlijks bepaald door vermenigvuldiging van het in artikel 14 bedoelde rendementspercentage met het rekenkundig gemiddelde van de in artikel 13, § 2, bedoelde begin- en eindwaarde van het gereguleerd actief voor het betreffende exploitatiejaar.

De billijke marge is een netto vergoeding, ná toepassing van de vennootschapsbelasting.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling lijkt geen verdere toelichting te vragen.

III.1.1. Het gereguleerd actief

Art 14.

§ 1. Per 31 december 2009 bedraagt de waarde van het gereguleerd actief (RAB) van de beheerder van het nationaal transmissienet voor elektriciteit € 3.597,3 miljoen, daarin inbegrepen een meerwaarde van € 1.590,6 miljoen.

Ingeval de rechten op de gereguleerde materiële vaste activa wijzigen ingevolge een transactie, wordt de waarde van het gereguleerd actief, met het onderscheid tussen de door de commissie goedgekeurde historische aanschaffingswaarde en de meerwaarde zoals die op het moment van de transactie bij de afstand doende vennootschap voorkomt, overgenomen als de waarde van het gereguleerd actief bij de verkrijgende vennootschap.

§ 2. De waarde van het gereguleerd actief evolueert jaarlijks door :

1° de toevoeging van de aanschaffingswaarde van alle nieuwe investeringen, zowel de uitbreidings- als de vervangingsinvesteringen;

2° het in mindering brengen van de afschrijvingen van de gereguleerde materiële vaste activa ;

3° het in mindering brengen van de netto boekwaarde van de in dat jaar buitengebruikgestelde gereguleerde activa en van het eventuele deel van de meerwaarde bedoeld in artikel 24 met betrekking tot deze activa;

4° het in mindering brengen van de tussenkomsten van derden;

5° het in mindering brengen van subsidies.

6°. de evolutie van het netto bedrijfskapitaal

(in plus en in min ingeval deze evolutie positief, dan wel negatief is). Dit netto bedrijfskapitaal wordt berekend op basis van de afzonderlijke balans met betrekking tot de gereguleerde activiteiten.

Het netto bedrijfskapitaal is gelijk aan het verschil tussen enerzijds de som van de voorraden, de bestellingen in uitvoering, de vorderingen op ten hoogste één jaar en de overlopende rekeningen van het actief met uitsluiting van de regulatoire saldi bestemd voor de toekomstige tarieven en anderzijds de som van de handelsschulden op ten hoogste één jaar, de ontvangen voorschotten op bestellingen, de financiële schulden op ten hoogste één jaar, de schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten, de overige schulden en de overlopende rekeningen van het passief

Het resultaat van deze bewerkingen vormt de eindwaarde van de RAB van het betreffende exploitatiejaar en wordt overgenomen als beginwaarde van de RAB van het volgende jaar.

§ 3. De in § 2, 1°, bedoelde investeringen zijn deze die opgenomen zijn in de goedgekeurde ontwikkelingsplannen, investeringsplannen of aanpassingsplannen, aangevuld met de door de commissie als verantwoord aanvaardde vervangingsinvesteringen, investeringen voor nieuwe aansluitingen en deze in aanpassingen van bestaande infrastructuur.

§ 4. De netbeheerder bepaalt het jaarlijks bedrag van de in § 2, 2° bedoelde afschrijvingen door toepassing van volgende afschrijvingspercentages op de historische aanschaffingswaarde, zonder rekening te houden met enige restwaarde:

Industriële gebouwen :	3% (33 jaar)
Administratieve gebouwen :	2% (50 jaar)
Kabels :	2% (50 jaar)

Lijnen : 2% (50 jaar)

Posten en cabines :

- Laagspanningsuitrustingen : 3% (33 jaar)

- Hoogspanningsuitrustingen : 3% (33 jaar)

Aansluitingen :

- Transformaties 3% (33 jaar)

- Lijnen en kabels 2% (50 jaar)

Meetapparatuur : 3% (33 jaar)

Teletransmissie en optische vezels : 10% (10 jaar)

Gereedschap en meubilair : 10% (10 jaar)

Rollend materieel : 20% (5 jaar)

Na overleg met de commissie en rekening houdend met specifieke projecten kunnen andere activaklassen en afschrijvingspercentages worden goedgekeurd.

ELIA

Reactie met betrekking tot de waarde van het gereguleerd actief opgenomen in het ontwerp van besluit van 15 september 2011

Elia meldt dat zij het genoemde bedrag van € 3.597,3 miljoen niet kan reconstrueren en ziet in het bedrag een verschil van de waarde vastgesteld in de tariefbeslissing van de CREG van 25 juni 2010 over de exploitatiesaldi van 2009.

Als gevolg van een materiële vergissing werd een foutieve waarde voor het gereguleerd actief per einde 2009 bekendgemaakt in het Ontwerp van Besluit van 15 september 2011.

Nog steeds zonder rekening te houden met enige vorm van Bedrijfskapitaal moest het toenmalige document een totale waarde van het gereguleerd actief vermelden van 3.752.717.848,21 EUR (een resterende bedrag aan meerwaarde iRAB inbegrepen van 1.590.511.421,56 EUR).

Reactie met betrekking tot de ontwikkelingsregels van het gereguleerd actief

Elia vraagt waarom de variatie in de Behoeftte aan Bedrijfskapitaal niet langer is opgenomen als element van de ontwikkeling van de RAB.

De CREG heeft in haar Voorlopige Tarifaire Methoden het netto bedrijfskapitaal opnieuw opgenomen in de ontwikkeling van het gereguleerd actief.

Het netto bedrijfskapitaal is gelijk aan het verschil tussen enerzijds de som van de voorraden, de bestellingen in uitvoering, de vorderingen op ten hoogste één jaar en de overlopende rekeningen van het actief met uitsluiting van de regulatoire saldi bestemd voor de toekomstige tarieven en anderzijds de som van de handelsschulden op ten hoogste één jaar, de ontvangen voorschotten op bestellingen, de financiële schulden op ten hoogste één jaar, de schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten, de overige schulden en de overlopende rekeningen van het passief.

Reactie met betrekking tot de opname in de RAB van haar financiële participaties gericht op een betere werking van de elektriciteitsmarkt (CASC, Coreso,...)

Elia pleit ervoor om de financiële participaties in bedrijven die rechtstreeks bijdragen tot een betere werking van de elektriciteitsmarkt in haar gereguleerd actief te behouden. Ook de huidige *transfer pricing policy* houdt daar rekening mee.

Enkel in het bijzonder geval van Elia en haar unieke rol en impact op de marktintegratie wenst de CREG de genoemde financiële deelnemingen in de ondernemingen die een belangrijke meerwaarde voor de vrijmaking van de elektriciteitsmarkt inhouden (bvb CASC, CORESO, Belpex) te behouden als element van het gereguleerd actief. Met de betreffende participaties werd integraal rekening gehouden in het aangepaste bedrag, vermeld in artikel 14, § 1 van het besluit tot vaststelling van de Voorlopige Tarifaire Methoden.

Reactie met betrekking tot bepaalde afschrijvingstermijnen

Elia dringt erop aan dat de CREG voldoende rekening zou houden met de gevolgen van de technologische evolutie in de integratie van informaticatools in een aantal uitrustingen: een afschrijvingstermijn van 33 jaar voor meet- en protectieapparatuur is volgens Elia niet meer te rechtvaardigen.

De CREG neemt nota van het standpunt van Elia. De regulator meent dat hier moeilijk veralgemeend kan worden. Veel hangt volgens de CREG af van de aankooppolitiek van de netbeheerder: wordt er gekozen voor een langlopend project, waarbij de gekende grote leveranciers een lange termijn van service na verkoop waarborgen tegen een eerder hoge prijs of wordt er geopteerd voor een beter kopen of een korte termijn oplossing (mogelijk in een overgangsfase naar andere technologieën)?

De CREG herinnert eraan dat eventuele redelijke boekhoudkundige minderwaarden aanvaard worden bij de buitendienststelling van activa, zodat er geen investeringsrisico ter zake bestaat in hoofde van de netbeheerder.

De CREG wijst op de betreffende bepaling waar Elia de gelegenheid krijgt om aan te tonen voor welke specifieke uitrusting een afwijkende afschrijvingstermijn gevraagd wordt.

De CREG wijst er wel op dat zij dit strikt technisch opvolgt en dat een afwijkende afschrijvingstermijn niet toegekend wordt om een vermeend financieringsprobleem tegemoet te komen.

COMMISSARISSEN ELIA

Het vroegere artikel 13, § 1 beschrijft de waardebepaling van het gereguleerd actief bij een overdracht naar een andere vennootschap ingevolge een transactie. Volgens een bevestigingsbrief van de Commissie aan Elia van 13 december 2007 worden bij overdracht van de licentie van netbeheerder de regulatoire overschotten of tekorten, die nog niet via de

tarieven werden teruggegeven of gerecupereerd, eveneens overgedragen aan de overnemer van de licentie. De Commissarissen vragen zich af hoe deze stellingname in het kader van het voorliggend Ontwerp dient geïnterpreteerd te worden?

Artikel 13 § 1 heeft betrekking op de waarde van de gereguleerde materiële vaste activa (meerbepaald de splitsing tussen aanschaffingswaarde en herwaarderingsmeerwaarde) ingeval van overdracht van de rechten op de gereguleerde vaste activa. De overdracht van rechten op gereguleerde vaste activa moet hier beschouwd worden als transacties van gereguleerde activa tussen beheerders (aankoop- verkooptransacties, overdrachten ingevolge herstructureringen van vennootschap, zoals fusie- overdracht van bedrijfstak-inbreng).

De brief waarnaar verwezen wordt door de bedrijfsrevisoren heeft betrekking op de behandeling van de saldi die voortvloeien uit de gebudgetteerde bedragen van het tariefvoorstel en de realiteit. (Regulatoire saldi). De regulatoire saldi maken deel uit van de gereguleerde activiteiten. Indien de licentie van de netbeheerder wordt overgedragen moeten logischerwijze de regulatoire saldi ook worden overgedragen.

GROUPEMENT DES AUTOPRODUCTEURS BELGES D'ÉLECTRICITÉ (GABE)

GABE deelt mee dat 3 van de genoemde afschrijvingstermijnen haar te lang lijken :

- 50 jaar voor hoogspanningskabels;
- 33 jaar voor laagspanningsuitrusting in de posten;
- 33 jaar voor bepaalde vormen van meetapparatuur.

De CREG neemt akte van de opmerkingen van GABE, merkt op dat de afschrijvingstermijnen ook deel uitmaken van de waarderingsregels van de betreffende vennootschap en verwijst naar haar bovenstaand antwoord op een gelijkaardige vraag van Elia over dit artikel

III.1.2. Het rendementspercentage

Art 15.

In overeenstemming met het Capital Asset Pricing Model en in functie van de financiële structuur van de netbeheerder, is het rendementspercentage de som van:

1° een risicovrije rente;

2° de individuele risicopremie van de netbeheerder.

ELIA

Reactie met betrekking tot de waarde van de parameter bèta in het Capital Asset Pricing Model (CAPM)

Elia vraagt zich vooreerst af of de CREG andere modellen heeft bestudeerd dan het *Capital Asset Pricing Model*.

Elia merkt op dat dit model tot nog toe in de economische wetenschap nooit is gebruikt om enkel tot een vergoeding voor de component eigen vermogen te komen: gewoonlijk gaat het om een *Weighted Average Cost of Capital (WACC)*.

Elia stelt vast dat, als gevolg van de combinatie met het *embedded debt* principe, de toepassing leidt tot een waarde voor de wegingsfactor bèta die de fundamentele van de economische wetenschap in vraag lijkt te stellen.

Elia stelt voor om als waarde voor bèta het gemiddelde te nemen van de waarden van de overige beursgenoteerde netbeheerders in Europa

De CREG heeft in de huidige omstandigheden geen ander model voor ogen dan het CAPM: het model heeft zowel in België als daarbuiten zijn deugdelijkheid voldoende bewezen en wordt veruit het meest gebruikt zowel in academische literatuur als in de reguleringspraktijk.

In de voorbije periode van regulering heeft Elia (noch een distributienetbeheerder) nooit een ander model vooropgezet, noch erop aangedrongen.

Het is inderdaad zo dat de combinatie met het *embedded debt* principe (volgens de CREG) enig is, zeker in Europa. Dat Elia die combinatie thans in twijfel trekt wekt de verwondering van de CREG op, omdat Elia tot nog toe het beschikken over dat principe ten overvloede uitdraagt bij elke financiële operatie die erop gericht is financieringsmiddelen aan te trekken.

De CREG is tot niet geneigd om een naar ander model uit te kijken omdat een model enkel een werkelijkheid simuleert of voorspelt, terwijl de enige werkelijkheid al gedurende 10 jaren onafgebroken aantoont dat de financiële markten sterk geïnteresseerd zijn in de huidige regulatoire omgeving.

Bovendien wekt het verwondering om eerst te lezen dat het CAPM, met inbegrip van Bèta in twijfel getrokken wordt, terwijl tegelijkertijd wordt voorgesteld om 'gewoon' een andere waarde voor diezelfde (en blijkbaar verguisde) bèta te hanteren. Dat laatste gaat zou volgens de CREG pas pertinent ingaan tegen de economische wetenschap: het aandeel van Elia is immers genoteerd op de Belgische financiële markt, de Belgische beurs, met eigen beurskarakteristieken en gekoppeld aan een Belgische marktrisicopremie en een Belgische risicovrije rente.

Art 16.

§ 1 De in artikel 15, 1° bedoelde risicovrije rente wordt jaarlijks bepaald als het rekenkundig gemiddelde rendement van de tijdens dat jaar door de Belgische overheid uitgegeven lineaire obligaties (OLO) met een looptijd van tien jaar zoals gepubliceerd door de Nationale Bank van België, meer bepaald de daggegevens op de secundaire markt.

§ 2. Voor de in artikel 15, 2° bedoelde individuele risicopremie wordt de marktrisicopremie (Rp) jaarlijks met een factor Bèta gewogen.

De marktrisicopremie is bepaald op 3,50%.

De factor bèta (β), die de gevoeligheid van marktbevingen weergeeft van het rendement van de belegging in aandelen van de netbeheerder, is de covariantie van het rendement van het aandeel van de netbeheerder met het rendement op de markt, te delen door de variantie van die markt. Als markt gelden de aandelen die in dat jaar deel uitmaakten van de BEL20-aandelenkorf (of diens vervanger). De factor bèta wordt over een periode van zeven exploitatiejaren berekend, waarbij het zevende jaar overeenkomt met het betreffend exploitatiejaar. Omdat op het einde van het boekjaar 2012 de aandelen van netbeheerder Elia gedurende een periode van zeven jaar beursgenoteerd zullen zijn, kan de nacalculatie over 2012 integraal uitgevoerd worden op basis van het aandeel van Elia. Daarom worden ook in het tariefvoorstel enkel gewerkt met de beschikbare gegevens van Elia.

ELIA

Reactie met betrekking tot de gehanteerde risicopremie in het CAPM

Elia voert een aantal elementen aan die moeten aantonen dat de marktrisicopremie van 3,5% onderschat is:

- Waarom wordt de BEL20 als referentiemarkt gebruikt?
- Heeft de CREG recente studies laten uitvoeren over de hoogte van deze risicopremie?
- Is het wel aangewezen om enkel rekening te houden met het verleden voor de berekening ervan?
- Hoe komt het dat voor TenneT een risicopremier van 5% wordt gehanteerd?
- Hoe komt het dat in Duitsland een risicopremie van 4,55% wordt gehanteerd?
- Heeft de CREG rekening gehouden met een recente studie van Bank Degroof (4 oktober 2011) die een risicopremie van 6,6% vermeldt?
- Volgens een door Elia erkend expert in deze materie, Ian Cooper, geven vele experten de voorkeur aan een rekenkundig historisch gemiddelde.
- Het Belgische rendementspercentage is beduidend lager dan in Duitsland (7,90%), Engeland (9,50%) en de Verenigde Staten (12,59%) toegekend door FERC voor het project Atlantic Wind Connection.

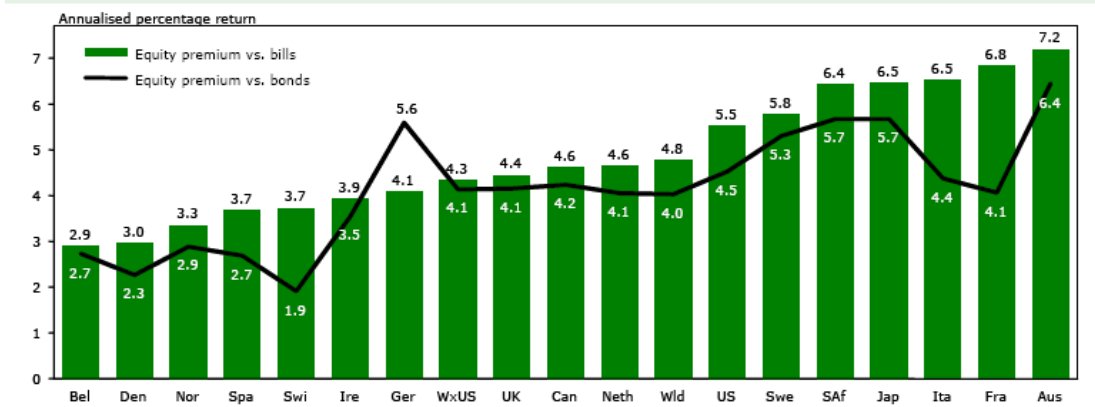
Het aandeel van Elia is genoteerd op de beurs van Brussel. De betreffende financiële markt is daarom de Belgische markt.

De CREG volgt voortdurend de hoogte van de Belgische risicopremie op. Zij maakt daarvoor gebruik van de gegevens die jaarlijks verzameld en gepubliceerd worden door Elroy Dimson, Paul Marsh en Mike Staunton verbonden aan de London Business School. Hun basiswerk *“Triumph of the optimists: 101 years of Global Investment returns”* samen met de paper *“Global Evidence on the equity risk premium”* vormde het uitgangspunt voor het vastleggen van de waarde van 3,50% sinds de aanvang van de meerjarenregulering in 2008. Jaarlijks publiceren ABN AMRO, Royal Bank of Scotland en Credit Suisse updates van het model van deze 3 experten. Voor ABN AMRO en Royal Bank of Scotland betreft het *“Global Investment returns yearbook”* en voor Credit Suisse *“Credit Suisse Global Investment returns yearbook”*.

De onderstaande figuur die afkomstig is uit het publiek toegankelijke *“Global Investment Returns yearbook 2008”* illustreert enerzijds de absolute hoogte van de Belgische risicopremie (in vergelijking met obligaties) en anderzijds de relatieve omvang ervan ten aanzien van een aantal landen.

■ Figure 8 shows the annualised (geometric) equity risk premia realised over the last 108 years.

Figure 8: Worldwide annualised equity risk premia relative to bonds and bills, 1900–2007

Source: ABN AMRO/LBS Global Investment Returns Yearbook 2008, chart 20

Uit bovenstaande figuur blijkt dat de marktrisicopremie voor België voor de periode 1900-2007 op basis van een meetkundig gemiddelde 2,9%.

Voor de periode 1900-2010 bedraagt dit cijfer 2,6%².

De auteurs blijven ervan uitgaan dat historische gegevens over een lange termijn de beste basis vormen voor een billijk gebruik van de marktrisicopremie.

De risicopremie van 5% voor TenneT is gebaseerd op de aanbevelingen van een studie van Frontier Economics in 2008. Frontier Economics verwijst als bron van haar gegevens zelf naar dezelfde permanente studie van Elroy Dimson, Paul Marsh en Mike Staunton verbonden aan de London Business School.

De auteurs verklaren de verschillen door verschillen op gebied van politieke stabiliteit, inflatieritme, wisselkoersrisico's, dividendenpolitiek en de risicovrije rentevoet: de verschillen tussen de onderzochte landen zijn daarom objectief. De CREG wijt de verschillen tussen België en de landen die Elia vermeldt dan ook aan dezelfde objectieve factoren.

Bank Degroof verwijst eveneens naar de langlopende studies van Elroy Dimson, Paul Marsh en Mike Staunton verbonden aan de London Business School. Het resultaat van Bank Degroof verbaast de CREG enigszins omdat bank Degroof in 2001 in opdracht van de CREG de historische risicopremie raamde op 3,29%.

Net zoals de genoemde auteurs blijft de CREG uitgesproken voorstander van het gebruik van een meetkundig gemiddelde in plaats van een rekenkundig gemiddelde. De CREG verwijst hiervoor naar de vermelde werken (zelfs indien dat rekenkundig gemiddelde enkel nuttig zou zijn om negatieve waarden te kunnen verwerken).

De CREG blijft overtuigd van de kwaliteit en effectiviteit van het werk van Elroy Dimson, Paul Marsh en Mike Staunton verbonden aan de London Business School en ziet, mede op basis van hun publicaties tot op vandaag, geen verdere redenen om een andere risicopremie te hanteren dan 3,50%.

² Bron: *Credit Suisse Global Investment Returns Sourcebook 2011*, tabel 16, p. 63.

Art 17.

De financiële structuur van de betrokken netbeheerder (S) is het quotiënt, begrensd op 100%, van zijn eigen vermogen en zijn gereguleerd actief. Teller en noemer worden voor het betreffende exploitatiejaar berekend als het rekenkundig gemiddelde van de beginwaarde en de eindwaarde ervan, na resultaatverwerking.

Indien de financiële structuur van de netbeheerder kleiner of gelijk is aan 33% bedraagt het rendementspercentage het resultaat van de formule: $S \times [OLO + (Rp \times \beta)]$.

Indien de financiële structuur van de netbeheerder groter is dan 33%, wordt in de formule in voorgaand lid S gelijk gesteld aan 33% en wordt daarbij opgeteld het resultaat van volgende formule: $(S-33\%) \times (OLO + 0,70)$;

COMMISSARISSEN ELIA

Volgens artikel 16 moet het eigen vermogen in de S-factor berekend worden als het rekenkundig gemiddelde van de begin- en eindwaarde van het eigen vermogen na resultaatverwerking. Volgens de Commissarissen van Elia is het niet mogelijk om het eigen vermogen na resultaatverwerking als eindwaarde te gebruiken aangezien aldus de resultaatverwerking van het boekjaar de billijke winst mee zou bepalen terwijl de billijke winst de basis is voor de resultaatverwerking.

De billijke marge wordt bepaald door de vermenigvuldiging van het gereguleerd actief en een rendementspercentage. Bij de bepaling van dit rendementspercentage wordt rekening gehouden met de financiële structuur van de vennootschap. Wanneer het rendementspercentage wordt berekend op basis van de financiële structuur vóór winstverdeling betekent dit dat de billijke marge wordt berekend op basis van een coëfficiënt S (eigen vermogen/RAB) waarbij de billijke marge volledig aan het eigen vermogen wordt toegevoegd. De billijke marge zal altijd beïnvloed worden door de financiële structuur van de vennootschap (voor of na winstverdeling). Omdat het gereguleerd actief in de loop van het boekjaar daadwerkelijk mede gefinancierd wordt door de billijke winstmarge, lijkt het fair deze mee op te blijven nemen bij de berekening van het gemiddelde eigen vermogen in de loop van het boekjaar. Het

iteratieve proces dat noodzakelijk is, om de definitief toegekende billijke marge te berekenen is in het verleden geen hinderpaal gebleken.

Art 18.

§ 1. *De netbeheerder maakt het tariefvoorstel op:*

- 1° wat betreft de OLO, op basis van de vier kalenderjaren die het indienen van het tariefvoorstel voorafgaan;*
- 2° wat betreft de factor bèta, op basis van de gegevens met betrekking tot de aandelen tot op 31 december van het jaar dat voorafgaat aan de indiening van het tariefvoorstel;*
- 3° wat betreft de financiële structuur S, op basis van de desgevallend gescheiden balans van de netbeheerder van het laatste volledige exploitatiejaar dat de indiening van het tariefvoorstel voorafgaat.*

§ 2. *De netbeheerder herberekent in het tariefverslag de in § 1 genoemde parameters op grond van de werkelijke waarden. De netbeheerder en de commissie houden met deze herrekenende parameters rekening in de procedure bedoeld in titel V van onderhavige methoden bij de bepaling van het verschil tussen enerzijds de werkelijke, aan de netbeheerder toekomende billijke marge en anderzijds de in het tariefvoorstel geraamde billijke marge.*

COMMISSARISSEN ELIA

Ingevolge artikel 17, § 2 creëert de herberekening van de parameters gebruikt voor het bepalen van de billijke winstmarge (werkelijke waarden versus initieel geraamde waarden) regulatoire overschotten of tekorten. Het verdient volgens hen aanbeveling te omschrijven in welke rubrieken van de jaarrekening deze overschotten en tekorten moeten worden gepresenteerd, alsook vanaf welk moment deze overschotten of tekorten boekhoudkundig erkend mogen worden (zie ook onze opmerking omtrent 38, 2° lid hierna).

De CREG is van mening dat zij niet bevoegd is om een bindende uitspraken te geven over boekhoudkundige aspecten voor de verwerking van regulatoire saldi, en dat

hierover advies moet gevraagd worden aan de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

Wij noteren echter volgende aspecten:

1. De regulatoire saldi zijn ofwel

- bestemd voor een 'groep' gebruikers van het transmissienet;
- bestemd voor de aandeelhouders.

Deze bestemming is pas definitief na beslissing van de CREG

2. De schuldenaar/schuldeiser kan niet eenduidig (individueel) geïdentificeerd worden.

3. De bedragen kunnen in een tarief van de volgende periode verrekend worden, en hebben dan niet het karakter van een definitieve vordering of een schuld

In verband met het tijdstip van het boeken van de regulatoire saldi meent de CREG dat rekening moet worden gehouden met volgende boekhoudkundige principes : - het overeenstemmingsprincipe dat bepaalt dat de inkomsten en de kosten van de periode betrekking moeten hebben op dezelfde periode. Voor een gereguleerde onderneming zijn dat de opbrengsten vastgelegd worden op basis van de principes van het totaal inkomen.(principe van de periodiciteit); - het voorzichtigheidsprincipe bepaalt dat de vennootschap de toestand van de vennootschap niet gunstiger mag voorstellen dan hij in feite is.

De CREG heeft steeds geoordeeld dat een vennootschap het regulatorisch saldo van het boekhoudkundig moet verwerken bij het opmaken van de jaarrekening van dat exploitatiejaar. Na onderzoek van het tariefverslag over het desbetreffende exploitatiejaar zal de CREG dit saldo goedkeuren/afwijzen met vermelding van de elementen die moeten worden aangepast.

4. Indien de vennootschap haar licentie als netbeheerder verliest, wordt het bedrag van de regulatoire saldi overgedragen naar de beheerder van het elektriciteitsnetwerk met een transmissiefunctie.

III.2. Kosten

Art 19.

Het totaal inkomen dekt de werkelijke kosten, voor zover de commissie ze bij de procedure bedoeld in titel IV of bij de procedure bedoeld in titel V niet geheel of gedeeltelijk als onredelijk verwerpt.

Elia formuleerde een aantal opmerkingen bij de criteria die de CREG gebruikt voor haar redelijkheidstoets, zoals vermeld in bijlage 1 aan het Ontwerp van Besluit. Deze opmerkingen zijn, samen met de antwoorden van de CREG, opgenomen onder artikel 23 *infra*.

Art 20.

Dezelfde feitelijke afschrijvingen die het gereguleerd actief verminderen in toepassing van artikel 14, § 4, worden opgenomen als element van het totaal inkomen. Afschrijvingen op positieve consolidatieverschillen maken geen deel uit van het totaal inkomen.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting.

Art 21.

De kosten en -verminderingen, bedoeld in artikel 11, 2° bestaan inzonderheid, maar niet uitsluitend uit:

- 1° de kosten voor de aankoop van de ondersteunende diensten, in voorkomend geval verminderd met de aan leveranciers opgelegde boetes voor het niet nakomen van hun verplichtingen terzake;*
- 2° de kosten voor het gebruik van de infrastructuur van derden;*
- 3° de kosten (met inbegrip van de bewegingen op overeenstemmende provisierekeningen) van de aankoop van andere goederen en diensten, voor zover*

dit gebeurt binnen het kader van de uitoefening van de wettelijke activiteiten van de netbeheerder, in het bijzonder deze gericht op:

- *het beheer van de elektrische infrastructuur;*
- *het beheer van het elektrisch systeem;*
- *het beheer van de telecom-infrastructuur;*
- *de informatica-activiteiten;*
- *het gemeenschappelijk beheer;*
- *de naar balansrekeningen over te dragen lasten.*

4° de kosten (met inbegrip van de bewegingen op overeenstemmende provisierekeningen) van bezoldigingen, sociale lasten en alle in het kader van groepsverzekeringen betaalde lasten;

5° de kosten (met inbegrip van de bewegingen op overeenstemmende provisierekeningen) van de rechtstreeks aan niet-actieve medewerkers of hun rechthebbenden uitbetaalde pensioenen en gelijksoortige vergoedingen;

6° de verschuldigde onroerende voorheffing en de lokale belastingen, heffingen en retributies, met uitsluiting van de aan de netbeheerder opgelegde boetes en van de ten laste van de netbeheerder opgelegde schadevergoedingen in geval van netincidenten;

7° de geboekte minderwaarden;

8° de geboekte waardeverminderingen;

9° de financiële lasten;

10° de effectief verschuldigde vennootschapsbelasting op de billijke marge bedoeld in artikel 13 en op de andere kostenverminderingen die voortvloeien uit de toepassing van de transfer pricing policy na maximale verrekening van de belastingverminderingen uit aftrekken voor risicokapitaal (notionele intresten) die samenhangen met kapitaalelementen voor de financiering van gereguleerde activiteiten;

11° de kostenverminderingen die het gevolg zijn van de verrichtingen uit internationale verbindingen, in het bijzonder:

- *het saldo uit de opbrengsten en de te betalen kosten die voortvloeien uit de toepassing van een compensatiemechanisme voor de transmissie van grensoverschrijdende fluxen; voor zover zij het gevolg zijn van Europese reglementering, van beslissingen van de commissie of van overeenstemming tussen de betrokken netbeheerders;*
- *het saldo uit de opbrengsten en de te betalen kosten die voortvloeien uit de impliciete veilingmechanismen die het gevolg zijn van de aankoop en de verkoop*

van energie in het kader van marktkoppeling;

- *de opbrengsten uit de veiling van capaciteit op de Noordgrens;*
- *de opbrengsten uit de veiling van capaciteit en uit congestie op de Zuidgrens;*
- *het saldo uit de opbrengsten en de te betalen kosten uit verrichtingen met buitenlandse netbeheerders voor zover deze gebeuren in het kader van de wettelijke activiteiten van de netbeheerder.*

12° de kostenverminderingen die het gevolg zijn van diverse verrichtingen, voor zover deze gebeuren in het kader van de wettelijke activiteiten van de netbeheerder, in het bijzonder:

- *de opbrengsten uit de verhuur van de masten, voor zover deze deel uitmaken van het gereguleerd actief;*
- *de opbrengsten uit de verhuur van het glasvezelnet, voor het gedeelte dat deel uitmaakt van het gereguleerd actief;*
- *de opbrengsten uit andere gereguleerde activiteiten;*
- *de meerwaarden op de realisatie van activa;*
- *de opbrengsten uit de ondersteuningsprestatie van dochterondernemingen;*
- *de diverse ontvangsten.*

13° De kostenverminderingen die het gevolg zijn van overdrachten tussen de resultatenrekening en de balans; met inbegrip van de aan het inkomen toegewezen verschillen uit vorige regulatoire periodes;

14° de kostenverminderingen die het gevolg zijn van de toepassing van de transfer pricing policy

ELIA

Reactie met betrekking tot de vennootschapsbelasting

Elia vraagt de CREG de bepaling onder 10° verder toe te lichten (belastbaarheid van de meerwaarde, behandeling van verworpen uitgaven, aanslagvoet voor de saldi van vorige werkjaren,...).

Als element van het totaal inkomen en dus ten laste van de nettarieven, aanvaardt de CREG enkel de werkelijke vennootschapsbelasting op de billijke winstmarge en op de elementen uit de *transfer pricing policy* die ten bate van de nettarieven vallen.

Zowel de verschuldigde vennootschapsbelasting op de eventuele y-factor als deze op de gerealiseerde meerwaarde (cfr. artikel 26 infra) zijn ten laste van de netbeheerder. De voordelen ontvangen uit het gebruik van de notionele intrestaftrek worden eveneens ten bate van de nettarieven aangewend. Ook de *transfer pricing* policy bevat een aantal bepalingen ten aanzien van de vennootschapsbelasting.

De vennootschapsbelasting die samenhangt met verworpen kosten, komt eveneens ten gunste van de kosten die gedekt moeten worden door de nettarieven.

De CREG gaat ervan uit dat Elia de nodige inspanningen blijft doen om de fiscale last voor de nettarieven zo beperkt mogelijk te houden.

Reactie met betrekking tot de kosten van research & development

Elia stelt de vraag waarom er voor het totaal inkomen geen specifiek element is voorzien voor de inspanningen van “research & development”: artikel 37.8 van de richtlijn en artikel 8.3.a van de Verordening 714/2009 belasten immers zowel de regulator als de netbeheerder met deze opdracht.

Directive 2009/72 : Duties and powers of the regulatory authority :

*Article 37.8. In fixing or approving the tariffs or methodologies and the balancing services, the regulatory authorities shall ensure that transmission and distribution system operators are granted appropriate incentive, over both the short and long term, to increase efficiencies, foster market integration and security of supply **and support the related research activities.***

*“ENTSO-E shall adopt common network operation tools to ensure co-ordination of network operation in normal and emergency conditions, including a common incidents classification scale, and **research plans**” (Regulation (EC) 714/2009, art 8.3.a).”*

Het tariefvoorstel dat Elia op 30 juni 2011 aan de CREG bezorgde, bevat geen expliciete titel “*research & development*”. Een aantal inspanningen van Elia zijn opgenomen onder de titel “technische studies”. De CREG heeft er geen bezwaar tegen dat Elia haar R&D-budget beter tot uitdrukking brengt, mits tegelijkertijd duidelijk wordt weergegeven welke de betreffende doelstellingen en te behalen

resultaten zijn voor volgende regulatoire periode.

De CREG vraagt wel dat Elia, vermits het R&D-departement een gemeenschappelijke directie is voor de netbeheeractiviteiten in België en in Duitsland, de kosten voor de Duitse activiteit op een correcte wijze uit haar totaal inkomen weert.

Reactie met betrekking tot de opbrengsten uit internationale verbindingen

Elia vraagt dat de CREG in haar tarifaire methoden haar inzichten zou bekendmaken met betrekking tot de wijze van regulering van de nieuwe internationale verbindingen (Duitsland, Groothertogdom Luxemburg en Verenigd Koninkrijk).

Elia is er zich van bewust dat de inhoud van dergelijk artikel regelmatig aangepast zal moeten worden om rekening te houden met de variërende methodes van capaciteitstoewijzing en congestiebeheer.

De CREG is in het algemeen voorstander van het opnemen van de verbindingen binnen het gereguleerd actief van Elia: in tegenstelling tot buitenlandse netbeheerders kan Elia genieten van het stelsel van de zogenaamde '*embedded debt*'. Hierdoor kan Elia over ruim voldoende financieringsbronnen beschikken , zodat – en dit in tegenstelling tot andere landen- de veilingopbrengsten uit internationale capaciteit (in België) niet moeten gereserveerd worden als financieringsbron. Voor het verband tussen de billijke marge en het risico dat de onderneming wil lopen in een investeringsproject verwijst de CREG naar haar antwoord aan Elia met betrekking tot artikel 11.

Reactie met betrekking tot het onderscheid tussen beheersbare en niet-beheersbare kosten

Elia stelt vast dat, in tegenstelling tot de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 8 juni 2007, dit artikel geen onderscheid meer maakt tussen beheersbare en niet-beheersbare kosten. Dat onderscheid vormde nochtans een hoeksteen voor de toepassing van de

incitatieve regulering waarbij, wat de beheersbare kosten betreft, de netbeheerder het verschil toegewezen kreeg tussen de werkelijke en de gebudgetteerde bedragen. Elia merkt ook op dat het ontwerp geen kostenelementen bevat van het type *pass through*.

Elia vraagt hierover de nodige transparantie omdat deze essentieel is voor het vertrouwen van financiële analisten en investeerders in haar onderneming.

Het catalogeren van elementen van het totaal inkomen als 'beheersbaar' of 'niet-beheersbaar' heeft de nodige problemen meegebracht: enerzijds zijn op voldoende lange termijn alle kosten beheersbaar en anderzijds waren er teveel substitutiemogelijkheden tussen beide categorieën die tot een oneigenlijk gebruik ervan hebben geleid.

De CREG zal incitatieve regulering blijven toepassen en zal aan bepaalde saldi tussen de gebudgetteerde en de werkelijke waarde van inkomenselementen een *pass through* karakter blijven toekennen (bvb '*embedded financial costs*'). Dat laatste sluit evenwel geen beoordeling uit van het redelijk karakter ervan, integendeel zelfs (zo zullen de financieringskosten enkel toegestaan worden voor reële financieringsbehoeften en op basis van gangbare en aantoonbare financiële voorwaarden).

Reactie met betrekking tot het principe van *embedded debt*

Elia wenst het principe van *embedded debt* te behouden terwijl het ontwerp van besluit de indruk geeft dat financiële lasten als onredelijk kunnen verworpen worden.

Zie de antwoorden van de CREG op de vorige reactie van Elia (beheersbare versus niet-beheersbare kosten) en deze over het artikelen 15. De redelijkheidstoets geldt voor alle elementen van het totaal inkomen. Enkel onder die voorwaarde van redelijkheid wordt het *pass through* karakter ervan gegarandeerd.

Reactie met betrekking tot de eindwaarde van de billijke marge

Elia stelt vast dat het ontwerp van besluit de indruk geeft dat de toegekende billijke marge zonodig gecorrigeerd kan worden ex-post en vraagt hierover de CREG om verduidelijking.

Omdat er in de *ex post* berekening zoals steeds rekening wordt gehouden met de werkelijke waarde van de parameters voor de berekening van de billijke marge, is er dus steeds een *ex post* effect. Voor het overige zijn in de voorlopige tarifaire methodes de ontworpen bepalingen uit het artikel 38, laatste lid van het Ontwerp van besluit van 15 september geschrapt, zodat het voorwerp van deze reactie vervalst.

COMMISSARISSEN ELIA

In artikel 20, 13° wordt melding gemaakt van kostenverminderingen als gevolg van overdrachten uit vorige regulatoire periodes, terwijl overdrachten uit vorige regulatoire periodes ook zouden kunnen leiden tot een kostenvermeerdering. Het verdient volgens hen aanbeveling de teksten in die zin aan te passen.

Vallen sommige elementen uit artikel 20, 12° (bijvoorbeeld “meerwaarden op de realisatie van activa” en “opbrengsten uit de ondersteuningsprestatie van dochterondernemingen”) niet (gedeeltelijk) onder de toepassing van de in artikel 20, 14° beschreven transfer pricing policy (bijvoorbeeld uitkering van dividenden door bepaalde deelnemingen van Elia, meerwaarde op verkopen van financiële vast activa,...)?

Het artikel 20, 13° dekt de elementen die buiten de *transfer pricing policy* vallen. De CREG zal in haar Voorlopige Tarifaire Methoden met deze overweging rekening houden.

FÉDÉRATION DE L'ENERGIE D'ORIGINE RENOUVELABLE ET ALTERNATIVE (EDORA)

Edora pleit voor het behoud van het principe dat de financiële kosten *pass through* zouden zijn (*embedded debt*).

Zie het antwoord van de CREG op de reactie van Elia in ditzelfde artikel. De CREG geeft dus positief gevolg aan deze opmerking, mits de financiële kosten redelijk zijn.

Art 22.

In de uitoefening van zijn wettelijke en reglementaire taken, houdt de netbeheerder de kostprijs per eenheid energie zo laag mogelijk door de factoren die de kostprijs bepalen maximaal te beheersen.

ELIA

Elia vraagt naar de draagwijdte van deze bepaling, in het bijzonder in het licht van een aantal verplichtingen uit nationale en Europese reglementering. Tegelijkertijd vraagt Elia de bevestiging dat het enige objectief van de CREG er één is van kostenvermindering, wat in tegenspraak zou zijn met de objectieven die de 3de richtlijn aan de reguleringsautoriteiten oplegt.

Het artikel 22 is enkel integraal overgenomen uit de twee vorige tariefbesluiten. Verwijzend naar artikel 37.8 van de Derde Elektriciteitsrichtlijn voorziet de CREG in haar Voorlopige Tarifaire Methodes een bijkomende bepaling onder artikel 24, § 2 met een aantal stimuli die tegemoet komen aan deze andere doelstellingen. Het lijkt de CREG toch dat de netgebruikers recht blijven hebben op een houding van kostenbeheersing van hun enige transmissienetbeheerder. De CREG verwacht dat ook de wetgever bij de omzetting van de Derde Europese Richtlijn voldoende aandacht zal besteden aan de aspecten waarop Elia doelt. Voor het overige worden de regels inzake kostendekking en vaststelling van de winstmarge mede met de

doelstelling bepaald dat de tarieven de netbeheerder het mogelijk maken om zijn wettelijke taken uit te voeren, hij de nodige investeringen kan doen om de werking van het net op lange termijn te waarborgen en een billijke vergoeding hiervoor krijgt.

Art 23.

De commissie voert een actief beleid van kostenbeheersende maatregelen. Zij heeft kostennormerende bevoegdheid en legt criteria op waaraan moet worden voldaan (zie bijlage 1 bij onderhavige methoden).

De commissie kan de door de netbeheerder voorgestelde methodiek van de toewijzing van directe kosten, van de verdeling van de indirecte kosten aan de hand van kostenveroorzakende factoren, kostenplaatsen en verdeelsleutels, en van de andere parameters die worden gebruikt voor de bepaling van een tarief, afwijzen wanneer blijkt dat deze methodiek niet transparant is en/of aanleiding geeft tot discriminerende tarieven.

ELIA

Reactie met betrekking tot de criteria opgenomen in bijlage 1

Elia vindt dat een aantal van de opgesomde criteria hetzij onderling tegenstrijdig zijn, hetzij strijdig zijn met de inhoud van het Ontwerp van Besluit, hetzij onduidelijk zijn of arbitrair kunnen worden gehanteerd. Elia vraagt zich in het bijzonder af hoe zij haar investeringspolitiek kan uitvoeren onder een constante dreiging van de CREG die haar uitgaven als onredelijk kan beoordelen.

De criteria opgesomd in Bijlage 1 komen zo goed als integraal overeen met deze gehanteerd tijdens de regulatoire periode 2008-2011 en in de loop van de maand juni 2007 aan Elia werden meegedeeld.

De CREG is van oordeel dat de indeling met 4 hoofdcriteria aan duidelijkheid niets te wensen overlaat. De CREG herhaalt dat, ook bij kosten van het type *pass through* zij steeds in het belang van de netgebruikers een redelijkheidstoets zal uitvoeren.

De CREG heeft geenszins het inzicht om zich te mengen in de concrete uitvoering

van de investeringsprojecten van Elia. Zij wijst wel op artikel 37.3.d van de 3de Europese Elektriciteitsrichtlijn dat duidelijk stelt dat enkel een adequate vergoeding wordt toegestaan voor investeringen '*mits die op economisch verantwoorde en efficiënte wijze zijn uitgevoerd*'.

Reactie met betrekking tot het criterium 1. a) over de gehanteerde technische normen

Elia merkt op dat het criterium zoals het thans geformuleerd is een negatief signaal inhoudt voor haar medewerkers omdat zij net voor grote technische uitdagingen staan. Daarenboven zou dit dagdagelijkse contacten met de CREG vergen over aanvaardbare normen.

Het is geenszins de bedoeling van de CREG om met dergelijk criterium vertragend te werken, noch om bijkomende interacties tussen Elia en CREG in het leven te roepen.

Gezien het gebrek aan passende Belgische technische normen bedoelt de CREG dat Elia in haar aanpak niet verder hoeft te gaan dan de normen die in een Europese/internationale context van TSO's gebruikelijk zijn. De CREG past de bewoordingen van dit criterium in die zin aan.

Reactie met betrekking tot het criterium 2. d)

Elia leest dit criterium samen met de overige bepalingen van het Ontwerp van Besluit alsof het volumerisico ten laste van de netbeheerder wordt gelegd. Elia verwijst naar de recente economische crisis en naar de sterk toenemende import- en exportvolumes als gevolg van intermitterende energiestromen.

Het is niet de bedoeling van de CREG het volumerisico ten laste van de netbeheerder te leggen: zoals vandaag reeds het geval is, zullen de saldi uit

volumever verschillen ook in de toekomst overgedragen worden naar de volgende regulatoire periode en als een regulatoire vordering/schuld voor de netbeheerder beschouwd worden. De CREG past haar voorlopige tarifaire methode in die zin aan.

Reactie met betrekking tot criterium 3. a)

Elia betreurt dat luidens dit criterium alle gerealiseerde kostenbesparingen voor de toekomst als verworven worden beschouwd. Elia is van oordeel dat dergelijke handelswijze onvoldoende stimulansen inhoudt voor haar medewerkers.

De CREG zal enkel die kostenverminderingen als verworven beschouwen die een structureel karakter hebben. Uitzonderlijke operaties worden daartoe niet gerekend. De CREG is wel van mening dat de netgebruikers recht hebben op blijvende inspanningen vanwege Elia gericht op efficiëntieverbetering en mogelijke kostenbesparingen.

Reactie met betrekking tot criterium 3. c)

Elia vraagt dat de CREG dit criterium zou verrechtvaardigen: de opgelopen kosten voor de sanering van ingebrachte terreinen werden immers veroorzaakt door derden.

De verslagen van de 3 revisorenkantoren die in opdracht van de Belgische regering in het jaar 2000 de waarde van de bedrijfstak "transmissie" hebben vastgelegd, vermelden duidelijk het gebrek aan medewerking van de eigenaars van de terreinen bij hun opdracht.

De CREG heeft van meet af aan gesteld dat dit gebrek aan medewerking nooit in het voordeel van Elia zou kunnen geïnterpreteerd worden. Daarom heeft de CREG steeds gesteld dat zij in de toekomst de eventuele verborgen kosten met betrekking

tot deze terreinen zou verwerpen. Daarom vermeldt het genoemd criterium dat de netbeheerder permanente inspanningen moet leveren om eventuele saneringskosten op die vroegere eigenaars te verhalen.

Reactie met betrekking tot criterium 3. d)

Elia is van oordeel dat de CREG, door het verwerpen van de kosten van beroepsprocedures die zijn tegen de Belgische staat, de CREG of een andere overheid instelt, Elia hindert in haar recht op verdediging, dat een elementair democratisch recht is.

Het genoemde criterium verhindert Elia geenszins om haar rechten van verdediging uit te oefenen. De rechten van verdediging zijn niet gelijk te stellen met gratis rechtsbijstand op rekening van de consumenten, ongeacht de omstandigheden. Indien dit criterium niet gehanteerd wordt, zijn de beroepen altijd in het nadeel van de consumenten: ofwel krijgt Elia gelijk in rechte (met als gevolg hogere tarieven voor de netgebruikers), ofwel wordt de vordering verworpen, maar zelfs in die hypothese zou de vordering kosteloos voor Elia zijn en betaald door de netgebruikers. In hoofde van Elia is zij aangezet om de beslissingen stelselmatig aan te vechten, omdat zij sowieso niets te verliezen heeft. Dit is niet in lijn met de doelstelling om de kosten te beheersen. De CREG vindt niet billijk dat de netgebruikers de advocatenkosten van Elia ongeacht de omstandigheden en zonder beperking moeten dragen.

Met het besproken criterium wordt dus Elia gedeeltelijk verantwoordelijk gesteld voor de financiële gevolgen van de procedures die zij indient (zonder afbreuk te doen van zijn rechten om die procedures in te dienen). Hij zal nl. de kosten ervan op derden kunnen doorrekenen, enkel indien zijn vordering gegrond was.

Dit stelsel is op dit punt vergelijkbaar met het gemeen recht van verhaalbaarheid van advocatenkosten. Enkel de partij die gelijk krijgt heeft recht op een vergoeding voor haar advocatenkosten.

De CREG verwijst trouwens naar de uitspraak van de bevoegde minister tijdens de

voorbereidende werken die geleid hebben tot de elektriciteitswet met meerjarentarieven: ook hij bevestigde reeds dat de CREG de kosten verbonden aan dergelijke gedingen mocht verwerpen indien de netbeheerder niet in het gelijk werd gesteld.

Reactie met betrekking tot criterium 3. g)

Elia acht het niet werkbaar dat de CREG *ex-post* investeringsuitgaven als onredelijk zou verwerpen, vooral in een context waar de toegevoegde waarde van investeringen soms moeilijk te ramen is omwille van de grote energieflexen uit de buurlanden.

De CREG heeft niet de bedoeling zich te mengen in de realisatie van de investeringsportefeuille van Elia, maar verwijst wel naar artikel 37.3 d) van de 3de Europese Elektriciteitsrichtlijn dat stelt dat: de regulerende instantie belast is met de taak om *“ervoor te zorgen dat de door de onafhankelijke systeembeheerders aangerekende tarieven voor nettoegang een vergoeding omvatten voor neteigenaars, die voorziet in een adequate vergoeding voor netactiva en nieuwe investeringen daarin, mits die op economisch verantwoorde en efficiënte wijze zijn uitgevoerd”* [eigen onderlijning]. Als gevolg daarvan voorziet deze richtlijn dus duidelijk dat voor investeringen die niet voldaan aan de genoemde voorwaarden, geen billijke marge zou worden toegekend.

Reactie met betrekking tot criterium 4. f)

Elia verwondert zich erover dat de CREG zich ook zou kunnen beroepen op een mogelijke “verklaring met voorbehoud” van de Commissarissen-revisoren van Elia.

De CREG maakt voor haar controles gebruik van alle structurele middelen waarover zij beschikt, dus met inbegrip van de beoordeling van de administratieve organisatie, de rapporten van de dienst “interne audit” van Elia, de vaststellingen van het Auditcomité van Elia en zo nodig ook van de attesteringen van haar

Commissarissen-revisoren. De CREG herinnert er aan dat zij daartoe toegang heeft tot elk document dat zij dienstig acht, ongeacht de vorm.

Reactie met betrekking tot 4. g)

Elia vindt de formulering van dit criterium niet duidelijk genoeg en vraagt de CREG om verder te preciseren.

Dit criterium wenst de CREG te gebruiken voor de ontwikkeling van bepaalde kosten uit een referentiejaar naar de 3 volgende jaren van een regulatoire periode: eenmalige kosten of uitgaven die vanaf een bepaald jaar niet meer voorkomen, mogen daarom niet lineair geëxtrapoleerd worden.

Art 24.

§ 1. De commissie stelt tevens voor de netbeheerder een productiviteits- en efficiëntieverbetering vast (x-factor). De commissie houdt daarbij rekening enerzijds met de haalbare productiviteitsverbetering voor de globale sector van het netbeheer ("frontier shift") en anderzijds met de objectieve efficiëntieachterstand ("incumbent inefficiency") van de individuele netbeheerder.

§ 2. Bij de procedure bedoeld in titel IV nodigt de commissie de netbeheerder uit om op basis van de in § 1 vastgestelde productiviteits- en efficiëntieverbetering een verbeterplan voor te leggen, waarna de commissie het verbeteringsniveau vastlegt, alsook de bestemming van het saldo ten opzichte van het verbeteringsniveau in toepassing van artikel 39, vierde lid. Bij de procedure bedoeld in titel V wordt de billijke marge desgevallend gecorrigeerd voor het bedrag van het niet behaalde verbeteringsniveau.

ELIA

Reactie met betrekking tot het toepassingsgebied van de zogenaamde x-factor

Elia vraagt zich af of de x-factor betrekking heeft op het volledige domein van de kosten vermeld in artikel 21. In dat geval vraagt Elia naar een motivering voor de toepassing ervan op de vennootschapsbelasting, de financiële lasten, de kosten van de ondersteunende diensten en de kosten verbonden aan niet meer actieve medewerkers (gepensioneerden, invaliden,...).

De CREG zal geen toepassing van de zogenaamde x-factor vragen op de 4 elementen van het totaal inkomen die Elia vermeldt, mits – zoals voor alle elementen van het totaal inkomen het geval is - deze de redelijkheidstoets van de CREG doorstaan.

Reactie met betrekking tot incitatieve regulering

Elia vraagt zich af of de CREG, naast de toepassing van de x-factor, ook nog de toepassing van een zogenaamde y-factor voorziet. Het mechanisme van de y-factor kende het saldo van de beheersbare kosten dat hoger was dan de opgelegde x-factor, toe aan de netbeheerder. Elia vraagt naar de inzichten van de CREG ter zake.

De tariefregulering van de CREG voorziet nog steeds in de toepassing van de zogenaamde y-factor: met uitzondering van de saldi die als *pass through* aangemerkt worden, kent de CREG de overige saldi die betrekking hebben op het deel van het inkomen bedoeld in artikel 11, 2° toe aan de netbeheerder, tenzij hierover andere afspraken werden vastgelegd tijdens het overleg bedoeld in artikel 24, § 2.

III.3. Meerwaarde

Art 25.

De meerwaarde bedoeld in artikel 11, 3° is het verschil tussen de initiële waarde van het gereguleerd actief zoals vastgesteld op 31 december 1999 en netto boekwaarde van de materiële vaste activa zoals bepaald op datum van 31 december 1999. De initiële waarde van het gereguleerd actief werd in mei 2002 bepaald op € 3.259,8 miljoen (en komt overeen met een netto boekwaarde van de materiële vaste activa van € 1.604,7 miljoen verhoogd met een meerwaarde van € 1.655,1 miljoen).

Op 31 december 2009 bedraagt de netto boekwaarde 1.590.511.421,56 EUR.

De vermelde bedragen zijn aangepast aan de opmerking van Elia (zie hiervoor het antwoord van de CREG op de reactie van Elia op artikel 14.

Art 26.

De netbeheerder kan het bedrag van de in artikel 25 bedoelde meerwaarde die verband houdt met de buitengebruikgestelde materiële vaste activa, opnemen als element van het totaal inkomen. Dit element van het totaal inkomen mag niet hoger zijn dan de aanschaffingswaarde van nieuwe investeringen in gereguleerde activa van dat boekjaar. De eventuele fiscale lasten van deze operatie zijn ten laste van de netbeheerder. De netbeheerder boekt het bedrag van de meerwaarde dat opgenomen wordt als element van het totaal inkomen op een onbeschikbare passiefreserve. Indien deze reserve toch geheel of gedeeltelijk wordt uitgekeerd, komt het bedrag van de uitkering in mindering van het totaal inkomen van de lopende of de volgende regulatoire periode.

ELIA

Elia stelt vast dat het ontwerp van besluit op het punt van de vennootschapsbelasting afwijkt van de beslissing van de CREG van 25 juni 2010 over de saldi van het exploitatiejaar 2009.

Elia vraagt zich af welke de oorzaak is van dit gewijzigd standpunt en heeft geen weet van enige beslissing van een bevoegde rechtbank die daartoe aanleiding zou geven.

De CREG heeft vastgesteld dat het Hof van Beroep te Brussel in haar arrest van 31 mei 2011 in de zaak 2010/AR/2103 (Elia/CREG) de vroegere werkwijze van de CREG, die erin bestond om de verschuldigde vennootschapsbelasting op de realisatie van deze meerwaarde ten laste van de nettarieven te leggen, beoordeeld heeft als “*contra legem*”. De CREG past haar tarifaire methode thans aan in de zin van voornoemd arrest.

IV. PROCEDURE INZAKE GOEDKEURING VAN DE TARIEVEN EN HET TOTAAL INKOMEN

Art 27.

Ten vroegste op 29 juni, doch uiterlijk op 1 juli van het laatste jaar van elke lopende regulatoire periode dient de netbeheerder zijn tariefvoorstel voor de daarop volgende regulatoire periode in drie exemplaren en in een elektronisch bewerkbare versie bij de commissie in.

Het tariefvoorstel omvat het geraamde totaal inkomen en alle tarieven die aan de hand van een terdege ingevuld rapporteringsmodel aan de goedkeuring van de commissie worden voorgelegd.

De netbeheerder maakt zijn tariefvoorstel op basis van het meest recente door de commissie goedgekeurde tariefverslag zoals bedoeld in artikel 36.

Bij dit tariefvoorstel wordt de contactpersoon van de netbeheerder en het adres voor papieren communicatie met de commissie evenals het e-mailadres voor digitale communicatie vermeld.

ELIA

Reactie met betrekking tot het tijdstip van indiening van het tariefvoorstel

Elia is van oordeel dat het tijdsvenster dat de CREG in dit artikel opgeeft aanleiding geeft tot onduidelijkheid. Elia vraagt de CREG om toelichting.

Omdat de nieuwe formulering aanleiding geeft tot onduidelijkheid, herneemt de CREG in haar Voorlopige tarifaire methode opnieuw de formulering uit de vroegere tariefbesluiten.

Reactie met betrekking tot de gehanteerde referentieperiode

Elia vraagt zich af waarom de CREG voor het tariefvoorstel het verband vraagt met het laatst goedgekeurde tariefverslag. Elia vraagt zich eveneens af of voor elk van de 4 jaren van de regulatoire periode dit verband moet worden aangetoond.

Elia vraagt zich af in welke mate een vorm van indexeringsformule (ex-ante en ex-post) nog van toepassing is voor de ontwikkeling van de kosten in de loop van de regulatoire periode.

De CREG vindt het normaal dat het werkelijk karakter van de elementen van het inkomen aangetoond zou worden. Op het ogenblik van de voorbereiding (uiterlijk in de loop van het eerste semester) en van de indiening van een tariefvoorstel (uiterlijk op kalenderdatum 30 juni) is er onvoldoende betrouwbare informatie over de financiële staten met betrekking tot het vierde en laatste jaar van de regulatoire periode. Daarom vraagt de CREG het verband aan te tonen met het derde jaar van die regulatoire periode. Van dat jaar heeft de CREG in normale omstandigheden de redelijkheid van het tariefverslag reeds beoordeeld.

Reactie met betrekking tot de ontwikkelingen van het inkomen in de loop van de regulatoire periode

Elia merkt op dat er in het vroegere tariefbesluit van 8 juni 2007 een indexeringsmechanisme was voorgeschreven voor de zogenaamde 'beheersbare kosten'.

Elia vraagt zich af of het de bedoeling is van 4 afzonderlijke tariefvoorstellen te doen (één voor elk jaar van de regulatoire periode) en dat elk ervan gebaseerd zou zijn op de werkelijke financiële staten van het derde jaar van de voorgaande regulatoire periode.

Het is de bedoeling dat de netbeheerder één tariefvoorstel indient, waarvan het eerste jaar afgeleid is van de waarden van het laatst goedgekeurde tariefverslag en waarbij Elia de waardering van de elementen van de drie daaropvolgende jaren zelf voorstelt en motiveert.

De termijnen die van toepassing zijn op de CREG, zijn ordeterminen, zoals dat de regel is in elke administratieve procedure. Hun overschrijding wordt dus niet bestraft met het verlies van bevoegdheid. Elia beschikt over middelen van het gemene recht en verhaalmogelijkheden tegen de beslissingen van de CREG om zich te verzetten tegen een eventuele overschrijding van de redelijke termijn.

FEBELIEC

Febeliec acht het wenselijk om een consultatie van de eindverbruikers te voorzien zoals in andere landen momenteel reeds het geval is, of om op zijn minst het tariefvoorstel te publiceren.

De derde Europese richtlijn bevat voor het eerste de uitdrukkelijke plicht tot bekendmaking van de akten van de regulator. In overeenstemming met artikel 35, § 1 van haar Voorlopige tarifaire Methodes zal de CREG daar ook toe overgaan. In het recente verleden nog is de CREG geconfronteerd met dreigingen over rechtszaken omdat de meeste gegevens in de regel als commercieel gevoelig (bv plannen voor nieuwe centrales of plannen voor sluiting ervan) en dus vertrouwelijk worden meegedeeld, in die zin dat de CREG deze zelfs aan het parlement niet meer kon overmaken. De CREG acht de tijd nog niet rijp voor de stap die FEBELIEC nu reeds vraagt.

FEDERATIE VAN DE BELGISCHE ELEKTRICITEITS- EN GASBEDRIJVEN (FEBEG)

De tarieven hebben een invloed op het functioneren van de markt. Om de marktpartijen toe te laten enerzijds de impact van de toekomstige tarieven op hun activiteiten in te schatten en anderzijds eventuele knelpunten te signaleren, pleit FEBEG ervoor dat de ontwerpen van

tariefvoorstellen – vóór goedkeuring - worden gepubliceerd van zodra zij door de netbeheerder bij de CREG worden ingediend.

Zie het bovenstaand antwoord van de CREG aan FEBELIEC over dezelfde vraag.

SPE-LUMINUS

Het ontwerp moet verder ook voorzien in richtlijnen betreffende transparantie van de voortgang van de procedure: tijdige publicatie van de voortgang van ingediende voorstellen en voorgestelde wijzigingen van toeslagen op de website van de CREG, met telkens de aanduiding van de te verwachten invoegetrede van de tarieven.

Meer algemeen stelt SPE voor om het mechanisme van de regulatoire periode anders te bepalen. Het is volgens SPE aangewezen om de tarieven elk jaar voor vier jaar vast te leggen, waarbij voor de eerste twee jaren van deze periode, de tarieven niet meer gewijzigd kunnen worden, met uitzondering weliswaar van de toeslagen (indien de wijziging van deze toeslagen voldoet aan de voorwaarden opgesomd in punt 3 hierboven). De volgende twee jaren van de regulatoire periode zijn de tarieven indicatief en kunnen eventueel gewijzigd worden bij de jaarlijkse herziening.

Dergelijk glijdend venster, waarbij de tarieven voor twee jaar op voorhand vastliggen, heeft volgens SPE meerdere voordelen:

- duidelijkheid voor de consumenten;
- zekerheid voor investeerders die projecten voorbereiden;
- het laat de leveranciers toe om stabielere facturatie- en offertesystemen te onderhouden;
- er is geen bijkomende werklast voor de netbeheerder omdat zij al verplicht worden om jaarlijks te rapporteren (hoofdstuk V);
- de tarieven tussentijds kunnen worden herzien, waardoor de bepalingen in hoofdstuk IV over de herziening van de tarieven overbodig worden.

Bovendien biedt dit glijdend venster volgens SPE de mogelijkheid om proactief en op een gestructureerde wijze de tarieven vast te leggen, inspeland op wijzigingen in de markt, en de nodige consultaties met alle belanghebbenden te organiseren.

Aangezien het feit dat de volgende regulatoire periode begint op 1 januari 2012, en een tijdige goedkeuring van de tarieven hierdoor weinig waarschijnlijk is, wenst SPE-Luminus ook dat het te nemen Besluit, in zijn overgangsbepalingen (hoofdstuk VII), voorziet in een overgangsmaatregel, waarbij een haalbare datum, bijvoorbeeld 1 juli 2012, wordt vooropgesteld. Voor de periode voorafgaand aan deze datum kunnen de huidige tarieven van toepassing blijven. Dit is des te meer van belang omdat de transmissienettarieven integraal deel uitmaken van de periodieke tarieven toegepast door de distributienetbeheerders.

Met de idee van het 'glijdend venster' doet SPE Luminus een voorstel dat bijzondere aandacht verdient. De tijdsdruk die samenhangt met de werkwijze die tot nog toe gevolgd is en waarbij Elia reeds op 30 juni 2011 een tariefvoorstel heeft ingediend, terwijl haar huidige nettarieven slechts gelden tot 31 december 2011, maakt het op dit ogenblik niet mogelijk om hier nu de aandacht aan te besteden die het voorstel verdient. De CREG wijst er wel op dat, vermits FEBEG reeds een termijn van 4 maanden vooropzet om nieuwe tarieven te kunnen toepassen, Elia beduidend meer dan de zes maanden die SPE vernoemt nodig zal hebben om naar een nieuw stelsel over te gaan.

De CREG verwijst de verdere behandeling van het voorstel derhalve naar een later fase. In dit kader zal hoe dan ook rekening moeten worden gehouden met art. 37(10) DER. Volgens die Europese bepaling moet de regulator op elk ogenblik in staat zijn om een wijziging van de tarieven of van de methoden te vragen.

De CREG plant om tarieven tijdig goed te keuren. De verlenging van de huidige tarieven is a priori niet aan de orde: omdat zij de voorkeur geeft aan de toepassing van kostenreflectiviteit en kostenbeheersing, verkiest de CREG een zo realistisch mogelijk tarief boven een gemakkelijksoplossing.

Art 28.

De commissie kan gedurende een periode van zestig kalenderdagen na ontvangst van het tariefvoorstel, desgevallend via elektronische post, bijkomende inlichtingen aan de netbeheerder vragen.

De netbeheerder verschaft de gevraagde inlichtingen aan de commissie binnen de dertig kalenderdagen van de aanvraag, tenzij in die aanvraag in functie van de omstandigheden een andere termijn is bepaald.

ELIA

Reactie met betrekking tot de overhandiging van documenten

Elia vraagt zich af waarom de CREG afgestapt is van de stabiele procedure waarbij zij binnen een termijn van 60 dagen eenmaal een brief met bijkomende inlichtingen vroeg. In e plaats komt een procedure waarbij het denkbaar is dat de CREG gedurende zestig dagen elke dag om inlichtingen zou kunnen vragen, wat een grote werklast voor Elia zou meebrengen.

De CREG wenst op een structurele wijze de datum te vervroegen waarop de toekomstige nettarieven gekend zijn. Tot nog toe gebeurde dat meestal ten vroegste slechts in de loop van de tweede helft van de maand december. De CREG neemt zich voor om dit te versnellen naar de datum van 1 december. De CREG acht dit ook in het belang van Elia.

Daarom is gekozen om meer flexibiliteit in te bouwen in de opeenvolgende fases en is overgestapt naar een ander stelsel voor de vragen naar bijkomende inlichtingen. De CREG neemt zich voor om slechts met een zekere regelmaat naar inlichtingen te vragen en is ervan overtuigd dat zij samen met Elia een efficiënte werkwijze zal implementeren.

Art 29.

§ 1. *Binnen honderd kalenderdagen na ontvangst van het tariefvoorstel, brengt de commissie de netbeheerder op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het tariefvoorstel.*

§ 2. *Ingeval van afwijzende beslissing:*

- 1° geeft de commissie aan op welke punten het tariefvoorstel moet worden aangepast om goedgekeurd te worden;*
- 2° hoort de commissie de netbeheerder op de door de commissie voorgestelde data binnen de dertig kalenderdagen na de ontvangst van een verzoek daartoe dat uiterlijk vijf kalenderdagen na ontvangst van de afwijzende beslissing moet worden ingediend;*
- 3° dient de netbeheerder binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van de beslissing een aangepast tariefvoorstel in drie exemplaren en in een elektronisch bewerkbare versie bij de commissie in. De aanpassingen aan het tariefvoorstel kunnen enkel betrekking hebben op de punten waarop het door de commissie werd afgewezen.*

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. De bepaling vraagt geen verdere toelichting.

Art 30.

Binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van het aangepast tariefvoorstel, brengt de commissie de netbeheerder op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het aangepast tariefvoorstel.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. De bepaling vraagt geen verdere toelichting.

Art 31.

Tenzij anders bepaald, gebeuren de mededelingen die de commissie aan de netbeheerders doet in uitvoering van bepalingen uit de huidige titel IV, op het adres vermeld bij het indienen van het tariefvoorstel, of bij gebreke daaraan, per aangetekend schrijven tegen ontvangstbewijs, of per drager tegen ontvangstbewijs uiterlijk om 17 uur, bij de zetel van de rechtspersoon die als netbeheerder werd aangesteld.

De termijnen toepasselijk op de commissie zijn termijnen van orde. De termijnen toepasselijk op de netbeheerder zijn op straffe van geen rekening te moeten houden met de handeling die niet of na het verstrijken ervan wordt uitgevoerd, zonder afbreuk te doen aan het artikel 31.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. De bepaling vraagt geen verdere toelichting.

Art 32.

§ 1. De commissie kan voorlopige tarieven opleggen onder meer ingeval:

1° de netbeheerder zijn verplichtingen niet nakomt binnen de termijnen zoals bepaald in de huidige titel IV, indien de commissie beslist heeft tot afwijzing van het aangepaste tariefvoorstel, of bij andere redenen tot vertraging bij de vaststelling van de tarieven;

2° het tariefvoorstel onvolledig blijft, inzonderheid, maar niet uitsluitend, indien:

- a) een tariefvoorstel niet is goedgekeurd door de daartoe bevoegde organen of personen van de netbeheerder;*
- b) een tariefvoorstel niet toelaat de nodige verbanden te leggen tussen de tarieven en het totaal inkomen;*
- c) een tariefvoorstel niet toelaat de werkelijkheid en de redelijkheid van alle onderdelen van het totaal inkomen te onderzoeken.*

§ 2. De voorlopige tarieven worden bepaald op basis van een totaal inkomen dat enerzijds bestaat uit de som van de elementen uit het voorliggend tariefvoorstel die de commissie

aanvaardt, en anderzijds uit de laatste aanvaarde waarde voor de elementen uit het voorliggend tariefvoorstel die de commissie niet aanvaardt. Om de commissie toe te laten deze voorlopige tarieven zelf te bepalen, neemt de netbeheerder zowel in zijn tariefvoorstel als zijn aangepast tariefvoorstel duidelijk op in welk mate elk element van het totaal inkomen bepalend is voor elk tarief. Bij gebrek hieraan zal de commissie alle verschillen verrekenen in de bepaling van het tarief bedoeld in artikel 6, § 1, 3°.

§ 3. De commissie kan beslissen over passende compensatiemaatregelen indien de definitieve tarieven afwijken van de voorlopige tarieven.

ELIA

Reactie met betrekking tot het opleggen van voorlopige tarieven

Elia vraagt zich af waarom de tarifaire Methodes vermelden dat de CREG voorlopige tarieven kan opleggen, terwijl verwacht mag worden dat de regulator dit in de werkelijkheid steeds zal doen.

Elia vraagt zich ook af hoe de CREG in de praktijk zal oordelen dat 'een tariefvoorstel niet toelaat om de werkelijkheid en de redelijkheid van alle onderdelen van het totaal inkomen te onderzoeken': die zinsnede vormt namelijk één van de motieven voor het opleggen van voorlopige tarieven.

Elia vraagt zich ook af hoe een einde kan gesteld worden aan voorlopige tarieven en of deze voor een minimumperiode gelden.

Omdat de CREG (om reden van kostenreflectiviteit) geen voorstander van voorlopige tarieven is, is die werkwijze als een mogelijkheid geformuleerd. Dergelijke formulering is tot nog toe ook gebruikelijk in bvb Koninklijke besluiten.

Een voorbeeld zal de tweede opmerking verduidelijken: veronderstel dat een netbeheerder in zijn tariefvoorstel een bedrag aan vennootschapsbelasting ten laste van de nettarieven legt, zonder de berekening daarvan te verrechtvaardigen en ook geen nuttig antwoord geeft op de latere vragen van de CREG naar meer verduidelijking. In dergelijke omstandigheden zou de CREG zich geen oordeel kunnen vormen, terwijl toch verwacht mag worden dat de netbeheerder in staat is om een verrechtvaardiging te verschaffen. In dergelijk geval zou die derde voorwaarde gelden, net als voor ieder voorstel waarbij de netbeheerder niet zou antwoorden op vragen van de CREG terzake.

Opgelegde tarieven gelden in de regel voor een termijn van 12 maanden. De CREG is van oordeel dat voorstellen van de netbeheerder moeten gericht zijn op tarieven die op datum van 1 januari zouden ingaan

Reactie met betrekking tot tariefaanpassingen op initiatief van de netbeheerder

Elia vraagt zich af of zij zelf omstandigheden kan inroepen om de goedgekeurde nettarieven in de loop van de regulatoire periode aan te passen. De CREG heeft daartoe luidens het Ontwerp van Besluit wel het initiatiefrecht.

De mogelijkheid om permanent de tarieven te herzien vloeit (o.a.) voort uit artikel 37(10) DER. Wat niet verhindert dat de CREG het belang van de stabiliteit van de tarieven inziet, zowel voor Elia als voor de markt. De tarieven worden *a priori* vastgelegd voor vier jaar en worden slechts uitzonderlijk gewijzigd in de loop van die periode.

De CREG wijst erop dat ook zij enkel het initiatiefrecht heeft om een wijziging van de tarieven te vragen wanneer deze niet langer evenredig zijn of discrimineren tussen netgebruikers.

In dergelijk, uitzonderlijk geval gaat de CREG akkoord met een initiatief vanwege Elia. Vanzelfsprekend geldt dit ook wanneer Elia voorstellen doet om een geactualiseerd tariefvoorstel in te dienen na een periode van voorlopige tarieven.

Art 33.

De commissie is bevoegd om tijdens de regulatoire periode van de netbeheerder te verlangen dat hij de tarifaire voorwaarden wijzigt, om ervoor te zorgen dat deze evenredig zijn en op niet-discriminerende wijze worden toegepast.

SPE-LUMINUS

De bepaling dat de Commissie bevoegd is om tijdens een regulatoire periode de tarieven te wijzigen (hoofdstuk IV) verhoogt het risico op rechtsonzekerheid bij de netgebruikers en investeerders.

De Europese Elektriciteitsrichtlijn voorziet uitdrukkelijk in haar artikel 37.10 dat de regulator mag verlangen om de nettarieven te wijzigen indien deze niet meer evenredig zijn of indien deze op een discriminerende wijze zouden toegepast worden. Indien de CREG dergelijke omstandigheden zou vaststellen, betekent het dat de netgebruikers benadeeld worden en dat er een onwettelijke toestand bestaat.

Art 34.

Ingeval definitieve tarieven dienen te worden goedgekeurd zoals voorzien in artikel 32, § 3, of ingeval de tarifaire voorwaarden dienen te worden gewijzigd zoals voorzien in artikel 33, worden de bepalingen van de huidige titel IV toegepast, maar worden de termijnen voorzien in artikelen 28 tot 30 gehalveerd.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting,

Art 35.

§ 1. De beslissingen in de huidige titel IV, uitgezonderd de beslissing bedoeld in artikel 29, § 2, evenals de daarin vervatte tarieven conform de algemene tariefstructuur in titel II, worden gepubliceerd op www.creg.be .

De commissie doet onverwijld het nodige zodat van deze publicatie in het Belgisch Staatsblad melding wordt gemaakt.

§ 2. Benadeelde partijen die gerechtigd zijn om bezwaar te maken tegen de door de commissie goedgekeurde tarieven kunnen, op straffe van verval, binnen maximaal twee maanden na de publicatie op de website van de commissie van de beslissing, een bezwaar maken met het oog op herziening. Een dergelijk bezwaar heeft geen schorsende werking.

Het bezwaar wordt ingesteld per aangetekend schrijven of door neerlegging tegen ontvangstbewijs op de zetel van de commissie. Het bevat een kopie van de beslissing alsmede de motieven die een herziening zouden rechtvaardigen.

De commissie neemt een beslissing over het bezwaar binnen een termijn van twee maanden na de indiening ervan.

ELIA

Elia vraagt naar de concrete modaliteiten van de toepassing van de tweede paragraaf van dit artikel, ondermeer naar de rol van de CREG daarin.

Deze bepaling is opgenomen in uitvoering van artikel 37.12 van de Europese

Richtlijn. Het is diezelfde Richtlijn die de regulator (*in casu* de CREG) aanduidt als geschillen-beslechtsinstantie.

De Voorlopige Tarifaire Methode bevat de concrete modaliteiten die de CREG thans voorziet.

GROUPEMENT DES AUTOPRODUCTEURS BELGES D'ÉLECTRICITÉ (GABE)

Reactie met betrekking tot § 2

GABE vindt het niet verantwoord dat de CREG in deze betwisting rechter en partij is.

Zie het bovenstaand antwoord van de CREG aan Elia over dezelfde vraag.

FEDERATIE VAN DE BELGISCHE ELEKTRICITEITS- EN GASBEDRIJVEN (FEBEG)

Het is volgens FEBEG een positieve evolutie dat het voorstel voorziet in de mogelijkheid dat benadeelden bezwaar indienen tegen de door de CREG goedgekeurde tarieven (art. 34, §2 ontwerpbesluit elektriciteit): dit biedt bijkomende rechtszekerheid voor alle betrokkenen. Om te vermijden dat de toepassing van deze procedure tot implementatieproblemen leidt, pleit FEBEG ervoor om voldoende tijd – minstens 4 maanden – te voorzien tussen de publicatie van de goedgekeurde tarieven en de inwerkingtreding van de tarieven.

De CREG neemt akte van de vraag van FEBEG. Net zoals en voorstel tot gebruik van een glijdend venster voor de tarieven is het niet mogelijk om binnen de dwingende termijnen gericht op nettarieven vanaf 1 januari 2012 hier terdege rekening mee te houden. Zoals vermeld in haar antwoord aan SPE Luminus over

artikel 9, § 2 doet de CREG een inspanning om in de toekomst reeds per 1 december de transmissienettarieven te kunnen publiceren. Dat geeft in de praktijk 2 maanden aan de leveranciers die pas einde januari hun eerste facturen verzenden.

SPE-LUMINUS

SPE-Luminus acht het verkiesbaar dat het besluit, in een nieuw artikel, expliciet vermeldt dat de tarieven geen retroactieve toepassing kunnen hebben.

In hoofdstuk IV (goedkeuring) is er geen bepaling inzake tijdige bekendmaking opgenomen. De tarieven moeten minimaal zes weken voor de toepassing ervan officieel worden bekend gemaakt. Deze termijn moet gerespecteerd worden omdat de transmissienettarieven integraal deel uitmaken van de periodieke tarieven toegepast door de distributienetbeheerders (zie Ontwerp van besluit (Z)110908-CDC-1106) en elke wijziging van de distributienettarieven ook tijdig, een kalendermaand op voorhand, bekend moeten worden gemaakt.

Indien de Commissie moet overgaan tot het opleggen van voorlopige tarieven, moeten ook deze zes weken voor toepassing ervan bekend worden gemaakt. Het is volgens SPE-Luminus te verkiezen dat de deze voorlopige tarieven gelijk zijn aan de voorgaande goedgekeurde tarieven.

De CREG verwijst naar haar bovenstaand antwoord aan FEBEG.

De CREG neemt er nota van dat SPE Luminus aandringt op een redelijke termijn van 6 weken, terwijl FEBEG om 4 maanden vraagt.

V. PROCEDURE INZAKE CONTROLE OP DE TOEPASSING VAN DE TARIEVEN

Art 36.

Uiterlijk op 1 maart van elk jaar van de lopende regulatoire periode dient de netbeheerder zijn tariefverslag over het voorbije exploitatiejaar in drie exemplaren en in een elektronisch bewerkbare versie bij de commissie in.

Het tariefverslag omvat het gerealiseerde totaal inkomen en het daaruit voortvloeiende saldo tussen de billijke marge en het gerealiseerde boekhoudkundig resultaat uit gereguleerde activiteiten dat aan de hand van een terdege ingevuld rapporteringsmodel aan de goedkeuring van de commissie wordt voorgelegd.

Bij dit tariefverslag wordt de contactpersoon van de netbeheerder en het adres voor papieren communicatie met de commissie evenals het e-mailadres voor digitale communicatie vermeld.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting,

Art 37.

De commissie kan gedurende een periode van dertig kalenderdagen na ontvangst van het tariefverslag, desgevallend via elektronische post, bijkomende inlichtingen aan de netbeheerder vragen.

De netbeheerder verschaft de gevraagde inlichtingen aan de commissie binnen tien kalenderdagen van de aanvraag, tenzij die aanvraag in functie van de omstandigheden een andere termijn heeft bepaald.

ELIA

Elia formuleert dezelfde opmerkingen als bij artikel 28 over de gewijzigde procedure met betrekking tot de vraag naar bijkomende inlichtingen.

De CREG verwijst naar haar antwoord bij artikel 28.

Art 38.

§ 1. Binnen vijftien kalenderdagen na ontvangst van het tariefverslag, brengt de commissie de netbeheerder op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het tariefverslag.

§ 2. Ingeval van afwijzende beslissing:

- 1° geeft de commissie aan op welke punten het tariefverslag moet worden aangepast om goedgekeurd te worden;*
- 2° hoort de commissie de netbeheerder op de door de commissie voorgestelde data binnen tien kalenderdagen na de ontvangst van een verzoek daartoe dat uiterlijk vijf kalenderdagen na ontvangst van de afwijzende beslissing moet worden ingediend;*
- 3° dient de netbeheerder binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van de beslissing een aangepast tariefverslag in drie exemplaren en in een elektronisch bewerkbare versie bij de commissie in. De aanpassingen aan het tariefverslag kunnen enkel betrekking hebben op de punten waarop het door de commissie werd afgewezen.*

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting,

Art 39.

Binnen dertig kalenderdagen na ontvangst van het aangepast tariefverslag, brengt de commissie de netbeheerder op de hoogte van haar beslissing tot goedkeuring of afwijzing van het aangepast tariefverslag.

In deze beslissing keurt de commissie definitief het saldo goed tussen het gerealiseerde boekhoudkundig resultaat en de billijke marge, rekening houdend met de vastgelegde afspraken over de bestemming van alle saldi, zoals bedoeld in artikel 24, § 2..

Saldi op elementen van het totaal inkomen die tijdens dit overleg beschouwd worden als bestemd voor het totaal inkomen van de volgend regulatoire periode vormen een regulatoire schuld of vordering voor de netbeheerder. Deze jaarlijkse saldi van elke regulatoire periode vormen een vordering dan wel een schuld tegenover de afnemers in hun geheel en worden overgeboekt naar de overlopende rekeningen op de balans van de netbeheerder. Zij maken geen deel uit van het resultaat / eigen vermogen van de netbeheerder. Dergelijke vordering / schuld kan via een correctie op de toekomstige tarieven worden verrekend zonder dat het resterende saldo het karakter van een vordering / schuld zou verliezen

ELIA

Elia is van oordeel dat de 3 opties genoemd in het laatste lid een belangrijke vorm van onzekerheid vormen voor de certificering van haar rekeningen.

Elia vraagt zich af wat de CREG hindert om jaarlijks de betreffende saldi vast te leggen.

Elia merkt op dat het ontwerp van besluit van 15 september 2011 geen melding maakt van de begrippen “regulatoire vorderingen” en “regulatoire schulden”. Zij merkt op dat de onderliggende principes bepalend zijn voor de kans op succes in haar betwisting met de fiscale administratie.

De CREG heeft de genoemde passus geweerd uit haar Voorlopige Tarifaire Methodes. De CREG komt zo tegemoet aan de opmerking van Elia.

Omdat voor elke categorie van saldi de bestemming vooraf bepaald werd tijdens het overleg bedoeld in artikel 24, § 2 van de Voorlopige Tarifaire Methoden, worden deze saldi jaarlijks vastgelegd. De CREG komt hiermee tegemoet aan de opmerking van Elia.

De CREG heeft de begrippen “regulatoire vorderingen” en “regulatoire schulden” toegevoegd aan de bepalingen van artikelen 21 en 24, § 2. De CREG komt hiermee tegemoet aan de opmerking van Elia.

COMMISSARISSEN ELIA

Volgens artikel 38, 2^e lid keurt de Commissie ieder jaar definitief het regulatorisch saldo van het afgelopen exploitatiejaar goed. Volgens artikel 38, 3^e lid beslist de Commissie na afloop van het derde jaar van de regulatorische periode over de bestemming van de gecumuleerde saldi van de vier afgelopen exploitatiejaren, rekening houdend met de resultaten van de kostenbeheersing zoals voorzien in titel II van het Ontwerp. Betekent dit dat de Commissie alsnog wijzigingen kan aanbrengen op de saldi van individuele exploitatiejaren die zij eerder definitief goedkeurde, en op basis waarvan deze saldi boekhoudkundig erkend en geattesteerd werden?

Volgens artikel 38, 4de lid kunnen de gecumuleerde saldi op drie manieren bestemd worden: (i) via de tarieven, (ii) via een overdracht naar een reserve bestemd voor toekomstige financiering van nieuwe investeringen, en (iii) ten bate of ten laste van het resultaat voor belasting. Het verdient volgens de Commissarissen van Elia aanbeveling te omschrijven hoe de boekhoudkundige verwerking van elk van deze drie mogelijkheden dient te gebeuren, zowel voor een regulatorisch overschot als een tekort. Daarnaast stellen de Commissarissen van Elia de vraag of de derde mogelijkheid onder dit artikel betekent dat de goedgekeurde gecumuleerde saldi uit voorgaande exploitatiejaren alsnog buiten de billijke winstmarge onmiddellijk ten laste of ten bate van de aandeelhouders kunnen komen?

De CREG heeft in het artikel 39 van haar Voorlopige Tarifaire Methodes de betreffende bepaling niet langer opgenomen. Het probleem dat de Commissarissen-revisoren schetsen, is volgens de CREG daardoor zonder voorwerp geworden.

De CREG komt hiermee tegemoet aan de opmerking van de Commissarissen-revisoren.

ACV & ABVV

De vakbonden benadrukken dat ervoor gezorgd moet worden dat de druk op de kosten niet afgewenteld wordt op de werknemers van de betrokken bedrijven. De sociale verworvenheden van het personeel waaronder de pensioenrechten mogen niet in het gedrang komen. Zo hebben de vakbonden de grootste vragen, bij artikel 38 van het ontwerpbesluit: de CREG zal zo beslissen over de bestemming van het resultaat uit de opgelegde productiviteits- en efficiëntieverbetering (art 23, §1).

Het is niet aan de CREG om te beslissen of deze winst gaat naar een eventuele tariefverlaging, nieuwe investeringen of naar de aandeelhouders moet gaan....

De CREG heeft de betreffende bepaling niet langer weerhouden in haar Voorlopige tarifaire Methodes en komt zo *de facto* tegemoet aan de vraag van ACV en ABVV.

GROUPEMENT DES AUTOPRODUCTEURS BELGES D'ÉLECTRICITÉ (GABE)

Ook GABE meent dat de bepalingen van artikel 38, laatste lid, van het Ontwerp van Besluit van 15 september 2011 de indruk geven dat de CREG eerder willekeurige beslissingen zou kunnen nemen over de gecumuleerde saldi van de regulatoire periode. GABE dringt daarom aan op de publicatie van een minimum aan criteria voor dergelijke beslissing.

De CREG wil op geen enkele wijze willekeur hanteren, noch maar de indruk geven van mogelijke willekeur. De CREG heeft de betreffende bepaling geschrapt. Op basis van de afspraken bedoeld in artikel 24, § 2 moeten de bestemmingen van de uiteenlopende saldi jaarlijks duidelijk zijn.

De CREG komt zo *de facto* tegemoet aan het voorstel van GABE

Art 40.

§ 1. Uiterlijk op 15 september van elk jaar van de lopende regulatoire periode dient de netbeheerder zijn halfjaarlijks tariefverslag aan de hand van een terdege ingevuld rapporteringsmodel over het eerste semester van het lopende exploitatiejaar in drie exemplaren en in een elektronisch bewerkbare versie bij de commissie in.

Bij dit tariefverslag wordt de contactpersoon van de netbeheerder en het adres voor papieren communicatie met de commissie evenals het e-mailadres voor digitale communicatie vermeld.

§ 2. De commissie kan gedurende een periode van dertig kalenderdagen na ontvangst van het halfjaarlijks tariefverslag, desgevallend via elektronische post, bijkomende inlichtingen aan de netbeheerder vragen.

De netbeheerder verschaft de gevraagde inlichtingen aan de commissie binnen tien kalenderdagen van de aanvraag, tenzij die aanvraag in functie van de omstandigheden een andere termijn heeft bepaald.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting,

Art 41.

Tenzij anders bepaald, gebeuren de mededelingen die de commissie aan de netbeheerders doet in uitvoering van bepalingen uit de huidige titel V, op het adres vermeld bij het indienen van het tariefverslag, of bij gebreke daaraan, per aangetekend schrijven tegen ontvangstbewijs, of per drager tegen ontvangstbewijs uiterlijk om 17 uur, bij de zetel van de rechtspersoon die als netbeheerder werd aangesteld.

De termijnen toepasselijk op de commissie zijn termijnen van orde. De termijnen toepasselijk op de netbeheerder zijn op straffe van geen rekening te moeten houden met de handeling die niet of na het verstrijken ervan wordt uitgevoerd.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting,

Art 42.

Ter aanvulling van de tariefverslagen kan de commissie de toepassing van de tarieven door de netbeheerders en de andere marktpartijen eveneens controleren door middel van:

- 1° specifieke interimcontroles als gevolg van door gebruikers gesignaleerde opmerkingen en geformuleerde vragen met betrekking tot de concrete tarieftoepassing;*
- 2° specifieke controles bij de netbeheerder ter plaatse, onder meer met het oog op het onderzoek van de redelijkheid van de elementen van het totaal inkomen en van eventuele kruissubsidiëring.*

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen

Art 43.

§ 1. De beslissingen in de huidige titel V, uitgezonderd de beslissing bedoeld in artikel 38, § 2, worden gepubliceerd op www.creg.be.

§ 2. Benadeelde partijen die gerechtigd zijn om bezwaar te maken tegen het door de commissie goedgekeurde tariefverslag kunnen, op straffe van verval, binnen maximaal twee maanden na de publicatie op de website van de commissie van de beslissing, een bezwaar maken met het oog op herziening. Een dergelijk bezwaar heeft geen schorsende werking. Het bezwaar wordt ingesteld per aangetekend schrijven of door neerlegging tegen ontvangstbewijs op de zetel van de commissie. Het bevat een kopie van de beslissing alsmede de motieven die een herziening zouden rechtvaardigen.

De commissie neemt een beslissing over het bezwaar binnen een termijn van twee maanden na de indiening ervan.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen.

VI. BOEKHOUDKUNDIGE VERPLICHTINGEN

Art 44.

De netbeheerder bepaalt zijn totaal inkomen in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel voor de jaarrekeningen van de vennootschappen.

Indien het totaal inkomen wordt berekend aan de hand van een groep van vennootschappen, worden de geconsolideerde financiële staten opgesteld in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel voor de geconsolideerde jaarrekening van vennootschappen.

COMMISSARISSEN ELIA

Wat betreft artikel 43 van het Ontwerp, verdient het volgens de Commissarissen aanbeveling in de tekst te verduidelijken dat de geconsolideerde financiële staten ter bepaling van het totaal inkomen moeten worden opgesteld in overeenstemming met de Belgische boekhoudregels ("Belgian GAAP")

De CREG verwijst naar artikel 44 van haar Voorlopige Tarifaire Methodes waar uitdrukkelijk wordt verwezen naar het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel voor de geconsolideerde jaarrekening van vennootschappen.

Art 45.

In overeenstemming met de artikelen 8, § 2 en 22, van de Elektriciteitswet voert de netbeheerder een afzonderlijke boekhouding voor zijn netactiviteiten en voor zijn andere activiteiten, zoals hij zou doen indien deze activiteiten door verschillende bedrijven werden uitgevoerd. Deze interne boekhouding bevat per activiteit een balans en een resultatenrekening, die aansluit met de grootboekrekeningen.

De taken van de netbeheerder zoals gedefinieerd in artikel 2, 8° van de Elektriciteitswet, zijn de gereguleerde netactiviteiten.

De scheiding tussen de gereguleerde en de niet gereguleerde activiteiten maakt tevens het voorwerp uit van een transfer pricing policy die in overleg tussen de netbeheerder en de CREG vastgesteld wordt.

De netbeheerder voegt bij zijn tariefverslag een verslag van zijn commissaris waaruit blijkt dat de verplichting uit voorgaand lid werd nagekomen.

COMMISSARISSEN ELIA

Artikel 44 vermeldt dat de commissarissen een attest dienen op te maken waaruit blijkt dat Elia zijn verplichting nakomt om een gescheiden boekhouding te voeren voor zijn netactiviteiten en voor zijn andere activiteiten. Het is aangewezen om de verplichtingen en de principes van een gescheiden boekhouding te definiëren. Tevens stelt zich daarna de vraag welke werkzaamheden van de commissarissen zouden worden verlangd en welk type van attestatie van de commissarissen zou worden verwacht. De graad van attestatie (“Assurance”) zal daarbij afhangen van de graad van definiëring van de principes van de gescheiden boekhouding.

De CREG verwijst naar de bestaande bepalingen van de artikelen 8, § 2 en 22 van de Elektriciteitswet, die voor elke afzonderlijke activiteit nu reeds verplichten tot het voeren van een afzonderlijke boekhouding, alsof ze door afzonderlijke bedrijven uitgeoefend zou worden. De CREG heeft ter zake reeds contact genomen met het Instituut van de Bedrijfsrevisoren en streeft naar duidelijke, gezamenlijke afspraken hierover.

Art 46.

De netbeheerder voert zijn boekhouding op een wijze dat een rechtstreeks verband kan worden gelegd tussen de kosten en de opbrengsten per dienst en per klantengroep.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting,

Art 47.

§ 1. *Op verzoek van de commissie verschaft de netbeheerder toelichting over inzonderheid, maar niet uitsluitend, volgende elementen:*

- 1° zijn administratieve organisatie, de procedures van interne controle en de interne beheersingsmaatregelen;*
- 2° de (toepassing van de) waarderingsregels, desgevallend tevens bij het opstellen van een geconsolideerde financiële staten;*
- 3° de verantwoording van zijn ramingen;*
- 4° de toegepaste transfer pricing policy met verbonden ondernemingen;*
- 5° de grondslagen om in de interne boekhouding de afzonderlijke rekeningen voor zijn verschillende activiteiten vast te stellen;*
- 6° de wijzigingen in de structuur en de parameters van de analytische boekhouding tijdens de regulatoire periode;*
- 7° de consolidatiegrondslagen.*

§ 2. *Op gemotiveerde vraag van de commissie spant de netbeheerder zich in om van derden te verkrijgen gegevens ter hare beschikking te stellen.*

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting,

VII. OVERGANGSBEPALINGEN

Art 48.

Deze methoden zijn onmiddellijk van toepassing. Zij zijn dus van toepassing op de rechtstoestanden die na de inwerkingtreding van deze methoden ontstaan of voortduren voor zover zij geen definitief vastgestelde rechten aantasten.

ELIA

Elia stelt vragen bij de overgangsbepalingen: is het de bedoeling van de CREG om zowel het onderzoek van het tariefvoorstel 2012-2015 als het vastleggen van een nieuwe tarifaire methodologie tegelijkertijd af te handelen? Omdat Elia haar tariefvoorstel geruime tijd voor de start van de methodologieprocedure heeft ingediend, vraagt zij aan de CREG de nodige aandacht voor de tijdige afhandeling ervan, evenals voor de bepaling van de saldi met betrekking tot de jaren 2010 en 2011 en de toewijzing van de gecumuleerde saldi.

Elia is vanzelfsprekend van mening dat de tarifaire regels die golden bij de aanvang van de regulatoire periode 2008-2011 behouden moeten blijven voor de bepaling en de toewijzing van alle saldi van de 4 betreffende boekjaren.

De CREG wenst beide voornoemde procedures tegelijkertijd en in de loop van het kalenderjaar 2011 af te handelen: op basis van het onderhavig consultatieverslag zal het Directiecomité voorlopige tarifaire methoden bepalen. Zich steunend op de *de facto* in geroepen directe werking van artikel 37.10 van de 3de Europese Elektriciteitsrichtlijn, neemt de CREG haar verantwoordelijkheid om, bij gebrek aan een tijdige omzetting van de genoemde richtlijn naar Belgisch recht, het tariefvoorstel van Elia van 30 juni 2011 te beoordelen aan de hand van die Voorlopige Tarifaire Methoden.

Dat die Voorlopige Tarifaire Methoden onmiddellijk van toepassing zijn (dus ook op de saldi over 2010-2011) is een gebruikelijke toepassing binnen het gemeen recht.

De CREG verwijst eveneens naar haar onderstaand antwoord aan de Commissarissen-revisoren van Elia ter zake.

COMMISSARISSEN ELIA

De Commissarissen vragen zich af wat het effect is van artikel 47 op de boekhoudkundige behandeling van de regulatoire saldi die ontstaan naar aanleiding van de controle door de Commissie van de jaren 2007, 2008, 2009, 2010 en 2011?

De saldi over de andere exploitatiejaren worden bepaald volgens de onderhavige tarifaire methoden voor zover zij geen definitief vastgestelde rechten aantasten. Dat houdt in dat de saldi die in beslissingen van de CREG zijn vastgelegd verworven zijn: het gaat over de saldi van de exploitatiejaren 2007, 2008 en 2009.

De CREG zal saldi over de exploitatiejaren 2010 en 2011 op basis van de Voorlopige Tarifaire Methoden bepalen, evenals alle volgend tarifaire beslissingen.

De CREG verwijst eveneens naar haar bovenstaand antwoord aan Elia ter zake.

FEDERATIE VAN DE BELGISCHE ELEKTRICITEITS- EN GASBEDRIJVEN (FEBEG)

FEBEG vraagt aandacht voor de praktische impact van alle wijzigingen op hun bedrijfssystemen (facturatie, *pricing*, IT,...). FEBEG dringt daarom aan op gepaste overgangsmaatregelen en -termijnen.

De CREG verwijst hiervoor naar haar antwoorden aan FEBEG en SPE-LUMINUS onder artikel 35.

Art 49.

De volgende regulatoire periode begint op 1 januari 2012.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting,

VIII. DIVERSE BEPALINGEN

Art 50.

Deze methoden treden in werking op de dag waarop ze worden gepubliceerd op www.creg.be. De commissie maakt ze tevens bekend in het Belgisch Staatsblad.

ELIA

Elia stelt de vraag of de CREG bij de aanpassing van de tarifaire methodologie enkel rekening houdt met de opmerkingen geformuleerd tijdens de publieke consultatie, dan wel tegelijkertijd rekening zal houden met opmerkingen van Elia die in een ander kader, bijvoorbeeld de behandeling van het tariefvoorstel, geformuleerd werden.

Elia vraagt zich tevens af waarom de CREG geen formeel, voorafgaand overleg met Elia heeft gehouden bij de aanvang van de huidige consultatieprocedure.

De CREG houdt rekening met alle opmerkingen en voorstellen van Elia. Zij herinnert er ook aan dat het overleg met Elia over mogelijke injectietarieven, het gebruik van de *cost driver* "ter beschikking gesteld vermogen", het gebruik van aansluitingstarieven voor distributienetbeheerders en een aangepast *balancing* systeem reeds lang voor de aanvang van onderhavige consultatieperiode werd gestart.

FEBELIEC

Febeliec stelt zich vragen rond de goedkeuring van de tarieven voor de periode 2012-2015. Aangezien de CREG het tariefbesluit nog moet goedkeuren is de kans reëel dat er zeer weinig ruimte is tussen de datum van de bekendmaking van de tarieven en de

inwerkingtreding ervan. Febeliec dringt aan om toch een voldoende ruimte te laten. Eventueel kan de CREG de bestaande tarieven gedurende enkele maanden verder opleggen.

De CREG verwijst naar haar antwoord over deze materie onder 35

Art 51.

De commissie kan deze methoden wijzigen na openbare consultatie en overleg met de netbeheerders, of in functie van de commentaren die gedurende de openbare consultatie over de methoden werden geformuleerd.

De commissie kan het rapporteringsmodel wijzigen of aanvullen wanneer de goede uitvoering van de wet of deze methoden het vereisen.

De CREG heeft hierover geen specifieke reacties ontvangen. Die bepaling vraagt ook geen verdere toelichting,

IX. OPMERKINGEN ZONDER RECHTSTREEKS VERBAND MET DE ARTIKELEN

COMMISSARISSEN ELIA

De door de Commissie toegepaste criteria voor de evaluatie van het redelijk karakter van de elementen van het totaal inkomen worden beschreven in bijlage 1 van het Ontwerp. De algemene beschrijvingen van de criteria kunnen aanleiding geven tot interpretatiemogelijkheden en bijgevolg belangrijke onzekerheden tijdens de uitvoering van en de rapportering over onze controle van de jaarrekening. Het lijkt daarom aangewezen de algemene omschrijvingen van de criteria te verklaren.

Sectie 4f van bijlage 1 van het Ontwerp vermeldt dat “de elementen van het totaal inkomen die werden verworpen/onderwerp uitmaken van een verklaring met voorbehoud na afloop van de controle van de jaarrekening door de commissaris van de netbeheerder zullen, in principe, worden verworpen”. Wij begrijpen hieruit dat de verklaring van de commissarissen aldus zal gebruikt worden voor andere doeleinden (m.n. de bepaling van het totaal inkomen door de CREG) dan waarvoor zij bestemd is (m.n. de beoordeling van het getrouw beeld van de jaarrekening en het jaarverslag). Meer analyse is nodig om de impact van het gebruik voor verschillende doeleinden te evalueren met name analyse met betrekking tot de boekhoudregels, audit principes en ethische regels van de bedrijfsrevisoren.

Zonder een gedetailleerde vergelijking gemaakt te hebben tussen de Nederlandstalige en Franstalige versies van het Ontwerp, stellen we prima facie een aantal afwijkingen vast tussen beide documenten.

De CREG zal bij het gebruik van de verklaring van de commissaris rekening houden met de doelstellingen van de verklaring van de commissaris aangaande de jaarrekening (beoordeling van het getrouw beeld), wanneer de verklaring van de commissaris echter betrekking heeft op elementen die deel uitmaken van het totaal inkomen kan de CREG deze elementen weerhouden in haar beoordelingscriteria voor de redelijkheid van kosten (en kostenverminderingen).

SPE-LUMINUS

De transmissienettarieven zijn een belangrijk gegeven in de elektriciteitsmarkt. Bij het berekenen en vastleggen ervan lijken volgens SPE-LUMINUS twee doelstellingen van cruciaal belang:

- de netgebruikers krijgen voldoende rechtszekerheid door duidelijke en transparante procedures voor het vastleggen en de toepassing van de tarieven. In het bijzonder moeten de tarieven tijdig bekend worden gemaakt, voor een zo lang mogelijk periode vastliggen en geen retroactieve toepassing kennen.
- de tarieven dragen bij tot een stabiele, maar ook een innoverende en duurzame marktwerking, rekening houdend met alle netgebruikers, zonder onevenwichten of concurrentievervalsing te veroorzaken.

SPE-LUMINUS is van oordeel dat het ontwerp van besluit van 15 september 2011 enerzijds onvoldoende rechtszekerheid biedt en anderzijds geen vernieuwende initiatieven van de netbeheerder in het marktmodel aanmoedigt.

Voor de doelstelling van rechtszekerheid verwijst de CREG naar haar antwoord onder artikel 33.

Voor de wijze waarop de CREG vernieuwende initiatieven van de netbeheerder aanmoedigt, verwijst zij naar haar antwoord onder artikel 22.